

§ 1 Val av ställföreträdande justitieombudsmän

Val av ställföreträdande justitieombudsmän företogs.

Följande skrivelse hade kommit in från konstitutionsutskottet:

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av två ställföreträdande justitieombudsmän.

Den tid för vilken Lars Lindström är vald att vara ställföreträdande justitieombudsman löpte ut den 1 december 2023.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt

- att riksdagen för två år från den 7 december 2023 till ställföreträdande justitieombudsman omväljer Lars Lindström samt
- att riksdagen för två år från den 7 december 2023 till ställföreträdande justitieombudsman väljer f.d. justitierådet Karin Almgren.

Stockholm den 5 december 2023

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *för två år från och med den 7 december 2023 till*

ställföreträdande justitieombudsman

Lars Lindström

ställföreträdande justitieombudsman

Karin Almgren

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 november justerades.

§ 3 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i konstitutionsutskottet skulle ökas från 29 till 30.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 4 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i konstitutionsutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i konstitutionsutskottet
Matilda Ernkrans (S)

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:252

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:252 Definitionen av låtsasjobb
av Teresa Carvalho (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 5 december 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:258

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:258 Nystartsjobb
av Teresa Carvalho (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelse
2023/24:RR6 till finansutskottet

§ 7 Rättsväsendet

Rättsväsendet

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2023/24:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Om vi tar en titt på målsättningarna för kriminalpolitiken och rättsväsendet, primärt att minska brottsligheten och öka människors trygghet samtidigt som den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet värnas, kan vi se en del positiva tendenser, i varje fall om vi ser på de breda penseldragen.

Förtroendet för rättsväsendet har ökat något även om det bara är drygt hälften av befolkningen som har ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet som helhet. Vi kan också se att antalet anmälda brott har gått ned något även om de anmälda tillgreppsbroten, alltså stöld och rån, har ökat något. Den självrapporterade utsattheten, som vi kan läsa om i NTU, har också minskat något även om den är fortsatt hög. Och även om den upplevda otryggheten verkar ha stabiliserats befinner den sig på en fortsatt hög nivå, vilket naturligtvis är mycket allvarligt, inte minst eftersom den begränsar människor i deras vardag.

Det finns således positiva tendenser. Trots detta står vi fortsatt inför ett mycket allvarligt läge; det tror jag att vi är överens om.

Herr talman! När det gäller kampen mot den grova brottsligheten, inte minst alla dessa uppgörelser i form av skjutningar och sprängningar och en grov brottslighet som sjunker allt längre ned i åldrarna, men också den organiserade brottsligheten och den växande kriminella ekonomin, finns det mycket kvar att göra.

Tidösamarbetet är, som vi redan konstaterat, ett stort steg i rätt riktning. Det pågår, som justitieministern tidigare konstaterat, ett paradigmskifte i rättspolitik, och vi ser nu den största offensiven någonsin mot den organiserade brottsligheten. Det finns inte bara en bred samsyn mellan Sverigedemokraterna och regeringspartierna utan också en vilja att försöka få till stånd en verklig förändring.

Tidösamarbetet har ett stort fokus på repressiva åtgärder, vilket inte är konstigt eftersom detta är ett eftersatt område. Vi ser också hur våra myndigheter har fått ett allt tydligare fokus på det brottsförebyggande arbetet, vilket naturligtvis är bra. Det handlar om allt från att stoppa nyrekryteringen till de kriminella nätverken, självklart, till att inkludera kommunerna i det brottsförebyggande arbetet, riva sekreteshinder, få fler poliser och en utökad verktyglåda för polisen och så vidare. Allt detta känner vi redan till.

Det är klart att de insatser och lagändringar vi genomför i kampen mot de kriminella gängen och den organiserade brottsligheten kommer att göra

skillnad på riktigt. Men oavsett hur bra det arbetet går tror jag inte att det kommer att räcka. Jag vill än en gång understryka – och detta har jag påpekat tidigare – att det inte räcker att vara överens om att vi befinner oss i ett allvarligt läge. Och det räcker inte att vi är någorlunda överens om själva problembeskrivningen. Vi måste än en gång förstå varför det ser ut som det gör och hur det kan ha gått så fel. Den kunskapen och förståelsen är naturligtvis av största vikt när vi diskuterar vad vi måste göra för att åtgärda problemen och förändra den mycket allvarliga situation vi befinner oss i.

Herr talman! Hela vårt öppna, demokratiska, jämställda samhälle är hotat – detta är ingen överdrift. Det riskerar att falla samman, att implodera, om vi inte lyckas med vår målsättning. Det kommer att krävas ett mycket hårt arbete och omfattande resurser. Det kommer också att krävas en ökad samverkan mellan olika myndigheter om vi ska lyckas med uppgiften. Allt detta ser jag prov på att vi faktiskt har förstått i Tidösamarbetet, och det är bra. Samverkan är viktigt.

Men låt mig ge ett tydligt exempel, om någon missat detta samband, inte minst bland alla er som sitter och tittar på detta hemma, oavsett om det är live eller i efterhand. Eftersom gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten till stor del är ett importerat problem måste invandringen naturligtvis minska kraftigt, samtidigt som vi på allvar börjar utvisa så många grovt kriminella utlänningar vi kan. Det är en självklarhet. Gör vi inte detta är jag rädd att alla de bra förändringar och lagändringar vi gör inte kommer att räcka. Det riskerar till och med att misslyckas. Detta hänger ihop.

Detta gäller också om vi ska lyckas åtgärda den förödande segregationen. Om den ska brytas måste invandringen naturligtvis minska, inte minst från den muslimska världen. Det sistnämnda är i sin tur viktigt om vi ska kunna bekämpa den pågående islamiseringen. Detta hänger ihop. Och ska vi på allvar bekämpa islamiseringen måste vi förbjuda utländsk finansiering av religiösa samfund, inte minst på grund av att det finns en lång rad diktaturer som pumpar in pengar i vår del av världen och i Sverige med målet att motverka vår demokrati och islamisera våra länder, inte minst Sverige. Vi måste också våga utvisa alla de imamer och islamister som jobbar åt dessa länder, med målet att avdemokratisera Sverige. Det är viktigt; detta hänger ihop.

Herr talman! Jag är väl medveten om att Tullverket inte ligger under vårt utgiftsområde, men jag vill ändå påpeka några saker – detta är också viktigt. Tullverket är en av våra viktigaste myndigheter, inte minst med tanke på att man som ni vet har ansvar för att försöka förhindra införsel av narkotika och vapen till Sverige.

Därför är Tullverket också centralt i kampen mot den grova och organiserade brottsligheten och den kriminella ekonomin med sin narkotikaförsäljning. Alla illegala vapen och all narkotika vi lyckas stoppa vid våra gränser så att de inte förs in i landet är ju vapen och narkotika som inte kommer de kriminella här i landet till godo. Ju effektivare vi blir när det gäller att stoppa detta vid våra gränser, desto svårare blir det för de kriminella som arbetar med just vapen och narkotika. Detta om något är att arbeta förebyggande. Ju effektivare tullen blir i sitt arbete, desto mer kommer man att kunna avlasta polisen i det viktiga arbete som sker innanför våra gränser. Detta hänger ihop.

Jag hoppas och tror att regeringen förstår detta. Men jag vill ändå än en gång påpeka det. Vi gör otroligt mycket bra inom Tidösamarbetet. Det är otroligt mycket bra lagstiftning på gång. Det kommer att göra skillnad. Men ska vi göra skillnad på riktigt måste fler områden och myndigheter samverka, för det är där jag tror att vi kommer att kunna besegra den här sortens kriminalitet på riktigt.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. (Applåder)

Anf. 2 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon blev särskilt förvånad över Richard Jomshofs anförande, som började i en ände men som i vanlig ordning landade i muslimhat och utvisningar. Men jag ska fråga om något helt annat.

Vi ser tydligt att SD-regeringens paradigmskifte i rättspolitikerna innebär att kvinnofridsarbetet i Sverige prioriteras ned. Uppdragen i fråga om mäns våld mot kvinnor lyser med sin frånvaro i styrningen av polisen och andra myndigheter. Stödet till civilsamhällets förebyggande arbete dras ned. Och Sveriges Kommuner och Regioner larmar om att det saknas finansiering, till exempel till skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor och barn. Faktum är att den enda propositionen på området som justitieutskottet har haft att hantera den här hösten ursprungligen lades fram av oss.

Sverigedemokraterna är det största partiet i det svenska regeringsunderlaget. Man är med och förhandlar om statsbudgeten. Den kris som vi nu ser i skolan, i sjukvården och i äldreomsorgen på grund av bristande finansiering är Sverigedemokraterna ansvariga för.

På kvinnofridsområdet innebär nedskärningarna att kommunerna inte får möjlighet att säkerställa stöd och boende till våldsutsatta kvinnor. För första gången på 17 år får kommunerna inte heller några utvecklingsmedel till kvinnofridsarbetet.

Mina frågor till Richard Jomshof är: Vad gör Sverigedemokraterna för att polisen ska prioritera mäns våld mot kvinnor? Och hur säkerställer Sverigedemokraterna att kommunerna får ekonomiska förutsättningar för att leva upp till sitt uppdrag att skydda våldsutsatta kvinnor och barn?

Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Det är klart att Sverigedemokraterna och Tidöpartierna tar det här på otroligt stort allvar och att mäns våld mot kvinnor är en viktig fråga. Det har man också märkt om man har följt vårt arbete såväl i utskottet som här i kammaren.

Situationen som sådan är så allvarlig till följd av det som Strandhälls eget parti har gjort. Bakom allt som vi ser i dag, oavsett om vi pratar om det hedersrelaterade våldet eller den otroliga utsatthet som många familjer och kvinnor befinner sig i, hittar vi en stor del av förklaringen – inte till allt men en väldigt stor del – i den politik som Socialdemokraterna själva har fört. Det har varit mer eller mindre öppna gränser, en accelererande segregation och ett krypande för islamister. Allt det där hänger ihop. Där hittar vi en viktig förklaring till att det ser ut som det gör.

Det är klart att det är en kamp som vi tar på allra största allvar. Vi kommer att göra allt vi kan för att reparera den skada som Socialdemokraterna har åsamkat Sverige.

Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr talman! Richard Jomshof använder inte ens sin talartid fullt ut. Det är inte konstigt, med tanke på att regeringen inte tar de här frågorna på allvar. Det enda lagförslag på området som justitieutskottet har hanterat den här hösten – ganska många tisdagar har varit lediga från utskottsarbete – är ett lagförslag som vi själva har lagt fram.

Som vanligt, vilket jag måste markera tydligt, landar Richard Jomshof och Sverigedemokraterna igen i att mäns våld mot kvinnor också är invandringens fel. Det är helt enkelt inte sant. Det finns inget belägg i någon som helst forskning någonstans för att så är fallet. Runt om i hela världen är mäns våld mot kvinnor en pågående pandemi, oberoende av samhällsklass, oberoende av etnicitet och oberoende av vilket land man befinner sig i. Det är helt enkelt inte sant.

Det var inte heller svar på min fråga. Min fråga var: Varför ser Sverigedemokraterna inte till, när de förhandlar om statsbudgeten, att arbetet mot mäns våld mot kvinnor ute i kommunerna får den finansiering som krävs? Det gäller också det enda lagförslag på området som vi har lyckats hantera i utskottet under hösten. Kommunerna får en spottstyver av det som Sveriges Kommuner och Regioner har sagt behövs för att implementera lagstiftningen.

För första gången på 17 år får kommunerna inte heller några utvecklingsmedel för kvinnofridsarbetet. Det är häpnadsväckande. Vad är Sverigedemokraternas svar på detta?

Anf. 5 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Svaret är att vi naturligtvis tar frågan på allra största allvar. Vi är fyra partier som samarbetar och gör allt vi kan för att motverka mäns våld mot kvinnor. Vi tar det på allra största allvar. Det ser man inte minst i en lång rad lagförslag där vi tittar på repressiva åtgärder och straffskärpningar för män som begår den sortens våld. Det kan vara vistelseförbud och mycket annat. Det finns en lång rad förslag som kommer att göra skillnad på riktigt.

Det stämmer alltså inte. Dessutom har jag aldrig sagt att det skulle vara ett importerat problem. Jag säger däremot att det har blivit mycket värre av den politik som Socialdemokraterna själva har fört. Jag pratar om och pekar specifikt på den hedersrelaterade problematiken. Den måste vi också bekämpa, på riktigt och på allvar.

Vår politik kommer att göra skillnad. Vi har inte riktigt tre år men nästan tre år på oss. Vi kommer att lägga fram en lång rad olika förslag som kommer att göra skillnad på riktigt.

Anf. 6 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag kommer troligtvis att dra över min talartid något.

När jag förra året inledde mitt anförande om detta utgiftsområde i denna kammare var justitieministern också närvarande, då relativt nyttillträdd och med ett rykande färskt Tidöavtal i fickan. Under valrörelsen hade vi också inom det kriminalpolitiska området kunnat höra, milt uttryckt, många och vidlyftiga vallöften utfästas från såväl Sverigedemokraterna som de nuvarande regeringspartierna om hur enkelt man skulle knäcka gängkriminaliteten om man bara fick sitta på taburetterna. Även på detta område hade det alltså utfästs vidlyftiga vallöften, liksom när det gällde

kärnkraften, bränslepriserna och matpriserna; vi minns alla Ebba Buschs falukorv. Man lovade runt.

I stället går 2023 till historien som ett nattsvart år när det gäller gängkriminaliteten. Barn har mördat barn, och oskyldiga har hamnat i skottlinjen. Hela städer och bostadsområden har fått tillvaron och tryggheten slagen i spillror. Någon ljusning syns tyvärr ännu inte vid horisonten.

Det här är en utveckling som sätter skräck i Sverige, särskilt i vårt lands utsatta områden. Där är rädslan mycket stor. En enorm majoritet av befolkningen i dessa områden stiger varje morgon upp och går till sina arbeten i den svenska servicesektorn och i den svenska välfärden och hjälper till att se till att Sverige fungerar. Det kan man inte tro när man lyssnar på Richard Jomshof och Sverigedemokraterna.

De människor som bor i de utsatta områdena är rädda. De är rädda för skjutningar, för sprängningar och för att felaktigt bli sammanblandade med gängen. Med den rädslan växer också misstänksamheten och rasismen. Det spär på fördomar, och det leder till att oskyldiga ungdomar de facto stämplas som kriminella.

Därmed kan vi konstatera att gängkriminaliteten inte bara skadar dem som drabbas av gängens våld; den skadar också tilliten och hela vår samhällsgemenskap, som vi socialdemokrater vill att vårt land ska vila på.

I detta läge är ingenting viktigare än att vända utvecklingen. Polisen behöver, som sagt, få de verktyg som behövs för att öka brottsupplärningen och få bort de kriminella från våra gator.

Vi i den socialdemokratiska regeringen inledde det så kallade paradigmskiftet inom kriminalpolitiken genom att vi under vår tid vid regeringsmakten skärpte ett åttiotial straff och nykriminaliserade ett trettiotal gärningar. Sverige har nu också fler poliser än någonsin.

Detta arbete måste naturligtvis fortsätta med ytterligare straffhöjningar och fler poliser som får bättre verktyg – därom är vi helt överens. För att komma till rätta med kriminaliteten krävs dock lösningar på många olika områden. Kriminalpolitiken kan aldrig vara hela lösningen. Det handlar om både brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder. Det handlar om hårdare straff och fler poliser såväl som en bättre skola, fler socialsekreterare, utvecklad psykiatri inom primärvården och ungdomspsykiatri och åtgärder för att snabbt fånga upp barn och unga som riskerar att bli kriminella.

Det räcker inte med att bekämpa brotten. Vi måste också bekämpa brottens orsaker. Därför krävs en utbildningspolitik för en skola som lyfter alla barn, en arbetsmarknadspolitik som tar sikte på att alla som vill jobba faktiskt får möjlighet att göra det och en kultur- och idrottspolitik som ökar samhällsgemenskapen och som finns tillgänglig för alla i hela vårt land, oavsett hur mycket pengar föräldrarna har i plånboken. Inte minst krävs en socialpolitik som bygger trygghet som är lika för alla.

Ett av våra viktigaste vallöften var att satsa lika mycket på det förebyggande arbetet som vi satsar på polisen. Den här regeringen gör precis tvärtom.

Sedan justitieministern satt här med det rykande färska Tidöavtalet i sin ficka och hans regering tillträdde, med Sverigedemokraternas stöd, har regeringens prioriteringar blivit glasklara. På andra plats kommer församlingar för utrikes födda som lever i Sverige; detta blev väldigt tydligt när

jag lyssnade på Richard Jomshof här. På tredje plats kommer, tack och lov, arbetet med skärpningar av kriminalpolitiken.

Det som oroar mig allra mest är det som under detta år har visat sig vara regeringens främsta prioritering. I två budgetar har det nu nämligen varit skattesänkningar, helst för dem som redan har det ganska bra.

Hur ska skolan, socialtjänsten, hälso- och sjukvården, idrottsrörelsen, Arbetsförmedlingen och hela Föreningssverige kunna göra mer för att förhindra nyrekryteringen om de har mindre pengar? Detta är vad det politiska samtalet om gängkriminaliteten nu borde handla om.

I stället hör vi att Sverigedemokraterna, som nu med råge är regeringsunderlagets största parti, på allvar föreslår saker som livstidsstraff för 13-åringar. Sverigedemokraternas kvinnoförbund tycker att man ska sätta på folk fotbojor som ger elstötar. Richard Jomshof brukar tycka att sharialagstiftning är en dålig rättskipningsmodell, men jag måste säga att det här har vissa likheter med den. Man pratar också om patrullerande militär i våra förorter.

Herr talman! Detta går såklart inte ihop.

Politiker från alla partier har faktiskt, mot bakgrund av allvaret i det här, ett ansvar att lägga enkla populistiska lösningar och billiga poänger bakom sig. Att ensidigt fokusera på det ena perspektivet, oavsett om det är knark, invandring eller ekonomiska klyftor, kommer aldrig att lösa problemen.

Det vore väldigt skönt också för svenska folket om de politiska partierna orkade med att släppa prestigen och konstatera att ingen regering, vare sig den förutvarande eller den nuvarande, har lyckats vända utvecklingen med den eskalerande gängkriminaliteten. Sverige blir i stället farligare för varje dag.

Samhället måste nu ta ett steg framåt och ta tillbaka kontrollen, öka sammanhållningen och se till att tillhörigheten till gängen ersätts med en tillhörighet till vår samhällsgemenskap och till Sverige – vårt Sverige. Det kommer naturligtvis att ta tid, och det kommer att vara ingripande. Det kommer också att vara dyrt, Gunnar Strömmer. Men det är nödvändigt, för bara så kan Sverige bli tryggt igen.

Den socialdemokratiska kriminalpolitiken bygger på effektivitet och rättssäkerhet. Under alla våra år vid regeringsmakten hade vi två prioriteringar, som fortfarande kvarstår: kampen för att knäcka gängkriminaliteten, som jag har talat en del om, och att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Det kan inte sägas nog många gånger. Varje dag, dygnet runt, utsätts flickor och kvinnor över hela vårt land, oavsett etnicitet och samhällsklass, för trakasserier, våld och sexualbrott – inte sällan av en man som de har eller har haft en relation med. Var tjugonde minut dygnet runt anmäls en kvinnomisshandel. För mer än en kvinna i månaden slutar det förhållande som kanske startade som en kärleksrelation med mord, ofta i samband med att hon försöker att lämna gärningsmannen.

Detta våld orsakar stort lidande. Det kränker och begränsar de våldsutsattas grundläggande fri- och rättigheter och ger livslånga konsekvenser. Då duger det inte att bara prata om hedersrelaterat våld, utan man måste se hela bilden.

Varje form av våld eller hot om våld mot kvinnor begränsar även tryggheten och friheten för de kvinnor som inte är direkt utsatta. Vårt Sverige kan bättre än så här. Så länge en enda kvinna skadas av sin partner eller

före detta partner har vi inte gjort tillräckligt. Vi kommer att fortsätta vända på varenda sten för att få slut på mäns våld mot kvinnor. För oss är detta en riktig prioritering. Det är inte bara någonting som vi pratar om i paneldebatter utan någonting som vi handlar för att få slut på.

Våldet ska förebyggas, och de män som begår brott mot kvinnor ska straffas. Kvinnor ska få den hjälp de behöver. I regeringsställning, Gunnar Strömmer, tog Socialdemokraterna fram ett 99-punktsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Detta program innehåller förslag på många olika områden. Det måste genomföras i sin helhet, men samtidigt måste också nya åtgärder komma till. Detta är en uppmaning till justitieministern. Det ligger saker i dina byrålådor, Gunnar Strömmer. De är färdigutredda. Se till att plocka fram dem!

Med detta yrkar jag bifall till vårt särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 7 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Av det långa anförande som ledamoten Strandhäll höll i talarstolen skulle man lätt kunna få intrycket att Socialdemokraterna presenterar en diametralt annorlunda budget för Sverige och sammanhållningen i landet. Men så är det inte. Den stora konflikten ligger i de 10 miljarder extra som Socialdemokraterna menar att de i sin budget lägger på välfärden.

Strandhäll var inne på att politiken inte går ihop. Låt mig ta fasta på det. De där 10 miljarderna finns inte. Socialdemokraternas stora konflikt med den så kallade SD-regeringen handlar om 10 miljarder i välfärdspengar som inte existerar. Det är bluff och båg. Det finns inga sådana pengar till välfärden för att finansiera skola, undersköterskor, forskollärare och äldreomsorg. De finns inte. Om Socialdemokraternas budget skulle gått igenom i kammaren hade dessa pengar inte funnits. Det är att lura folk.

Anledningen till att de inte finns är att Socialdemokraternas budget är underfinansierad. Pengarna ska komma från en bankskatt som skulle ha införts nästa år. Men den bankskatten finns inte, och alltså finns det inga 10 miljarder.

Det var ett väldigt långt anförande om vad man skulle tro var stora konfliktlinjer om budgeten och hur vi driver politik för att få Sverige på rätt köl igen, för att Sverige ska hålla ihop och för att Sverige ska vara ett bra, modernt och tryggt land. Men några sådana konflikter finns inte. Den enda konflikten handlar om välfärdsmiljarder som Socialdemokraterna inte har och inte finansierar. Det är inte ansvarsfullt. Hur kommer det sig att Socialdemokraterna agerar på detta sätt?

Anf. 8 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr talman! Det är otroligt intressant att lyssna till Louise Meijer, som ju företräder ett av regeringspartierna. Faktum är att du företräder det parti som innehar statsministerposten.

Mitt i en galopperande ekonomisk kris håller ni på att fullständigt slå undan benen på Sveriges kommuner och regioner. Jag vet inte om du lyssnade på den fråga jag tidigare ställde till Richard Jomshof. Många regioner har nedskärningar motsvarande ett helt sjukhus och mängder av människor är varslade och kan bli av med sina anställningar för att din regering, Louise Meijer, på ren svenska fullständigt skiter i om våra kommuner och

regioner, vård, skola och omsorg kan fungera under denna kris. Det finns barn som inte får frukost hemma för att krisen slagit sönder föräldrarnas ekonomi, och då ser ni till att skolorna får ännu sämre förutsättningar att stötta dessa familjer. Och så kommer du och kritiserar oss för en politik med en annan ambition för Sveriges kommuner och regioner!

Vet du vad? Svenska medborgare, inte minst de som arbetar i kommunerna och regionerna, ser precis vad din regering håller på med och vad ni prioriterar.

Anf. 9 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag är lite förvånad över det höga tonläget från ledamoten Strandhäll. Vi var många i opposition under förra mandatperioden, och då lade vi fram budgetar som vi ville och hoppades skulle gå igenom och som också gick igenom i kammaren. Vi finansierade våra förslag fullt ut för att ta ansvar för att även de budgetar vi presenterar i opposition ska kunna styra Sverige. Därför blir jag väldigt förvånad över retoriken. Socialdemokraterna har ju lagt fram en budget där de inte finansierar sina 10 miljarder till välfärden. Det är pengar som inte finns.

Jag delar Annika Strandhälls känslostorm och empati för de familjer, barn och vuxna som nu lever i ett hårt pressat ekonomiskt läge. Men poängen och den politiska konflikt som är viktig att synliggöra finns inte på detta område, för det finns inga välfärdsmiljarder som är finansierade i Socialdemokraternas förslag. Detta är att svika väljarna och allmänheten som tror att den politiska konflikten handlar om finansieringen av välfärden. Det gör den inte, för det finns inga finansierade miljarder från Socialdemokraterna. Det är ett slarv och en typ av blufffinansiering som vi tidigare inte har sett från Sveriges största parti men som man nu unnar sig för att man är i opposition. Det tycker vi är förödande. Det är varken bra för Sverige, för ekonomin eller för de familjer som har det dåligt.

Anf. 10 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr talman! Jag tror att väldigt många svenskar ser positivt på möjligheten att beskatta en del av de enorma övervinster bankerna gör så att man kan stötta vården, skolan, omsorgen och hushållen.

Men vet du, Louise Meijer? Det är er budget som gäller. Efter mer än ett år i regering verkar ni fortfarande inte ha förstått det. Det är ni som har lagt fram en statsbudget som slår undan benen på kommuner, regioner och hushåll i Sverige. I denna kris har ni en fullständigt passiv finanspolitik.

Vi tog Sverige genom en global pandemi utan att försämra finansieringen för kommuner och regioner, och vi tillförde välfärdsmiljarder. Vi gav svenska företag stöd, vilket innebar att Sverige hade färre konkurser under pandemin än innan pandemin.

Nu havererar svenska företag dagligen och går i konkurs. Familjer kan inte sätta mat på bordet, och kommuner och regioner säger upp folk i parti och minut – inte för att behoven har minskat utan för att ni inte stöttar dessa delar av vårt samhälle i er statsbudget.

Louise Meijer! Ställ dina frågor till Sveriges statsminister! Han heter Ulf Kristersson, om du inte visste det.

(Applåder)

Herr talman! I måndags ljöd Hesa Fredrik över Sverige. I vanliga fall brukar det inte vara något särskilt med det. Som barn tyckte jag att det var lite roligt att den höga signalen hördes överallt, men som vuxen har jag inte tagit någon större notis om den.

I dag skulle jag säga att någonting är annorlunda. När varningssystemet ljöd i måndags gav det mig en närvaro och insikt om att säkerhetsläget just nu är allvarligt och att varningssignalen kan gå från att vara Hesa Fredrik till att vara ett flyglarm.

Det är en orolig tid, både i omvärlden och här i Sverige. Mitt i allt detta flyter vardagen på. I morse ringde väckarklockan i många hem. Trötta ögon slogs upp, och en ny dag av arbete väntade. Det var undersköterskor som skulle till äldreomsorgen, byggarbetare som skulle till sina projekt i kylan, taxichaufförer som skulle se till att vi kommer med tåg och buss, skolmatpersonal som skulle se till att det finns lunch att servera i våra skolmatsalar och läkare som skulle se till att efterlängtnade operationer blir utförda.

I Sverige finns många hårt arbetande människor. Vissa har bott här i hela sitt liv och sedan flera generationer tillbaka. Andra har kommit hit senare i livet och kommer att ha familj här i flera generationer framåt.

Dessa hårt arbetande människor är inte så ofta representerade här i riksdagen. I den här kammaren finns det nämligen många röster och talespersoner för dem som aldrig arbetat, för dem som inte tänker arbeta, för dem som inte kan arbeta och för dem som inte vill arbeta. Men för dem som just nu både bildligt och bokstavligt bär fram Sverige i denna svåra tid bedriver Moderaterna politik.

Herr talman! Det är inte bara arbetets värde som är viktigt för alla de människor som just nu sliter på våra sjukhus och i våra skolor och som traskar genom snö och minusgrader från ställe till ställe i äldreomsorgen för att se till att äldre har en bra tillvaro. De förväntar sig också att vårt samhälle och land ska fungera på ett bra och tryggt sätt. Det gör det inte just nu. Det trygga, demokratiska och sekulära samhället har tyvärr många fiender: organiserad brottslighet, klankriminalitet och islamism, för att nämna några.

För hårt arbetande människor här i Sverige, oavsett om de har bott här sedan flera generationer tillbaka eller om de nyligen kommit hit, håller Moderaterna just nu på att återupprätta både arbetslinjen och tryggheten i Sverige. Genom vår politik säkerställer vi också att Sverige ska präglas av svenska värderingar som har byggt Sverige starkt under lång tid och att vi motarbetar separatism och extremism. Kort sagt arbetar vi moderater varje dag för att göra Sverige till ett riktigt bra modernt land.

Herr talman! I detta arbete är rättsväsendet avgörande. Människor är medvetna om problematiken. Barn skjuter barn, droger och vapen flödar in i vårt land och stöldgods flödar ut. Det finns parallella samhällen och otrygghet. Regeringen har en tydlig strategi, nämligen att slå hårt mot det grova våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta nyrekryteringen av barn och unga.

När det kommer till det grova våldet i allmänhet och dödsskjutningarna i synnerhet sticker Sverige ut jämfört med andra europeiska länder, och särskilt jämfört med våra grannländer. Den allvarliga svenska brottslighe-

ten tilläts eskalera under de senaste mandatperioderna. Brottsbekämpningen var helt enkelt otillräcklig.

Därför har vi moderater nu lagt om politiken för att få på plats en effektiv brottsbekämpning. Redan nu är hemlig avlyssning av gängkriminella på plats, och vi har höjt straffen för brott som vanligtvis begås inom ramen för gängkriminalitet. Snart dubblar vi straffen för grovt vapenbrott och inför visitationszoner och anonyma vittnen.

Med den stora straffrättsutredningen som blir klar 2025 genomför vi det systemskifte som vi vann valet på. Vi önskar att det hade kunnat gå snabbare, och vi gör också vad vi kan för att det ska gå snabbare. Exempelvis tidigare lägger vi dubbla straff för grova vapenbrott med tre månader. Vistelseförbud för gängkriminella på vissa platser tidigare läggs med fem månader, och visitationszoner tidigare läggs med nästan ett helt år. Vi genomför och får på plats reformer snabbare än vad någon regering någonsin har gjort på det kriminalpolitiska området.

Herr talman! Vi moderater genomför viktig brottsbekämpande politik just nu. Vi genomför också viktigt brottsförebyggande arbete. Det brottsförebyggande arbetet måste bedrivas lika systematiskt som det brottsbekämpande. Båda delarna måste till. Därför lägger vi nu om politiken även på detta område.

För alla som på allvar vill minska insocialiseringen och rekryteringen av barn in i brottslighet måste det brottsförebyggande arbetet skifta perspektiv. Under lång tid har debatten nämligen präglats av ett fokus på socioekonomiska förhållanden och ojämlikhet som förklaringar till brottslighet. I det nationella brottsförebyggande program som vänsterregeringen presenterade 2016 pekade man på att välfärdspolitik för minskade klyftor var grunden för att motverka brottslighetens orsaker.

Men det är inte samma gamla vanliga socialistiska omfördelning som kommer att stoppa barn och unga från att dras in i kriminalitet. Det erkänner till och med Socialdemokraterna själva nu. I en rapport skriver de: ”Samtidigt har det nog funnits en övertro på den generella välfärdens positiva effekter i detta avseende.”

Vi måste nu i stället börja jobba fokuserat mot riskfamiljer, riskindivider och riskfaktorer. Det förebyggande arbetet måste helt enkelt börja fokusera på att påverka individegenskaper. Forskningen ger brett stöd för detta. För några dagar sedan kom en ny rapport som exempelvis visar att färdighetsträning i konfliktlösning i skolan för elever på mellanstadiet kan förebygga medlemskap i gäng.

Vi moderater ser att det förebyggande arbetet måste börja tidigare och vara tydligare. När det gäller de barn som i tidig ålder uppvisar utåtagerande beteenden, såsom hyperaktivitet och impulsivitet, finns det en särskild risk för att de i framtiden begår brott. Dessa egenskaper utvecklas inte sällan före fem års ålder och ibland också före tvåårsåldern. Vi behöver därför bygga ut hembesöksprogrammen inom ramen för barnhälsovården, och vi behöver se till att det finns hembesöksprogram redan under graviditet.

De flesta av socialtjänstens förebyggande insatser är inte utvärderade på ett sådant sätt att det går att bedöma deras effekter. Det är ett svek mot våra barn. Detta vill vi ändra på. Kommunerna behöver forskningsstöd för sitt brottsförebyggande arbete. Vi vill därför att Brås uppdrag ska utveck-

las och att Brå ska kunna utvärdera brottsförebyggande reformer och åtgärder och stödja våra kommuner med evidensbaserade metoder.

Herr talman! Brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete – Moderaterna gör både och. Socialdemokraterna gör varken eller. Moderaterna är partiet för dem som arbetar, gör rätt för sig, följer lagen och delar våra demokratiska värden och våra sekulära svenska värderingar.

Vi sätter Sverige först. Vi bygger ett modernt land.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mikael Damsgaard och Fredrik Kärholm (båda M).

Anf. 12 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag fastnade lite för det som sades i det föregående replikskiftet mellan Annika Strandhäll och Louise Meijer och ville ta den bollen vidare. Jag tyckte att det var intressant att höra att det som är en underfinansiering på 10 miljarder är bluffpengar.

Herr talman! Statsbudgeten är på över 1 300 miljarder. Statens intäkter beräknas till 1 324 och utgifterna till 1 331. Detta är inte ristat i sten utan kan bli både mer och mindre, men det är så budgeten är lagd. Budgeten är alltså underfinansierad med 7 miljarder. Då infinner sig frågan om dessa 7 miljarder är bluffpengar eftersom de inte är finansierade.

En annan fråga som jag vill ställa till Louise Meijer, herr talman, är om Louise Meijer kan garantera att budgeten inte kommer att underfinansieras kommande år under mandatperioden. Jag hoppas att svaret är nej, för jag tycker inte att man ska ha den hållningen att man aldrig, oavsett vad som händer, kan lägga fram en underfinansierad budget. Och tvärtom – i den här situationen finns det pengar att använda till både sociala investeringar och till andra investeringar.

Herr talman! Det var i förra veckan som vice statsminister Ebba Busch sa att hon inte var den mest renläriga marknadsliberalen i regeringen. Hon föreslog själv att regeringen skulle lägga fram förslag på investeringar som ökar låneskulden för staten. En tredje fråga är därför om även Ebba Busch, enligt Louise Meijer, använder bluffpengar.

Anf. 13 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Rasmus Ling för frågan.

Det är angeläget att vi tydliggör konfliktlinjerna i svensk ekonomi just nu. Det är där vi ser att många familjer som just nu lever under pressade ekonomiska förhållanden har mycket att förvänta sig av oss här inne.

På den ena av Rasmus Lings frågor kan jag svara att Moderaterna, likt under finanskrisen 2008 och 2009, är garanten för en ansvarsfull politik för Sveriges ekonomi och hushåll. Därför finansierar vi vår budget, och vi ser till att den inte driver på inflationen. Det betyder att vi lägger fram en budget som inte gör våra kronor mindre värda. Hur lägger man en budget som skulle göra våra kronor mindre värda och svårare för hushållen? I detta läge gör man det genom att lånefinansiera sina reformer. Det är något som både Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör. Det finns ingen färdigförhandlad budget från oppositionens sida, och det är därför oklart vad ett annat regeringsalternativ skulle innebära för de svenska hushållen. Men

det vi kan säga med säkerhet är att den skulle vara förödande för svenska familjers ekonomi.

Jag sa att 10 miljarder är ofinansierade pengar i Socialdemokraternas budget. Det är anmärkningsvärt eftersom det är inkomster som inte finns. Dem har man också tänkt att låna. Vi får addera ytterligare 10 miljarder till den lånebörda som Vänsterpartiet och Miljöpartiet går fram med. Det blir en expansiv budget som förstör och försämrar den ekonomiska verkligheten för våra barnfamiljer i Sverige, och det är mycket problematiskt.

Anf. 14 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag uppfattar det som att Louise Meijer menar att Ebba Busch använder bluffpengar när hon lägger fram förslag. Jag skulle inte använda den beskrivningen.

Utan att gå in i detalj om vad som hände perioden 2006–2010 kan jag konstatera att regeringen lade fram en underfinansierad budget 2010 med skattesänkningar. Man lånade pengar för att sänka skatten. Det är fakta, ingen åsikt, och man kan värdera det som man vill.

Herr talman! Jag har en konkret fråga. Jag tolkar Louise Meijer så – och jag hoppas att jag har fel – att hon menar att det är viktigare att Sverige har Europas lägsta statsskuld än att vi investerar så att barn inte hamnar i kriminalitet, att vi satsar på skola och utbildning, att vi rustar människor som växer upp i Sverige för en framtid där de kan vara självförsörjande hederliga vuxna. Det är en konstig prioritering, och det skulle vara bättre att ha en förvisso låg – men inte lika låg som i dag – statsskuld och kunna satsa på framtiden.

Anf. 15 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Det Rasmus Ling säger om att satsa på framtiden låter bra. Problemet är bara den politik som Miljöpartiet, Vänsterpartiet och numera också Socialdemokraterna ansluter sig till i en svår ekonomisk tid. Den skulle innebära att skuldsätta framtida generationer, inte att satsa på framtida generationer. Vi skuldsätter framtida generationer och lämpar över bördan på dem. Det är inte ansvarsfullt.

Framför allt är det inte ansvarsfullt att lägga fram en budget som inte är finansierad och lura väljare, barnfamiljer, undersköterskor och pedagoger att det finns mer pengar att spendera. Men det finns inga 10 miljarder till välfärden i det största partiets budget. Det är ett lurendrejeri! Då tycker jag att Socialdemokraterna kan vara ärliga. Miljöpartiet och ledamoten Ling är ju ärliga när man säger att det ska eldas på, att lånen ska höjas. Kör på och gasa oss igenom krisen!

Nej, säger vi. Stopp och belägg! Så kan vi inte göra. Det blir fullständigt kaos, och det blir sämre. Vi tar ansvar.

Socialdemokraterna borde göra som ni, det vill säga låna oss ur den ekonomiska inflationen. Det går stick i stäv med vad all annan forskning tyder på i fråga om hur man ska ta sig ur detta på ett lämpligt och ansvarsfullt sätt.

Det är bra att Miljöpartiet är ärligt med vad det vill, nämligen låna och spä på inflationen, göra pengarna värda ännu mindre än i dagsläget, så att det blir ännu svårare för familjer att stärka sin köpkraft. Socialdemokraterna borde också vara ärliga med att deras budget är underfinansierad, att de 10 miljarderna inte finns, att välfärdspengarna är en bluff, där tanken är

att låna – eller så kommer de helt enkelt inte att existera. Det kan man vara ärlig med.
(Applåder)

Prot. 2023/24:44
7 december

Rättsväsendet

Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Eftersom Vänsterpartiet egentligen inte instämmer i den liggande budgeten men våra förslag till anslag ligger över det maximum som riksdagen har bestämt som gräns kan jag inte reservera mig till förmån för våra förslag. Däremot har vi ett särskilt yttrande.

Det är min och Vänsterpartiets övertygelse att jämlikhet är det som bäst förebygger kriminalitet. Det bygger också forskningen på, även om detta inte är tillräckligt. Men för att uppnå jämlikhet måste vi i politiken prioritera så att vi motverkar både klassklyftor och fördomar, som i sin tur göder rasism och sexism.

Detta kräver välfärdssatsningar på en fungerande förskola och skola, berikande fritidsverksamheter med till exempel sport och kultur, bra sjukvård och ett starkt socialt försäkringssystem. För barn i riskgrupper måste denna generella bas förstärkas med individuella insatser. Ju tidigare de kommer, desto bättre.

Samtidigt måste vi hantera och motverka brottsligheten och givetvis särskilt markera mot gängkriminaliteten. Vi måste bekämpa den med lagstiftning. Men att ständigt lagstifta om hårdare straff kommer aldrig att vara den bästa eller mest tillräckliga lösningen. Det är forskningen också tydlig med.

Sverigedemokraternas och regeringens fokus är tydligt. Man kopplar kriminaliteten till invandringen. Metoderna beskrivs i Tidöavtalet med förslag på anmälningssplikt, anonyma vittnen, visitationszoner, preventiva tvångsmedel – också utan brottsmisstanke – inre gränskontroll och ytterligare förslag om hårdare straff, ungdomsfängelse med mera. Vänsterpartiet oroas över hur dessa förslag påverkar demokratin, rättsstaten och tilliten i vårt samhälle.

Enligt en undersökning från Novus, genomförd på uppdrag av Civil Rights Defenders, upplever två av tre tillfrågade i Sverige att våra demokratiska grundprinciper har hotats.

Nu riktas åtgärderna mot den grova kriminaliteten. Men i morgon kanske de kan användas för att hindra meningsskiljaktigheter och låsa in aktiver. Exempel finns på sådan utveckling både historiskt och i vår nutid.

Jag menar också att Sverigedemokraterna och regeringen agerar slugt kontraproduktivt. Välfärden sätts på sparlåga, samtidigt som man beslutar om skattesänkningar och avdrag för dem som redan har mer än nog. Klyftorna ökar. Man har också dragit in en tredjedel av medlen till folkbildningen. Inom folkbildningen kan människor oavsett bakgrund mötas för att skaffa sig kunskap, inte sällan om demokrati och samhällskunskap. Detta borde utvecklas och inte nedmonteras.

Det är mycket som oroar. Dagens utbildningssystem i stort med vinstdrivande skolor, ökande klyftor, nedmontering av de sociala skyddsnäten och en ökad boendesegregation leder till att många blir diskriminerade och stöts ut från samhällets gemenskap. Denna utveckling leder till en ökad rekryteringsbas för bland annat gängkriminella och till våldsbejakande extremism. Budgeten för 2024 som det har fattats beslut om har vissa rubricerat som en julkapp till gängen.

Vänsterpartiet vill vända detta. Vi driver på för politiska initiativ och lagstiftning som stärker kommuners, civilsamhällets aktörers och andra aktörers förebyggande arbete. Vi vill se mötesplatser i form av folkbibliotek, fritidsgårdar och parker. Vi vill se ett aktivt civilsamhälle. Vi vill se förskolor och skolor där personalen har resurser och tid att se varje barn. Vi vill se närvarande områdespoliser som väcker invånarnas förtroende. Vi vill se poliser också i glesbygden. Vi vill se ett samhälle där människor, och inte minst barnen, trivs och har anledning att känna framtidstro och hopp.

Vänsterpartiets budgetalternativ för rättsväsendet innehåller också några viktiga satsningar.

Vi vill först och främst satsa på våldskompetens, särskilt när det handlar om mäns våld mot kvinnor och barn. Vi vill också införa ett femicidpaket, där hela rättskedjan ska ha en relevant våldskompetens så att rätts-säkerhet och seriositet finns i hela rättskedjan från början till slut. Här är det viktigt att se att det finns samband mellan våld i det som många kallar nära relationer – mäns våld mot kvinnor – och det våld som eskalerar ute i samhället.

De barn som upplever och ser pappa slå mamma i hemmet lär sig våld som ett maktmedel. Detta måste brytas tidigt. Där skulle jag vilja ge mitt stöd för de starka ord som Annika Strandhäll nyss framförde från talarstolen. Det är oerhört viktigt att vi ser våldet som ett stort sammanhängande problem och inte enbart fokuserar på de allvarligaste formerna.

Det är också viktigt att vi satsar på en akut hjälp för kvinnor som försöker lämna våldsamma män och våld i nära relationer. Vi vill ha en akut telefonlinje där man kan göra akuta riskbedömningar i hopp om att vi ska kunna få stopp på det dödliga våld som pågår när det gäller mäns våld mot kvinnor.

Vi vill också stärka någonting som är en generell bromskloss i rättsväsendet i dag, nämligen Nationellt forensiskt centrum, med ökade medel. Vi tror också att det skulle vara framgångsrikt om det fick bli en egen myndighet.

Vi vill stärka gränserna och polisens tullverksamhet, så att vi hindrar införsel av narkotika, vapen och sprängmedel.

Vi vill också stärka Center mot våldsbejakande extremism som gör ett oerhört viktigt våldsförebyggande arbete riktat mot bland annat skolor och kommuner. Det blir allt viktigare i den samhällsutveckling som vi nu ser.

Ett annat problemområde som växer lite grann i skuggan av de problem som uppfattas som stora men som också berör väldigt många, och också väldigt många unga, är det sexuella våldet på nätet. Där skulle vi vilja att det ges ett uppdrag till Brottsoffermyndigheten, som skulle kunna bemöta detta, så att det kommer igång utbildningar för att man ska inse hur allvarligt detta är.

Vi vill stödja brottsofferjourernas verksamhet, som ingen har nämnt här tidigare i dag. De gör väldigt viktiga ideella insatser och behöver medel för att kunna organisera sina insatser. Vi vill öka deras medel utöver det som de lyckas få från till exempel Brottsofferfonden i dag och som egentligen är viktiga gärningsmannapengar som betalas in av dömda personer.

Jag vill också nämna någonting som borde vara viktigt för många fler, och det är att vi behöver titta ytterligare på rättshjälpen. Inkomsttaket för att få rättshjälp har inte höjts sedan 90-talet. Det är oerhört angeläget att

det görs om vi ska kunna säga att vi har ett rättssystem som försöker att ge alla, oavsett ekonomi, möjlighet till någon form av rättvisa. Det är en viktig vision. Men vi ska försöka närma oss den allt vi kan.

Prot. 2023/24:44
7 december

Rättsväsendet

Anf. 17 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Förra helgen vaknade folk i ett villaområde i Uppsala upp till en kraftig detonation. Det var en riktig explosion. Det blev inga personskador men omfattande förstörelse och skadegörelse i området. Givetvis blev de boende i området uppskrämda. Detta är bara ett exempel på en rad oräkneliga sprängningar och skjutningar som vi har sett det senaste decenniet.

Jag ska inte recensera tidigare regeringar. Jag överlåter faktiskt till väljarna att vara jury i detta avseende. Men vi kan konstatera att den utveckling som vi har skådat under det senaste decenniet saknar motstycke. Den organiserade brottsligheten – gängkriminalitet och kriminella nätverk – har flyttat fram sina positioner och stärkt sina ställningar. Och de våldsdåd som vi nu bevitnar är egentligen bara ett uttryck för den kriminalitet som pågår och de konflikter som finns i denna miljö.

Det som är riktigt oroväckande är att barn och unga dagligen dras in i gängkriminalitet. En del av barnen som saknar framtidstro går in i detta med öppna ögon i tron att de ska göra karriär på den kriminella banan, och de fängslas av dessa killar som drar runt och flashar med fina bilar, mycket pengar och så vidare.

Andra unga som dras in i det här blir lockade med snabba belöningar, men allt fler tvingas också in under hot. En växande skara unga dras in i detta av rädsla för att bli utsatta för våld eller andra typer av repressalier. Kristdemokraterna och regeringen gör det som krävs för att bryta utvecklingen och driver fram såväl förebyggande som repressiva åtgärder.

Herr talman! Sverige har ju många utmaningar nu och ett pressat ekonomiskt läge. Men när det gäller trygghetsfrågorna visar väljarundersökningar och så vidare att väljarna anser att frågor som rör lag och ordning har högsta prioritet. Man vill ha ett tryggare Sverige. Alltför länge har detta förbisetts. Man har inte gett de brottsbekämpande myndigheterna tillräckliga resurser, och nu skådar vi resultatet.

Regeringen gör nu en historisk satsning på hela rättsväsendet, och det syns i budgeten att man går från 69 till 90 miljarder mellan 2023 och 2026. Det är rekordstora resurser för att rusta upp hela rättsväsendet, förebygga brott och trycka tillbaka brottsligheten. Särskilda satsningar görs på polis, kriminalvård och säkerhetspolis men också åklagare och domstolar. Det viktiga är att regeringen stärker samtliga delar av rättsväsendet. Det får inte finnas flaskhalsar som gör att tillskotten blir mindre värda.

Kristdemokraterna och regeringen stärker också det brottsförebyggande arbetet. Vi anser att inget är så viktigt som att stoppa att barn och unga blir indragna i brottslighet. Regeringens förebyggande insatser är många. De handlar om att sätta familjen i centrum, satsa på en ny socialtjänstlag med fokus på proaktiva insatser, förbättra informationsutbytet mellan myndigheter, stärka föräldrastödet, satsa på skolan och civilsamhället och inte minst ge ett fritidskort till unga så att de kan ägna sig åt bra aktiviteter.

Det handlar också om ökad lokal polisiär närvaro i hela landet. Polismyndigheten har här ett omfattande arbete att göra. Vi har nu en ny rikspolischef med tydligt uppdrag från regeringen att just öka den lokala när-

varon och förbättra utredningsverksamheten. Riksrevisionen och andra har riktat kritik mot de delarna. Där stärker vi Polismyndighetens arbete.

Herr talman! Tillsammans med övriga Tidöpartier tar vi ett helhetsgrepp om lag och ordning för ett tryggare Sverige. Vi genomför ett helt batteri av åtgärder i vad som kan beskrivas som ett paradigmskifte. Det handlar om synen på lag och ordning, brottsoffers upprättelse, familjens betydelse för barn och unga och migration och integration.

Vi ser också till att vässa brottsbekämpningen med fler verktyg. En del ny lagstiftning är redan på plats, såsom preventiv avlyssning och nya befogenheter för det gränsnära polisarbetet. Annat är på gång, exempelvis när det gäller kameraövervakning, vistelseförbud, visitationszoner, nya regler om förverkande och ny sekretesslagstiftning.

Herr talman! Det satsas även på att bygga ut kriminalvården. Behoven är stora, och fler platser och anstalter måste komma på plats. Det kräver ett intensivt arbete. Platsbristen i dag är påtaglig. Den är så omfattande att kriminella slussas ut från fängelserna i förtid. Vi hör också rapporter om överbelagda kvinnofängelser, så man behöver platser även där. Det är efterlängtat att regeringen tar tag i detta.

Utbyggnaden av kriminalvården borde ha skett för flera år sedan, och för det bär den tidigare socialdemokratiska regeringen ett tungt ansvar. Faktum är att varje år under deras maktinnehav blev allt fler kriminella försatta på fri fot i väntan på anstaltsplats. Det var något som vi kristdemokrater gång på gång också påtalade.

Signalerna fanns där för den tidigare regeringen, men spadtagen för fler anstalter uteblev. Regeringen tar nu tag i detta. Det arbetas hårt även med att kunna hyra fängelseplatser utomlands, något som vi kristdemokrater efterfrågat. Det är nödvändigt för att lösa den akuta platsbristen, men det är också något som Socialdemokraterna motsätter sig. Vi verkar även för ungdomsfängelser för unga som begår grova våldsdåd.

Herr talman! Låt mig till sist nämna det brottsförebyggande arbetet. Skärpta straff i all ära – det är viktigt – men kittet i allt arbete kring lag och ordning är det brottsförebyggande arbetet. Det förstår den här regeringen, och vi kristdemokrater har i denna del varit särskilt tydliga och pådrivande. Unga personer som begår brott löper stor risk att hamna i fortsatt kriminalitet. Därför är det viktigt med tidiga insatser.

Barn och unga är Sveriges framtid, men i dag växer alltför många upp i splittrade familjer och i miljöer där de förlorar frihet, hopp och drömmar. Bristande integration, skuggsamhällen som tillåts växa och svåra familjeförhållanden till följd av det är bidragande faktorer. Samhället måste stötta familjer mer och i en tidigare fas. Samtidigt behöver vi fortsätta ha en stram migrationspolitik över tid och en mer kravbaserad integrationspolitik. Det står vi kristdemokrater och denna regering för.

Herr talman! Kristdemokraterna är ett värderingsburet parti och har alltid lyft familjen som hörnstenen i det brottsförebyggande arbetet. Där byggs goda värderingar och en känsla för rätt och fel. Vi har många förlorade år bakom oss, men utvecklingen går att vända. Kristdemokraterna är samhällsbyggare och har precis startat reformmaskineriet i regeringsställning.

Vi gör nu allt det som kommer att krävas för att börja vända utvecklingen. Vi kommer att bygga ett tryggt Sverige igen. Steg för steg och budget för budget satsar vi på polisen, kriminalvården, det brottsförebyggande

arbetet och att stötta familjerna. Men vi måste orka hålla i prioriteringarna över tid och över generationer.

Jag yrkar bifall till förslagen i utskottets betänkande.
(Applåder)

Prot. 2023/24:44
7 december

Rättsväsendet

Anf. 18 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Som flera har sagt här i dag är rättsväsendet en grundförutsättning för vår liberala demokrati. Dess främsta uppgift är att skydda alla människors fri- och rättigheter och att skydda alla från brott som begås av enskilda personer men även att skydda mot den offentliga maktens godtycke eller maktmissbruk. Att upprätthålla rättsstaten och tryggheten för alla individer – män och kvinnor, gamla och unga – i hela landet är en av statens kärnuppgifter.

I en värld av ökad polarisering och fokus på skillnader, inte likheter, vill jag inleda med att säga att Centerpartiet under året har röstat ja till samtliga lagförslag från regeringens sida som avser brott och brottsbekämpning inom justitieukskottets område. Ibland har vi haft kompletterande förslag, men vi har aldrig varit emot.

Vi är helt eniga med regeringen om att brottsoffren och brottsutsattas situation behöver prioriteras upp, att rättsväsendet behöver fler verktyg och mer resurser och att betydligt fler myndigheter och aktörer i bred samverkan behöver förebygga, förhindra och utreda brott.

Centerpartiets budgetförslag inom detta utgiftsområde för kommande år är på drygt 500 miljoner mer än regeringens. Jag återkommer till några av de satsningar vi föreslår.

Det är nödvändigt att ha fokus på den grova organiserade brottsligheten och på gängens skjutningar och sprängningar som utmanar det samhälle vi värnar om. Men utskottets betänkande ekar ganska tomt på större ambitioner eller satsningar från regeringen kring våld mot kvinnor och barn, mängdbrott och polisiär närvaro i hela landet. Det som finns med från regeringen är nödvändigt, men inte tillräckligt. Det anstår oss som rättsstat att göra mer och att ta bättre ansvar.

Vi hör till exempel ofta regeringens företrädare prata om fler patrullerande poliser på gator och torg som något trygghetsskapande och brottsförebyggande. Vi instämmer men anser att det är lite enkelspårigt, när så många brott begås dels i hemmen, dels på internet, i ”cybern”.

Polisen behöver därför i större utsträckning finnas och patrullera även på nätet. Bland annat utsätts barn och unga, ofta flickor, för brott och övergrepp på just nätet. Nu behöver polis, åklagare och domstolar få extra resurser för att uppdatera sig om den nya situationen – allt för att inte internet ska bli ett laglöst land. Centerpartiet satsar 45 miljoner extra på det under kommande år.

För att värna och stärka medborgarnas förtroende för polisen krävs även att man inte enbart fokuserar på grov kriminalitet utan också prioriterar mängdbrott, som ibland kallas vardagsbrott – skadegörelse, stölder, bedrägerier och buskörningar. Vi kommer här särskilt att följa arbetet med så kallade direktavskrivningar av mängdbrott, som många enskilda och småföretagare vittnar om dag ut och dag in. Man anmäler – och så läggs det ned direkt, trots att fallen många gånger är så gott som färdigutredda vid polisanmälan. Detta drabbar både den brottsutsatta och samhället i stort.

Ja, det är en fråga om resurser, och vi står bakom de ökningsförslås. Men det är även en fråga om ledarskap och leverans från regeringens sida.

Herr talman! Under senare år har antalet mål i Sveriges domstolar ökat. Målen har också blivit mer komplexa, till stor del som resultat av de reformer som redan vidtagits för att komma åt den allt grövre kriminaliteten. Det är en utveckling som bara kommer att fortsätta.

Det här har lett till långa handläggningstider för alla mål som inte är prioriterade. I utskottsbetänkandet nämns med fem korta rader att dömande verksamhet som inte gäller brottmål eller migrationsmål står för 70 procent av alla mål i Sveriges domstolar. Dessa ärenden, 70 procent av alla mål, har alldeles för långa handläggningstider. Det handlar om tvistemål och förvaltningsrättsliga mål och ärenden. Det handlar om socialförsäkringsmål, skattemål och ärenden rörande bygglov, detaljplaner och byggen av infrastruktur, såsom vägar, i hela vårt land. Det rör sig också om utbyggnad av den gröna omställningen med ny energi och nya elnät. Det kan vara fråga om prövningar av kommunala beslut. Det är alltså viktig samhällsutveckling och personliga livsöden som ligger på hög och väntar i våra domstolar.

I det kommande reformarbetet är det viktigt att ge Sveriges domstolar ytterligare resurser. Att utbilda domare är ett arbete som tar tid, och vi har redan en mycket ålderstigen domarkår.

Centerpartiet har, som jag nämnt, stått bakom de nya lagar som ger rättsväsendet större befogenheter att använda hemliga tvångsmedel för att kunna förhindra och lösa fler brott. Men vi har också lyft vikten av att de domstolar och myndigheter som har att granska, kontrollera och besluta i dessa frågor har tillräckliga resurser för att fullgöra sitt mycket viktiga uppdrag. Vi har nämnt domstolarna, men jag vill också särskilt nämna SIN, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som vi föreslår ska få 30 miljoner extra för att kunna möta fler och mer komplexa ärenden avseende hemliga tvångsmedel.

Avslutningsvis vill jag ta upp detta med avhopparverksamhet. Vi ser behovet av en utökad avhopparverksamhet för både unga och vuxna. På samma sätt som gängen rekryterar behöver vi från samhället rekrytera i stort sett alla unga till det vanliga samhället. En ond kraft måste mötas av en god kraft och inte av ett tomrum. Vi föreslår en dubblering av anslagen till polisens avhopparverksamhet, vilket medför ett tillskott på 75 miljoner.

Ibland glöms det bort att den största vinnaren på brottsförebyggande arbete inte är den som inte blir kriminell eller den som får hjälp att hoppa av utan den som slipper att utsättas för brott.

Jag hänvisar till vårt särskilda yttrande i den här delen av budgeten. Där redovisas hela vårt förslag. Vi instämmer i förslaget i utskottets betänkande avseende ändringen av brottsbalken, som också är uppe till behandling.

Anf. 19 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! För att komma åt gängkriminaliteten krävs betydligt tidigare sociala åtgärder mot de barn som är i riskzonen, pratar många om. Det är intressant att vi står här i Sveriges riksdag och pratar om barn som begår grova våldsbrott mot andra barn och hur vi ska förhindra det. Sverige är ett av världens starkaste välfärdssamhällen. Hur hamnade vi i den här

situationen, med barn som skjuter barn med automatvapen? Det är någonting som vi måste titta mycket mer på, tycker jag.

För att öka träffsäkerheten i det brottsförebyggande arbetet måste vi lyfta blicken och se bortom de socioekonomiska orsakerna, som alltför ensidigt använts för att förklara det här grova våldet. Den stora majoriteten av barn som växer upp i utsatta områden begår inte brott och kommer heller aldrig att begå brott.

Vi måste förstå mycket bättre vad det är som får barn att välja gängen framför skolan, vad som får vissa barn att bli lätta offer för cyniska gängkriminella och vad som får barn att ta Tramadol och besinningslöst skjuta automateld in i en lägenhet. Vad är det som får barn att söka sig till kriminalitet? Vi vet att barn som lever i familjer där de vuxna har egna problem, som kriminalitet eller missbruk, har förhöjd risk att utveckla psykosociala problem, som i sin tur ökar risken för att hamna i kriminalitet. Vi vet att allt börjar i hemmet. Våld föder våld.

Jag har själv som polis klivit in i bostäder där små barn med mycket förskräckta ögon har gömt sig bakom soffor, under sängar och i garderober. De är rädda när pappa är full och hotfull. De är rädda när mamma skriker och när de hör dunsar och slag. Ta in hur det påverkar ett barn att växa upp i en familj där pappa är våldsam mot alla! Ta in att det finns familjer som kräver att sonen ska kontrollera sina systrar och familjer där sönerna uppmanas att ta till våld redan på förskolan! Inse hur normer och värderingar som föräldrar förmedlar påverkar barnen!

Samhället har mycket kvar att göra som kan förebygga och förhindra att barn hamnar i kriminalitet. Vi politiker måste ha en tydlig ryggrad när motståndet kommer. Det *kommer* motstånd när vi vågar utmana och ifrågasätta normer, värderingar och föräldrarätt. Vi måste tydligt ta ställning för det enskilda utsatta barnet. Vuxnas obehag och rädsla inför att ifrågasätta andra vuxna får aldrig väga tyngre än barns rätt till stöd och skydd.

Jag har hört många barn och unga uttrycka att de önskat att vuxenvärlden hade reagerat och sett hur illa det var, att deras tidiga gärningar hade uppmärksammats mycket tidigare, att någon hade vågat fråga hur de hade det där hemma, att någon hade visat att den ville veta och att någon hade agerat. Någon borde ha bjudit motstånd mot dem som utsatte barnet, som svek barnet, och i andra fall stöttat den förälder som ville men saknade förmåga.

Men vi kan börja nu. Vi kan börja se barnet, ta ställning för barnet och göra tidiga och tydliga insatser utifrån det enskilda barnets behov och verklighet. Där tror jag att vi har mycket att vinna i det brottsförebyggande arbetet.

Herr talman! Vi liberaler vet om det här och strider för det. Vi står längst fram när det kommer till barnrättsfrågorna. Alla som har hört min partikollega Juno Blom stå här i kammaren och prata vet att hon brinner för barnen. Att alltid se till barnens bästa är Liberalernas politik.

Tidiga sociala insatser är nyckeln till att stoppa nyrekryteringen. Det är de flesta kriminologer i dag överens om, och jag tror även att de flesta i justitieutskottet är överens om detta. Det vi inte är överens om är hur och av vilka dessa åtgärder ska genomföras och hur de ska finansieras. Men det är en helt annan debatt.

Herr talman! Jag tänkte också prata lite om polisen och dess roll i det brottsförebyggande arbetet, inte minst mot det våld som vi dagligen matas

med i medier – skjutningar och sprängningar av gängen och de kriminella nätverken. Det kommer alltid att finnas de som faller igenom de sociala skyddsnäten, och då måste polisen finnas där för att kunna upptäcka och i bästa fall förhindra att brott begås och att unga människor dör.

Den gängstruktur som vi ser i dag kommer inte att försvinna på några veckor. Det kommer förmodligen att ta år, kanske 10 eller till och med 15 år, innan den är så sargad och skadad av effektivt polisarbete och framgångsrikt förebyggande arbete att den inte kan fungera som i dag. Det gäller att nyrekryteringen bromsas så pass att gängen inte kan fyllas på av nya unga män.

Jag är därför glad att vi nu för en gångs skull har en regering som tar detta på allvar. Vi har ett justitiedepartement och en justitieminister som ser lösningar och inte hindren. De vågar ta fram nya reformer, vågar utmana och drar sig inte för att säga: Vi tror på detta.

I över 30 år har jag i polisbilar och vid fikabord precis som många andra poliser skakat på huvudet, svurit, klagat och inte förstått de beslut som har fattats. Jag har kanske mer förundrats över de beslut som inte har fattats om lagar och förordningar och hur polisen ska arbeta, trots att vi har påtalat hur mycket skillnad det skulle göra ifall det blev skillnad. Nu har vi en regering som lyssnar och som gör skillnad.

Om polisen ska jobba förebyggande krävs det förebyggande reformer. Hur ska det förebyggande arbetet annars gå till? Vi kan absolut ställa ett par poliser i ett gathörn. Det kommer definitivt inte att säljas några droger i det gathörnet, förmodligen inte heller begås några stölder, och inga kommer att slå varandra på käften. Så mycket är klart.

En närvarande uniformerad polis brukar ha en rätt lugnande effekt på brottsligheten, när polisen är på plats. Fler poliser i oroliga områden är också brottsförebyggande. Men det förebyggande arbetet blir ännu bättre om poliserna också får bättre verktyg och effektivare lagar.

Att kunna avlyssna en person innan personen har begått ett brott är förebyggande arbete. Det blir inte mer förebyggande än så. Ingrip innan brottet begås! Förhindra mord, dråp, allmänfarlig ödeläggelse och andra grova brott! Stoppa dem innan det sker!

Det kan handla om att få visitera personer som man misstänker bär vapen i syfte att hitta vapnet och plocka det från individen innan någon blir skjuten med det. Det är förebyggande arbete. Dessutom höjer regeringen nu straffen för den som bär vapen. Straffet för grovt vapenbrott höjs från två år till fyra år. Jag tror att det kommer att göra skillnad.

Polisen får nu möjlighet att se till att gängkriminella som försöker att rekrytera unga personer till sin verksamhet inte längre kan göra detta. De plockas bort från områden där det finns många unga på skolor och idrottsplatser. Där ska de inte vara.

Vi har redan sett hur effektiv kameraövervakningen är. Polisen vittnar i sin rapport som kom häromdagen om att de ser hur droghandeln minskar och i vissa fall också försvinner där de har satt upp kameror i preventivt syfte.

Detta är fyra exempel på reformer av brottsförebyggande åtgärder som regeringen har tagit fram och möjligheter som polisen nu har fått eller kommer att få.

Herr talman! Det finns de som är emot detta och som misstror dem som har till uppgift att utföra avlyssningarna, visitationerna och begränsning-

arna av friheten i det brottsförebyggande arbetet. Jag har väldigt svårt att förstå varför man misstror dem. Jag talar naturligtvis om poliser.

Jag tycker att det någonstans är tragiskt. Jag har sagt det förr i den här talarstolen: Människor bör besöka en polisstation, träffa och tala med lite poliser. Då tror jag att de kommer att få en helt annan bild av svensk polis.

Det finns de tror att polisen kommer att visitera vem som helst och när som helst. De tror att polisen kommer att avlyssna vem som helst och när som helst. Någon kritiker skrev: Det kommer inte att dröja länge innan polisen kommer att avlyssna sina partner och ex-partner. Nästa steg blir att de börjar avlyssna besvärliga politiker och journalister.

Om man tror det har man inte en aning om hur det går till och vilka regler som finns. Då lever man i en värld som hör hemma på en stor vit duk framför ett gäng biobesökare. Människor kan lita på svensk polis och åklagare.

(Applåder)

Anf. 20 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Martin Melins anförande. Han sa: Vi tror på det här, och han lyfte fram olika reformer. Martin Melin sa det inte rakt ut, men det handlade om visitationer. Tankarna för mig gick i varje fall till förslaget om visitationszoner som ju är aktuellt.

Det hör inte till vanligheterna, men jag var inne och tittade på Liberalernas hemsida nu på förmiddagen för att läsa om partiets politik. Ibland är den fastslagna politiken inte densamma som det alla gånger låter som.

När det gäller visitationszoner och anonyma vittnen, två förslag som är väldigt aktuella i debatten, stod det åtminstone väldigt tydligt på hemsidan att Liberalernas åsikt är att det inte är bra förslag. Man har landsmötesbeslut på att man säger nej till visitationszoner och anonyma vittnen. Man argumenterade för övrigt väldigt väl på hemsidan, och jag köper argumenten rakt av.

Herr talman! Jag vet att partier ibland behöver kompromissa med andra partier. Jag har full förståelse för att ett mindre parti i samarbete med andra inte får igenom 100 procent av sin politik. Så är det. Man får ge och ta.

Jag blev ändå nyfiken i det här sammanhanget. Jag vill fråga Martin Melin hur Liberalerna arbetar med de här två specifika frågorna, anonyma vittnen och visitationszoner, för att göra förslagen så bra eller åtminstone så lite skadliga som möjligt.

Jag skulle exempelvis vilja veta om man kommer att se till att beredningen av ärendena kommer att ske på ett grundligt och ordentligt sätt.

Anf. 21 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Tack, Rasmus Ling, för frågorna!

Vi tar det från början. Det var ett landsmötesbeslut 2019 eller 2020, alltså inte det förra landsmötet utan det förrförra landsmötet. Då togs visitationszoner upp. Det fanns en majoritet för att fatta beslut för visitationszoner.

Jag klev upp i talarstolen och talade negativt om det. Jag sa nej till det förslaget så som förslaget såg ut då. Förslaget om visitationszoner, hur de ska användas och hur de ska fungera, har omarbetats de senaste åren.

Förslaget om visitationszoner och hur de ska användas som det ser ut nu står jag till hundra procent bakom. Det är bland annat att det gäller en

begränsad tid och en begränsad plats. Så såg inte förslaget ut när det diskuterades för tre fyra år sedan.

Därför har jag ändrat åsikt, och Liberalerna har ändrat åsikt. Vi ser det nu som en effektiv brottsbekämpande och brottsförebyggande åtgärd och reform. Vi står bakom detta till hundra procent.

Rasmus Ling undrade över hur vi under beredningen skulle minska hur skadligt det skulle vara och så vidare. Visitationszoner är inte skadligt. Vad det handlar om är i så fall precis det som jag talade om.

Det gäller misstron. Man tror att det kommer att missbrukas. Jag blir nästan provocerad när jag hör representanter i Sveriges riksdag som tror att poliser springer runt och visiterar folk bara för att det är kul.

Svensk polis riskerar livet ute i det som kallas för verkligheten. Ute i denna verklighet bär människor med ett enormt våldskapital vapen som de skjuter folk i bakhuvudet med och som de skjuter poliser med. De vapnen ska bort, och då krävs den här reformen.

Anf. 22 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Vi är helt eniga om att vapnen ska bort från gatan. Vi har haft samsyn om de straffskärpningar för vapenbrott som har skett och de möjligheter att eftersöka vapen som har genomförts så här långt. Jag är väldigt glad för det. För tio år sedan var det inte obligatorisk häktning om man tog en person med ett skarpladdat vapen. Vi är lyckligtvis väldigt långt därifrån nu.

Herr talman! Det finns i dag långtgående möjligheter för polisen. Har man misstanke om att det finns vapen någonstans är det fritt fram att visitera personer eller utrymmen. Den möjligheten finns, och den möjligheten ska finnas. Förslaget om visitationszoner är någonting annat. Det är att det ska göras utan att det finns någon som helst misstanke. Det är en väldigt stor skillnad.

Herr talman! Jag beklagar att Liberalerna har fattat ett nytt landsmötesbeslut om detta. Det är dags att uppdatera hemsidan. De som gudbevars skulle besöka Liberalernas hemsida för att se vad partiet vill kan ju lätt bli förvirrade när man där på ett väldigt bra sätt argumenterar mot att införa detta.

Martin Melin tycker att det som står på den egna hemsidan är så provocerande att det nästan börja koka om honom.

Anf. 23 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Jag tror att det är mina ord som står på den hemsidan. Jag ska se till att den uppdateras och att adekvat information läggs ut där – jag lovar!

Däremot vill jag gärna förklara för Rasmus Ling hur det fungerar, återigen, ute i verkligheten. Om polisen misstänker att det finns vapen – man har skälig misstanke – kan man få ett beslut om husrannsakan och söka efter det vapnet. Det är inga problem. Grejen är att de personer som bär vapen ser till att andra bär dessa vapen, folk som inte finns på polisens radar. Det kan vara unga, till och med barn. Om polisen då ska hitta vapnen måste man leta där de finns, det vill säga på de här personerna.

Poliserna i dessa områden, de som jobbar mot de kriminella gängen, har järnkoll på vilka barn som håller på att rekryteras till och dras in i kriminell verksamhet. De kommer inte att åka till första bästa förskola eller

högstadium och börja visitera ungar hur som helst. Det kommer inte att ske. Till att börja med ska det handla om en begränsad plats där det är mycket oro och stök. Det kan vara ett utomhuscentrum eller något annat. De som befinner sig där vet: Här kan polisen kontrollera mig. Det kommer förmodligen att medföra att det inte är några som bär vapen där.

Jag var i New York 1995 när man införde visitationszoner där. Man halverade den dödliga brottsligheten på fyra år. Kriminella vittnade om att de inte vågade bära vapen längre, eftersom polisen var på dem och tog dem ifrån dem. Med andra ord: Jag har sett att visitationszoner fungerar. Jag har även pratat med dansk polis, som vittnar om hur effektivt det är.

Varför ska svensk polis inte ha effektiva lagar? Det tycker jag är jättekonstigt. Hur kan man motarbeta det? Det är obegripligt.
(Applåder)

Anf. 24 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Applåderna och ovationerna ville aldrig ta slut på den moderata partistämman i Umeå för några veckor sedan när Elisabeth Svanesson meddelade att skattekvoten var den lägsta sedan 1975. Inget kan få en moderat gladare och mer uppe i varv än lägre skatt.

Men, herr talman, vi har ett mörkt år, 2023, bakom oss. Vi har bevittnat rena maffiakrig där gränser har passerats långt bortom vad som kan accepteras i ett samhälle. Det har varit skjutningar och sprängningar. Det grova våldet har förflyttats ned ytterligare i åldrarna. Närstående har blivit måltavlor. Det har varit en rent ohygglig situation. Denna utveckling måste vändas. Det borde vara mer prioriterat än ett lågt skattetryck.

Att nya och fler påföljder behövs för unga våldsverkare är uppenbart. Utredningen som ser över ungdomskriminalitetsnämnder, som tillsattes av den tidigare regeringen, ska lämna förslag under våren, har den nuvarande regeringen sagt. Från Miljöpartiet är vi positiva till inriktningen, även om vi inte ska gå händelserna i förväg. Vi ska naturligtvis läsa förslagen när de kommer. Men att det behövs fler och mer flexibla påföljder – även, som i det här fallet, för väldigt unga – är uppenbart. Det behövs mer från samhället för att pojkar i riskmiljöer inte ska bli kriminella – eller flickor, för den delen. Det är ett ansvar som hela samhället behöver ta.

Herr talman! Att stärka brottsoffer är oerhört viktigt ur många aspekter. Det finns naturligtvis en moralisk dimension, men en aspekt som det pratas för lite om är att insatser för att stödja brottsoffer också är viktiga för brottsförebyggande arbete på sikt. Av dem som begår brott har nämligen de allra flesta varit brottsoffer – i hemmet, i skolan, i närområdet. De som rånar har nästan alltid själva blivit rånade. De som slår har blivit slagna. Det är ingen som föds kriminell. När små barn begår grova brott har samhället svikit.

Herr talman! Det kommer att införas ungdomsfängelser och bli förändringar i påföljder för unga. Det är en fråga som vi kommer att återkomma till senare här, men jag vill ändå säga någonting om den. Utredningen är ute på remiss, och vi läser remissvaren med stort intresse och för diskussioner om frågorna generellt med olika aktörer.

När det gäller ungdomsfängelser har vi som parti ännu inte landat i något ställningstagande. Vi har tidigare varit kritiska och ser fortfarande invändningar, men vi kan också se fördelar med det. Det är uppenbart att det finns stora problem inom Statens institutionsstyrelse. Det är inte så att

vi har en situation som vi är nöjda med och inte ser någon förbättringspotential, tvärtom, men vi ser också stora utmaningar i att kriminalvården ska få ytterligare ansvar. Vi oroas också över att den tidsfrist som regeringen har satt upp, alltså att övertagandet ska ske på endast tre år, är väldigt kort.

Situationen inom kriminalvården är oerhört pressad. Det är stor platsbrist. Det är svårt att rekrytera personal. Det är en väldigt oroande situation.

Justitieministern var i utskottet förra veckan och redogjorde för situationen och regeringens syn på den. Han meddelade att dubbelbeläggningar kommer att vara det nya normala under överskådlig tid framöver. Det är riskabelt. Fängelset ska vara en plats där den intagne genomgår sitt straff men också får möjlighet att komma ut med bättre förutsättningar för ett hederligt liv. Med delade celler ökar risken för rekrytering till gäng, i de fall där det inte fanns gänganknytning tidigare, till radikalisering och till fortsatt brottslighet.

Herr talman! Kriminalvårdens ledning har efterlyst alternativ till fängelse när påföljden är upp till ett år. Vi har i vår rättspolitiska motion och i budgeten föreslagit att det skulle gälla fängelsestraff upp till sex månader, alltså halva den tiden. Det skulle underlätta för kriminalvården, minska risken för ökad brottslighet och ge bättre möjligheter att förebygga brottslighet.

Herr talman! Miljöpartiet kommer att agera som ett konstruktivt oppositionsparti. Vi kommer att vara prestigelösa. Vi välkomnar de gånger regeringen för vidare förslag som vi har lagt fram. Vi kommer att vara för förslag som vi tycker är bra, oberoende av varifrån de kommer. Vi kommer i varje läge att granska detaljerna. Även i förslag där inriktningen är rätt kan det finnas delar där vi tycker att något bör justeras. Vi kommer inte heller att vara rädda för att säga nej när det läggs fram förslag som vi inte tror på och tycker är dåliga. Visitationszoner, anonyma vittnen och sänkt straffmyndighetsålder är några sådana exempel.

Herr talman! Detta utgiftsområde är stort: 76 miljarder. Det är positivt, menar vi, att det finns en stor samsyn om att området behöver ekonomiska förstärkningar och att det också har fått detta över tid.

Jag vill särskilt nämna några satsningar som vi från Miljöpartiet gärna hade sett utöver de satsningar som regeringen gör.

Vi föreslår 80 miljoner mer än regeringen till Ekobrottsmyndigheten för att stärka arbetet mot företag som drivs av personer inom den organiserade brottsligheten och möjliggöra för myndigheter att tillsammans göra tillslag och samverka mot exempelvis svartklubbar, gästarbetarbostäder utan bygglov, restauranger som missköter sig, illegala spelautomater med mera. Här finns mer att göra än vad som sker i dag.

Vi vill också se en satsning om 1 miljard på lokalt brottsförebyggande arbete för att få bukt med nyrekryteringen till kriminella gäng. Satsningar av den kalibern skulle kunna få genomslag och ge effekt, och de skulle också rent ekonomiskt kunna spara pengar i framtiden.

Vi vill öka ersättningen till brottsoffer med 130 miljoner. Vi vill införa en nationell stöddlinje för människor som har anhöriga som är i riskzonen att rekryteras till gäng. Detta finns i vissa kommuner men skulle behövas nationellt.

Herr talman! Totalt satsar Miljöpartiet nästan 1,3 miljarder mer än regeringen på detta område. Eftersom ramarna är satta och antagna av kammaren kan vi dock inte yrka bifall till detta i dag, utan vi hänvisar till vårt särskilda yttrande.
(forts. § 9)

Prot. 2023/24:44
7 december

Rättsväsendet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Statsministerns frågestund

Statsministerns
frågestund

Skatt på bankernas vinster

Anf. 25 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det lackar mot jul. Julstöket och förberedelserna är i full gång. Men många människor i vårt land känner en oro i magen, en klump av oro för hur julen ska bli i år.

Priserna har ökat på julsinkan, på korven, på laxen och på nötterna. Samtidigt är bensinen och dieseln dyr. Vi ser högre elpriser, och hyrorna och räntorna på våra bostadslån ökar. Tio års reallöneökningar har uttraderats.

Många undrar hur de ska ha råd med julmaten, julklapparna och resan hem till släkten. I går kunde vi höra om Ingrid, trebarnsmamma, som inte har råd att köpa julklappar till sina barn.

Herr talman! Samtidigt gör de svenska storbankerna rekordvinster på svenska hushålls bankkonton och bostadslån – i det här läget. Det är orimligt.

Därför har vi socialdemokrater lagt fram ett förslag om att snabbutreda en skatt på bankernas övervinster och se till att de pengarna går tillbaka till alla de hushåll och barnfamiljer som just nu kämpar. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att barnens ekonomiska trygghet måste gå före bankdirektörernas bonusar.

Herr talman! Det här har Moderaterna och Sverigedemokraterna röstat ned, så min fråga till Ulf Kristersson är hur diskussionen gick mellan Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson när de kom fram till att prioritera bankdirektörerna före barnen. Vilka var argumenten? Berätta det för Ingrid!
(Applåder)

Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi lever ju i mycket tuffa ekonomiska tider just nu. Det vet alla. Det var länge sedan vi hade stigande räntor, hög inflation och låg tillväxt samtidigt. Man får backa tillbaka till 90-talskrisen och åren före den för att se vilka risker det för med sig.

Inflationen har nu stigit sedan 2021. Det är ett av de många ärvda problem som den här regeringen nu sysslar med att vända. Precis som många andra stora problem har det vuxit fram under mycket lång tid. Det tar alltså inte några månader att lösa det.

Vi för nu en ekonomisk politik för att bekämpa höginflationssamhället, och vi gör det på väldigt goda grunder. Alla som har lärt något av 90-talskrisen vet att man måste ta sig ur hög inflation för att kunna komma tillbaka och föra en vettig ekonomisk politik ur en lågkonjunktur, inte minst nu när vi dessutom ser en alldeles uppenbar risk för stigande arbetslöshet. Det är alltså tuffa tider. Det drabbar väldigt många människor, inte minst dem som har det allra tuffast.

Jag var i går och träffade Stadsmissionens fantastiska medarbetare i det de kallar julklappsbutiken. Det är inte en plats där man köper sina julklappar utan tvärtom en plats där man kan få julklappar till barnen som annars inte skulle få några julklappar. Företag och privatpersoner skänker till den butiken så att människor i behov kan komma dit och få med sig en julklapp till sina barn på julafton. Så hjälper vi varandra i Sverige, också i tuffa tider. Det tycker jag är fint.

Vi tror inte på bankskatter av det enkla skälet att allt talar för att en bankskatt skulle lägga sig som en extra kostnad på bolånetagarna och driva upp räntorna och räntekostnaderna. Därför tror inte vi på det, utan vi tror att man måste kämpa den hårda vägen med en sund ekonomisk politik.
(Applåder)

Anf. 27 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! En sund ekonomisk politik för Ulf KristerSSon tycks vara att satsa på skattesänkningar för höginkomsttagare.

Man sänker också skatten brett, och det tycker vi socialdemokrater är bra. Men det här att sänka skatten för höginkomsttagare tycker vi inte är sund ekonomisk politik.

Jag tror inte att Ulf KristerSSon har satt sig in i vårt förslag, för den konstruktion vi har på bankskatten skulle få effekten att om man höjer räntorna och lägger det på bolånetaken får man betala mer i skatt. Det är en finurlig konstruktion.

Men det som är viktigt i Sverige är den tillit som vi har till varandra – att vi kan lita både på varandra och på att samhället finns där när vi behöver det. Det är så vi behöver möta de ekonomiskt tuffa kriserna – som *ett* samhälle, där vi stöttar dem som har det tuffast.

Nu är det barnfamiljerna som har det tufft, så min fråga blir återigen: Varför är bankdirektörernas bonusar viktigare än barnfamiljerna nu i jul?
(Applåder)

Anf. 28 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa är det ingen som tycker att bankdirektörer är viktigare än barnfamiljer, men vi tror inte på höjda skatter på svenska bolån.

Ni tror alltid på höjda skatter, på i princip allting. Det är en av de ganska många skillnader vi har. Ni tror på höjda skatter. Vi tror ofta på lägre skatter så länge man har skatter som är tillräckligt stora för att värna statens kärnuppgifter.

Vill man rädda tilliten i vårt samhälle ska staten återupprätta sin förmåga att lösa stora problem. Tillit byggs när staten kan bekämpa brott. Tillit byggs när vi inte har högre invandring än att vi klarar av integrationen. Tillit byggs när vi har el så att investerande industrier kan fortsätta att expandera i Sverige. Så etablerar vi tillit mellan politiken och medborgarna. Vi tror på vår väg, och ni tror på er väg.
(Applåder)

Jämställdhet och invandring

Anf. 29 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Sverige är ett land där alla står lika inför lagen. Vi har samma grundläggande rättigheter. Vi kan välja att studera vad vi vill och vilken yrkesroll vi vill ha. Vi kan välja att ta körkort och välja vem vi vill gifta oss med och hur vi vill klä oss.

Den feminism som kommit att sätta tonen det senaste decenniet har inte lett till någon ökad jämställdhet. I stället har vänsterfeminismen tryckt på om att alla kvinnor är offer i samhället och att det skulle vara ojämnt, egentligen utan statistik och utfall som grund. Det hela har snarare varit ett sätt för vissa partier att skapa sig en plattform och vara relevanta i det politiska utrymmet, för samma röster har bidragit till ökad invandring från länder som de facto har en dålig, förlegad och unken kvinnosyn.

Hedersförtryck och sedvänjor som starkt strider mot de grundläggande principerna om lika rättigheter har fått fäste i Sverige. I dag ser vi flickor och kvinnor som dagligen förtrycks.

Det går ingen obemärkt förbi att Sverigedemokraterna har varit en röst som under många år vågat ta i frågan om konsekvenserna av ökad invandring.

Kvinnor går i dag inte längre trygga på gatan. Man lever i parallella samhällen. Man utsätts för könsstämpning. Man kan inte välja sin partner själv. Man blir bevakad av manliga släktingar. Kvinnor och flickor hindras från fri lek. Jag kan nämna mycket här, herr talman.

Mycket av detta föråldrade tänk befästs också i moskéer, som tar ett allt större utrymme i Sverige. Det oroar oss, herr talman. Allt fler svenska unga flickor och kvinnor träffar också män med denna uppfattning och möts då av en osund föreställning om kvinnans roll i samhället. Deras fri- och rättigheter tas sakta men säkert ifrån dem. Detta bör vi också prata om, herr talman.

Hur tänker statsministern kring den problematik jag beskriver, och vad gör regeringen för att säkerställa att kvinnoförtryckande kulturer inte får starkare fäste i Sverige?

Anf. 30 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag kanske kan dela upp svaret i två delar.

Den ena delen är det generella: Vi ska stå upp för en svensk syn på jämställdhet mellan kvinnor och män och mellan pojkar och flickor – till del därför att det står i vår lag och vi behöver stå upp för lagen, till del

därför att det är en mycket brett respekterad värdering i Sverige. Vi vet att vi är långt ifrån felfria själva, men att stå upp för dessa värderingar i vardagslivet faller på var och en av oss på olika sätt. Jag tycker att detta är otroligt viktigt. När man kommer till Sverige ska man veta att detta är ett land där man respekterar män och kvinnor, lika rättigheter och lika skyldigheter.

Sedan kommer vi alltid att ha respekt för att olika individer lever olika liv och att det som passar den ena inte alltid passar den andra – så länge allt sker inom lagens gränser. Men om vi ska gå över till något som är olagligt, och som nu blir ännu mer olagligt eftersom vi skärper straffen, kan vi tala om hedersrelaterade brott och hedersrelaterat förtryck.

Jag tycker att det finns en god sida här: Första gången jag jobbade med dessa frågor – det var 2008–2010 i Stockholms stadshus – var det kontroversiellt att ens prata om hedersförtryck. Det fanns inte. Det fanns mäns våld mot kvinnor, ingenting annat. Det krävdes ganska många experter för att förklara att det är skillnad mellan den sortens brottslighet som är sanktionerad av omgivningen och den sortens brottslighet som inte alls är det, liksom att detta kräver speciella verktyg.

På den tiden tillsatte vi landets första riktigt vetenskapliga utredning för att kartlägga hur stort problemet är. Det goda är alltså att vi i dag vet att detta finns, att vi pratar öppet om det och att vi gör någonting åt det. Vi skärper nu också straffen rejält för flera av de saker som legat inom hedersförtryckets hägn, såsom oskuldskontroller, oskuldsintyg och den sortens saker. Mycket mer finns dock att göra, och jag tror att många av våra frivilligorganisationer gör extremt stor nytta. De når nämligen fram till kvinnor som kanske inte vågar visa sig för exempelvis socialtjänsten.

Anf. 31 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Det är ett faktum att vi har starka strömningar till Sverige som kraftigt verkar mot våra grundläggande principer och det samhällsklimat vi vill ha och som vårt land vilar på. Det finns faktiskt en strävan efter att begränsa både kvinnors rättigheter och vårt sätt att leva i Sverige.

Precis som statsministern säger gör regeringen och Sverigedemokraterna nu en hel del på området. Bland annat sa vi nyligen att det ska gå att med stöd av LVU omhänderta barn och unga som växer upp i hedersrelaterat förtryck. Vi förbättrar också kunskapen för att även personer som möter hedersutsatta ska få stöd och våga ingripa. Från Sverigedemokraternas sida har vi den senaste tiden också varit tydliga med att vi tycker att moskéer som bedriver extremistisk propaganda och sprider åsikter som starkt strider mot de svenska värderingarna måste begränsas.

Man behöver vara tydlig med vilket samhälle man vill ha. Sverigedemokraterna är tydliga, och vi har tänkt klart i denna fråga. Vi säger nej till parallella samhällen och till en mångkultur som försämrar och sliter sönder vårt samhälle. Är statsministern beredd att verka för att värna det svenska levernet, och är statsministern beredd att göra vad som krävs för att upprätthålla ett tryggt och sunt Sverige?

Anf. 32 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det enkla svaret är självklart ja. Det svårare svaret är att vi under lång tid har haft en invandring som har varit mycket större än vi har klarat av när det kommer till integrationen. Det är alldeles uppenbart.

Vi märker det varje dag; snart finns det inte ett enda problem som inte har med detta att göra. Senast häromdagen såg vi det gällande resultatet av Pisaundersökningen, som också kopplas till bristande integration. Detta får enorma konsekvenser i socialpolitiken, inom hälso- och sjukvården och vad gäller trångboddhet. Många av dessa problem trodde vi kanske att vi hade kommit långt med att lösa. Värderingsfrågorna är också en sådan fråga, men ännu svårare.

Jag tycker att vi lärde oss en del den hårda vägen under pandemin, när vi hade många och långa diskussioner med Folkhälsomyndigheten om hur vi skulle nå familjer som inte automatiskt går och vaccinerar sig bara för att erbjudandet finns. Vi insåg att vi inte lyckas lika bra där och att man då måste man anstränga sig mer för att nå de människorna. Det gäller även många andra saker, till exempel sexuell och reproduktiv hälsa och barns rättigheter. Det behövs mycket mer av tydlig – respektfull, men *väldigt* tydlig – information, liksom konsekvenser för den som inte respekterar svenska lagar.

(Applåder)

Marknadshyror

Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vi har nått av nyheten att Sverigedemokraterna är beredda att driva på för ett införande av marknadshyror. Marknadshyror i Sverige skulle innebära chockhöjda hyror för 3 miljoner svenskar, utöver alla de prisökningar vi har sett.

För att använda Sverigedemokraternas talespersons ord är detta en fråga som inte är viktig. Det är inte en hjärtefråga för Sverigedemokraterna. De sa någonting annat före valet, men nu öppnar de alltså upp för att driva igenom marknadshyror för 3 miljoner svenskar. Sverigedemokraterna tycker förstås att helt andra frågor är viktiga; vi vet alla vilka frågor de är intresserade av, och det är inte svenska folkets boendetrygghet. Det är helt uppenbart.

Min fråga till statsministern är mycket enkel: Är statsministern beredd att ge något i utbyte till Sverigedemokraterna för att driva igenom marknadshyror i Sverige?

Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först och främst får man väl säga att frågor om Sverigedemokraternas politik lämpligen ställs till Sverigedemokraterna. Det är enklare.

Regeringen har absolut inga planer på att införa marknadshyror i Sverige – absolut inte. Det räcker att läsa våra dokument för att se det. Det gäller allra minst marknadshyror i något slags teoretisk bemärkelse, det vill säga att det skulle vara fritt fram att sätta hyror som man vill. Det finns ingen i Sveriges riksdag som föreslår det.

Ibland diskuteras om genomslaget för nybyggnation ska spegla produktionskostnaden bättre. Inte heller där har regeringen några förslag på bordet över huvud taget. Detta var ju något som Nooshi Dadgostars koalitionsvänner på hennes egen sida tidigare ägnade sig åt, i ett januariavtal. Regeringen har inga sådana förslag.

Anf. 35 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Om jag förstår statsministern rätt kan regeringen alltså lova att det under den här mandatperioden inte kommer att införas så kallad fri hyressättning på nyproduktion i Sverige.

Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det tänker jag absolut inte lova. Jag sa att vi inte har några sådana förslag.

Det jag kan lova är att den här regeringen aldrig någonsin kommer att genomföra den förvanskade version av marknadshyror som Nooshi Dadgostar ofta pratar om. Om vi däremot kunde genomföra reformer som gör att det byggs fler hyresrätter i Sverige skulle jag välkomna det, men vi har just nu inga sådana förslag på bordet.

(Applåder)

Samtal om Sveriges Natoansökan

Anf. 37 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! I juni presenterade Försvarsberedningen en säkerhetspolitisk rapport där man tydligt konstaterar att Sverige står i det värsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Det råder allvarstider.

I augusti höjde Säkerhetspolisen terrorhotnivån till 4 på en 5-gradig skala. Det innebär att det finns ett stort hot om terrorattentat riktade mot Sverige och våra intressen. I oktober mördades två svenskar i en skjutning i Bryssel. De blev måltavlor just för att de var svenskar, och det var ett terrorattentat riktat mot Sverige och vår säkerhet.

Samtidigt ser vi fler desinformationskampanjer och påverkansförsök mot Sverige – LVU-kampanjen, fortsatta koranbränningar och kampanjer kopplade till situationen i Mellanöstern och Hamas fruktansvärda attack på Israel.

Alla vi i denna sal har ett ansvar för Sveriges säkerhet, men vi kan inte göra detta ensamma. Sverige måste så snart som möjligt gå med i Nato. Det borde bekymra fler än mig att de främsta företrädarna för det största partiet i regeringsunderlaget undergräver Sveriges Natoansökan. Enligt ledande experter kommer deras uttalanden om att avlyssna församlingar, förbjuda religiösa symboler och riva religiösa samlingslokaler att sabotera Sveriges Natoprocess.

Centerpartiet har krävt att regeringen bjuder in till ett möte tillsammans med Natoambassadören för att uppdatera de partier i riksdagen som verkar för ett medlemskap om hur det går med Sveriges ansökan. Nu måste vi gemensamt ta ansvar för Sveriges säkerhet och för vår försvarsförmåga. Min fråga till statsministern är därför: När kommer det en inbjudan till ett sådant möte?

Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar i allt väsentligt Muharrem Demiroks beskrivning av det mycket kärva internationella läget, inklusive slutsatsen att det är hög tid att Sverige går med i Nato. Det borde vi ha gjort för länge sedan. Men nu står vi vid tröskeln.

Varje parti får ta ansvar för sina uttalanden. Jag tänker inte svara för någon annan. Jag svarar för regeringens ståndpunkter och ställningstaganden. Vill Muharrem Demirok diskutera med Sverigedemokraterna om deras uttalanden föreslår jag att man tar en separat frågestund för detta.

Dessutom vet Muharrem Demirok väldigt väl att vi löpande informerar de sex av åtta partier i Sveriges riksdag som står bakom den svenska Nato-ansökan om hur det går. Det har vi gjort systematiskt, ibland på tu man hand i min soffa och ibland gemensamt – i detalj, skulle jag säga.

Just nu vet vi alla att vi väntar på den turkiska ratificeringen. Vi kan nästan dag för dag följa vad som händer eller inte händer i det turkiska parlamentet. Vi kan också följa olika diskussioner mellan andra länder och Turkiet. Under tiden gör vi allt som vi ska göra under alla omständigheter.

I går undertecknade Pål Jonson det stora försvarssamarbetsavtalet med USA, en historisk händelse. Häromveckan samlades vi i de nordiska och baltiska staterna, Nederländerna och Storbritannien i JEF-samarbetet, och jag var tillsammans med försvarsministern, utrikesministern och Sveriges högsta militär i Natosystemet i Helsingfors häromveckan och gick i detalj igenom alla Finlands erfarenheter av själva integrationsprocessen. Vi gör alltså allt detta.

Jag har nog framfört all information som finns, men om Muharrem Demirok vill ha ännu ett möte med mig om detta är jag gärna med på det.

Anf. 39 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag vill inte diskutera andra partiers uttalanden med statsministern. Jag vill ha svar på vad konsekvenserna blir av de uttalandena och hur vi tar detta vidare.

Vi är ett antal partier som tidigt klev fram och gemensamt tog ansvar för Sveriges Natoprocess. Nu är det dags att vi fortsätter det arbetet. Vi är ett antal partier som tar den här frågan på allra största allvar och vill vara med och hjälpa till. Det handlar inte om enskilda möten – det handlar om att gemensamt kliva fram och visa ansvar.

Utrikesministern har kontinuerligt sagt: Snart får vi gå med! Vi står på tröskeln, säger statsministern. Men vi har fortfarande inte klivit in genom dörren.

Det är dags att lyssna på oppositionen! Det är dags att ta med oss i det här arbetet, att informera oss tydligt och låta oss ha ett forum där vi öppet och tydligt kan diskutera de här frågorna.

Jag upprepar frågan: När kommer inbjudan?

Anf. 40 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa: Vi har löpande informerat, och vi fortsätter att informera löpande.

Just nu ligger vår ansökan ganska exakt placerad i ett utskott i det turkiska parlamentet. Det är Turkiet som fattar turkiska beslut.

Det finns inga nya krav på Sverige, och det är inga nya förändringar vi ska göra, utan vi väntar på att Turkiet ska fatta sitt beslut. På samma sätt som vi förväntar oss att Turkiet respekterar svenska beslut och inte kan diskontera riksdagsbeslut i Sverige kan jag inte säga när Turkiet ska fatta turkiska parlamentsbeslut. Det är väl rätt uppenbart?

Det finns inget nytt att informera om i den här processen, men jag sam-
talar gärna ändå. Jag tar fasta på att det är sex av åtta partier i Sveriges

riksdag som nu är för ett svenskt Natomedlemskap. Det är en historisk händelse. Två av de partierna, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna, kom rätt sent med på ja-sidan. Jag välkomnar det ändå.

Två partier – två av fyra partier på den andra sidan – är fortfarande emot ett Natomedlemskap. Om ni på den sidan löser era problem ska vi nog kunna lösa våra problem på vår sida.

(Applåder)

Klimathandlingsplanen och växthusgasutsläppen

Anf. 41 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! I över ett års tid har statsministern och hans statsråd konsekvent duckat ansvarsutkrävande frågor när regeringen har ökat utsläppen av växthusgaser. Svaren kommer i handlingsplanen, har det sagts. I propositionsförteckningen stod att handlingsplanen skulle komma i november, och nu har november passerat.

I ett läckt utkast som DN har rapporterat om har regeringen strukit de beräkningar som visar hur handlingsplanens förslag påverkar utsläppen. Jag undrar: Kan statsministern garantera att klimathandlingsplanen kommer att följa klimatlagens bör-krav och innehålla detaljerade beräkningar av hur utsläppen påverkas av den föreslagna politiken, på kort sikt till 2030 och på lång sikt till 2045?

Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag kommer att hänvisa alla detaljerade frågor om klimathandlingsplanen till Romina Pourmokhtari. Men precis som hon har sagt kommer den att lämnas till riksdagen före årsskiftet. Det löftet kommer vi att hålla.

Jag och Elin Söderberg tycker olika om reduktionsplikten. Det är detta som det kokar ned till. Den gamla regeringen hade en bana för reduktionsplikten. Det skulle bli upp till 66 procents reduktion av diesel. Det är enkelt att räkna ut vad den dieseln skulle kosta. Den skulle kosta tillräckligt mycket för att nästan ingen skulle kunna köra bil. På det sättet är det ganska lätt att få ned utsläppen på kort sikt.

Så tänker inte vi. Vi tänker elektrifiering. Det handlar om att bli av med det fossila genom att elektrifiera transporter och industrier. Det är också detta som COP 28 hittills i hög grad har handlat om. Då är vi inne på energipolitik. Har man ingen energipolitik har man ingen klimatpolitik. Nu samlar vi 20 länder till en tredubbling av kärnkraftsproduktionen, så att vi klarar elektrifieringen.

Anf. 43 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Frågan var alltså om statsministern kan garantera att klimatlagens bör-krav kommer att finnas med i klimathandlingsplanen och om det kommer att finnas beräkningar på utsläppen över tid, inte minst vad gäller etappmålen till 2030.

Det är summan av utsläpp över tid som avgör hur vår påverkan på klimatet blir och därmed vilka allvarliga klimatrelaterade risker som vår befolkning behöver uthärda.

Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Att regeringen och Miljöpartiet tycker olika om energi- och klimatpolitiken tror jag är helt uppenbart. Jag respekterar det.

Det vore spännande att få se den alternativa sidans gemensamma klimat- och energipolitik vid något tillfälle. Det hade varit väldigt intressant, inte minst för väljarna. Vi har alltså en helt annan syn på detta. Självklart kommer vi att lägga fram en klimathandlingsplan som följer klimatlagens krav.

Kärnkraft och utsläpp

Anf. 45 MATS GREEN (M):

Herr talman! I förra veckan beslutade vi att undanröja alla de socialdemokratiska stopplagarna mot ny kärnkraft i Sverige. S-regeringar har ju inte bara framtingat stängning av sex av tolv fullt fungerande klimatsmarta reaktorer i Sverige utan dessutom förbjudit all ny kärnkraft.

På klimatområdet i Dubai i helgen skrev 20 av världens främsta industrinationer, däribland Sverige, under en deklaration om att tredubbla kärnkraften fram till 2050 för klimatets skull.

Tyvärr är inte alla svenska partier med på det fossilfria tåget. Vi såg nyligen hur det största oppositionspartiet, Socialdemokraterna, fortsätter att motarbeta kärnkraft både i Sverige och internationellt i EU.

Jag skulle vilja ställa en fråga: Om man skulle fullfölja den socialdemokratiska antikärnkraftslinjen, hur skulle det påverka möjligheten att få ned utsläppen i den omfattning som krävs både i Sverige och internationellt?

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det var en bra beskrivning. När vi nu tar bort hinder efter hinder som har legat i vägen för ny kärnkraft i Sverige så ställer sig den andra sidan i politiken avvisande och röstar nej, avstår eller kan inte bestämma sig. Det är alldeles uppenbart att splittringen på den sidan är helt förödande.

Vill man få företag att investera i kärnkraft och tro att politiken har en idé om långsiktig fossilfrihet kan man helt enkelt inte göra på det sättet.

Internationellt växer dessbättre enigheten. Vi har en bred kärnkraftsallians i EU, och vi samlade som du såg ett tjugotal länder bakom kärnkraften på COP 28, med John Kerry och Emmanuel Macron i spetsen. Jag uppfattar att det finns en mycket bred internationell rörelse. Vi kommer att vara med i den ändå, men visst skulle Sveriges röst – vi var ett föregångsland i kärnkraften på 60-, 70- och 80-talen – väga tyngre om vi kunde säga att detta är en genuin svensk uppfattning.

Förbudet mot uranbrytning

Anf. 47 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Just nu pågår klimattoppmötet COP 28. Regeringen har deltagit mycket aktivt i de förhandlingar och möten som ägt rum den senaste veckan. Sverige pekas ut som en mycket god förebild, och vi kunde i

helgen ta del av information om att vi nu ingått samarbetsavtal med ett tjugotal länder om att tredubbla kärnkraften till 2050.

Vi kan nu konstatera att fler och fler länder kommer att satsa på att bygga ny kärnkraft, vilket är en förutsättning för att man ska kunna nå klimatmålen. Det innebär att tillgång till uran kommer att bli ännu mer aktuellt och viktigt. Vi har uranfyndigheter i Sverige. Samtidigt har vi ett förbud mot brytning av uran. Sverige skulle kunna vara självförsörjande när det gäller kärnbränsle, och man skulle även kunna se exportmöjligheter.

Min fråga till statsministern är: Vad avser regeringen att göra när det gäller att ta bort det svenska förbudet mot brytning av uran?

Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först ska jag säga något mycket kort om COP 28, som den stora miljökonferensen kallas. Jag var där några dagar. Sedan kom Ebba Busch några dagar. Johan Forssell har varit där, och Romina Pourmokhtari åker strax dit. Det är en väldigt konstruktiv stämning. Alla vet att detta är allvar. De svenska nyckelbegreppen ”urgency” och ”opportunity” är ganska väl valda. Det är bråttom att göra saker, men det finns också stora möjligheter i detta. Jag tycker att det är en allvarlig men också konstruktiv stämning på detta möte. Det vill jag verkligen ha sagt.

Allt fler ser väl också energipolitiken som helt integrerad i klimatpolitiken. Det är kanske ingen nyhet, men jag säger det eftersom mycket när det gäller energi har varit så politiserat. Jag tror att det var både John Kerry och Ebba Busch som sa att det handlar mer om matematik och fysik än om politik i dag.

Vill vi bli fossilfria måste vi använda alla fossilfria energislag, mycket mer förnybart och mycket mer kärnkraft. Uran är en nödvändig del. Alla vet att uranbrytning har negativa miljökonsekvenser, men det kommer det att få någonstans. Kan vi göra det bättre i Sverige än det kan göras på andra ställen ska vi självklart ta vårt ansvar också.

Mäns våld mot kvinnor och barn

Anf. 49 LINA NORDQUIST (L):

Herr talman! Min fråga till statsministern gäller dem som inte ser fram emot mer tid tillsammans med familjen under julhelgen. Den gäller dem som i stället har en växande oro eller kanske till och med en visshet om vad som kommer att hända under de dagarna. Röda dagar och avskildhet – och ofta alkohol – kan ju vara väldigt farligt för människor.

Vilka är regeringens åtgärder för att sätta ned foten mot män som slår kvinnor och män som misshandlar barn och för att stärka och stötta dessa kvinnor och barn så att de kan få tillbaka sina liv?

Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är nästan en seminarielång övning som krävs för detta. Men jag var hos Fannys Förebilder häromkvällen i precis denna fråga. Jag redogjorde för vad som är politik. Det handlar om att skärpa lagstiftningen på olika sätt. Det gäller till exempel grov kvinnofridskränkning. Det handlar om att se till att vi tar det på samma allvar som den grova

gängkriminaliteten. Det har inte varit självklart. Nu finns det ett ganska brett stöd för detta.

Men det handlar också om stöd till dem som jobbar ideellt och om vårt personliga ansvar i alla dessa saker. Människor behöver personligen engageras. Lagstiftning är nödvändigt men inte tillräckligt. Fler män måste engagera sig i de här frågorna. Det är jättebra att mammor säger till sina döttrar vad de aldrig ska acceptera. Men pappor måste också säga till sina söner vad de aldrig får göra. Politik och civilsamhälle hör ihop här, tycker jag.

Vi har kommit en bra bit på väg, och jag är glad över att det nu finns en mycket bred enighet om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och obligatorisk häktning.

Terrorhot mot julhandeln

Anf. 51 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Säkerhetssituationen har enligt Säkerhetspolisen förvärrats ytterligare sedan hotnivån höjdes i augusti. Vi har aktörer som bidrar till att eskalera detta säkerhetsläge. Uttalanden om att moskéer ska rivas och hets mot muslimer eskalerar en redan mycket allvarlig situation.

Samtidigt går vi in i julhandeln, där hundratusentals svenskar rör sig i publika miljöer – i köpcentrum och affärslokaler. Det finns många frågor hos näringsidkare, fastighetsägare och olika berörda aktörer om hur man ska hantera det mycket allvarliga säkerhetsläget och hur man ska öka beredskapen mot potentiella terrordåd.

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta här och nu för att ge stöd till fastighetsägarna, till de anställda inom handeln och till alla andra berörda aktörer som behöver mobilisera för att öka beredskapen mot potentiella terrordåd?

(Applåder)

Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag är rädd för att några sprang iväg lite grann i går och ville dra väldigt långtgående slutsatser. Säkerhetspolisen får själv svara för exakt hur de bedömer bilden. Min bestämda uppfattning är att de har höjt från en trea till en fyra, och alla förstår vidden av detta.

Sedan påpekar de att efter Hamas brutala angrepp på Israel och efter krigsstarten i Mellanöstern är stämningen ännu mer upphettad på många olika ställen. Det är så jag värderar läget just nu. Det faktum att vi har gått från en trea till en fyra betyder att väldigt många myndigheter är väldigt mycket på tårna och följer utvecklingen väldigt noggrant. Det är skärpt bevakning på väldigt många olika ställen.

Jag tänker inte ge mig in och spekulera om just julhandeln, för det har jag inga sakliga grunder för att göra.

I övrigt överlåter jag till Säkerhetspolisen att göra de exakta bedömningarna om säkerhetssituationen i Sverige.

Prot. 2023/24:44
7 december

Statsministerns
frågestund

Sveriges energiförsörjning

Anf. 53 JESSICA STEGRUD (SD):

Herr talman och statsministern! Det är numera uppenbart för de allra flesta hur skadlig den svenska energipolitik som har förts i något decennium har varit. Kärnkraft har stängts, och det har förts in mer förnybart, framför allt vindkraft, i systemet. Detta har kraftigt försämrat effektbalansen och energiförsörjningen, inte minst i södra Sverige.

Häromdagen släppte Svenska kraftnät en rapport där man påvisar att en av sakerna man kan göra för att komma åt effektproblematiken är att förstärka och bygga ut stamnätet.

Mot bakgrund av det som jag nu har nämnt är min fråga till statsministern: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att säkra Sveriges energiförsörjning – jag tänker då kanske främst på effektbehovet i södra Sverige – på både kort och lång sikt?

Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att de flesta förstår att energisystem är både långsiktiga och ganska komplexa. De är tyvärr lättare att förstöra än att bygga upp. Detta tar tid. Men det vi nu gör är två saker.

Vi ser till att etablera en ny baskraft i Sverige genom att bygga ny kärnkraft. Det handlar om att sluta lägga ned och börja bygga nytt och samtidigt förkorta tillståndsprocesser så att vi kan bygga ledningsnät, alltså distributionsnät, runt om i Sverige. Vi tar också bort hinder för andra saker och ting. Vi minskar risken för att man lägger ned fungerande vattenkraft, till exempel.

Många saker görs samtidigt. Det är tyvärr det komplexa svaret. Man måste göra många saker samtidigt. Att bara bygga ny vindkraft kommer inte att räcka. Det kommer inte att hjälpa. Ironin är tvärtom att ju mer stabil baskraft vi har, desto mer förnybart kan vi också ha. Denna regering har givit tillstånd till mer havsbaserad vindkraft på åtta månader än vad den förra regeringen gjorde på åtta år. Man måste alltså göra många saker samtidigt.

Nedskärningar i sjukvården

Anf. 55 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! För tre veckor sedan ställde jag frågan till statsministern varför han inte gör något åt den akuta situation som svensk sjukvård står inför. Då svarade han att han prioriterar skattesänkningar. Det är skattesänkningar som vi alla vet motsvarar ungefär en eller ett par chipspåsar till fredagsmyset för den genomsnittliga invånaren i landet.

Detta ställs nu på sin spets. I dagarna meddelades det att Sahlgrenska i Göteborg, Sveriges största sjukhus, kan behöva säga upp 2 000 personer eftersom regionen inte har tillräckliga resurser. Liknande rapporter hörs nu från flera håll i landet, oavsett styre.

Min fråga till statsministern är: Tror statsministern att svenska folket tycker att det är viktigare med en fungerande sjukvård än att få en chipspåse extra i veckan?

Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att vi i denna kammare kan respektera att vi ibland tycker olika – utan att vi lägger helt orimliga ord i varandras mun. Det är klart att jag aldrig har sagt att jag tycker att skattesänkningar är viktigare än sjukvård – det tror jag inte ens att frågeställaren själv tror. Så är det självklart inte.

Däremot tillhör jag ett parti och en regering som tycker att skatter har rätt stor betydelse för om människor arbetar eller inte och också att människors plånböcker har rätt stor betydelse.

Jag skulle aldrig anklaga frågeställaren för att strunta i om människor har några inkomster efter skatt. Det tror jag inte att frågeställaren tycker. Däremot tycker vi olika om hur mycket skatt som ska tas ut. Till vänster vill man ha mer skatt, högre skatt och fler skatter, till höger i politiken ofta tvärtom. Och så ska vi alla få detta att rymmas i en budget. Där tycker vi olika.

Vi anslår också väldigt mycket pengar till landets kommuner och regioner för att hjälpa dem att komma igenom en mycket svår ekonomisk tid.

(Applåder)

Vårbruket och lönegolvet för arbetskraftsinvandrare

Anf. 57 JONNY CATO (C):

Herr talman! Snö har fallit till marken, och julen närmar sig med stormsteg. Julklappar ska inhandlas, julskinkan ska snart griljas och köttbullarna rullas.

Samtidigt förbereder sig de gröna näringarna och våra lantbrukare inför nästa säsong. Jag tror att Centerpartiet och regeringen kan vara överens om det svenska lantbrukets vikt för Sverige. Men i mina samtal den senaste tiden med bärödlare, skogsbrukare och lantbrukare blir det märkbart att de känner mycket stor oro inför regeringens nyinförda lönegolv på 80 procent av medianlönen, en oro att de inte ska kunna få den kompetens som de behöver.

Min fråga till statsministern är därför om regeringen avser att vidta åtgärder för att lantbrukare, skogsägare och bärödlare ska kunna få den kompetens de behöver i sina företag inför det kommande vårbruket.

Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Tack för julstämningsskapande ord här i kammaren! Det uppskattar jag verkligen.

Med all respekt: Om jag ska vara alldeles uppriktig känner jag fler lantbrukare som är mycket oroade över det sällskap som Centerpartiet ska förverkliga jordbrukspolitik tillsammans med, alltså Vänsterpartiet och Miljöpartiet, än som är oroade över nya regler för arbetskraftsinvandring.

Där har vi nog en riktigt stor sak att bita i. Ni är så välkomna in i ett samarbete som väldigt många jordbrukare och skogsbrukare i Sverige skulle ha väldigt stor glädje av.

När det gäller arbetskraftsinvandringen har vi kommit fram till att det är för mycket missbruk när vi har en så låg nivå som 13 000 kronor i månaden. Det fungerar helt enkelt inte. Fråga vilken polis ni vill – alla pekar på samma sak. Det missbrukas.

Därför har vi sagt att ska man ta människor från en annan del av världen, tredjeland som det heter, utanför EU, bör åtminstone 80 procent av en svensk snittlön vara rimligt. För bärplockare, plantörer och andra säsongsyrken finns det undantag som gör att man ändå kan komma till Sverige för dessa speciella jobb.

Lönekriterierna för Regeringskansliets opolitiska tjänstemän

Anf. 59 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Dagens Nyheter har avslöjat lönekriterier på Regeringskansliet som går ut på att opolitiska tjänstemän ska få högre lön om de jobbar med frågor som finns i Tidöavtalet.

Statsministern har inte velat svara på frågor från medier om detta. Det har inte heller andra på Regeringskansliet. Mina frågor är helt enkelt: Varför gömmer sig statsministern för medierna i den här frågan? Varifrån kom initiativet till den här förändringen?

Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag gömmer mig verkligen inte. Däremot sysslar jag inte dagligen med löneadministration, medveten om att även det är viktiga frågor.

Sedan lång tid tillbaka finns det ett lönedirektiv om att Regeringskansliets uppdrag är att se till att regeringen kan förverkliga sin politik. Det exemplifierades i den här beskrivningen med regeringsförklaringen och Tidöavtalet. Det tycker jag är helt odramatiskt.

Sedan finns det många andra uppgifter som också är viktiga. Regeringskansliet måste vara utrustat med rätt kompetens, antingen för att genomföra vår politik under vår regering eller för att genomföra annan politik under en annan regering. Det är inget dramatiskt i detta. Det finns även helt andra uppgifter, bortom politiken, som också är viktiga i Regeringskansliet. Detta har förtydligats av förvaltningen i en specifikation efteråt.

Svenska språket och barn med invandrarbakgrund

Anf. 61 ARIN KARAPET (M):

Herr talman! I Sverige pratar vi svenska. I veckan kom en oroväckande rapport från Pisa. Allt fler svenska elever presterar sämre i matematik och läsförståelse. En stor andel av de elever som går i svensk skola har utländsk bakgrund. De är barn till föräldrar varav minst en har invandrarbakgrund.

Under alltför lång tid har vi inte prioriterat betydelsen av det svenska språket. Min fråga till statsministern är: Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta så att barn med invandrarbakgrund också pratar flytande, korrekt och perfekt svenska? Ska vi krossa gängkriminalitet och utanförskap och få ett gemensamt Sverige måste nämligen alla barn kunna prata perfekt svenska från dag ett.

Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tillhör dem som tror att när människor kommer hit i vuxen ålder går det väldigt bra med en fungerande svenska. Man måste

inte tala perfekt svenska. Det tror jag delas av alla som har varit i andra delar av världen vet.

Men barn ska lära sig riktigt, riktigt bra svenska. Det lyckas vi inte med i dag. Svenska och matematik är de två stora problemen, och de hänger ihop. Om inte barn lär sig bra svenska får de svårt att klara även andra ämnen i skolan. Det är rätt uppenbart när man säger det, och vi har under lång tid misslyckats med detta.

Pisa pekar själva på att det har med invandring att göra, det har med integration att göra och det har också med stökiga klassrum att göra. Det är många olika saker som påverkar.

Vi lägger om skolpolitiken brett och rejält. Men ska jag peka på en enda fråga är det språkets betydelse och allt som gör att riktigt små barn tidigt lär sig svenska på annan plats om inte föräldrarna kan hjälpa dem med svenskan. Titta på Danmark; där gör man starka sådana insatser. Vi har väldigt mycket mer att göra i Sverige för att små barn ska lära sig bra svenska.

(Applåder)

Svenskt skogsbruk och EU-kommissionens förslag

Anf. 63 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Den här EU-kommissionen har kommit med ett otal förslag på skogsområdet, ett område där EU egentligen inte ska ta beslut. Ordet ”skog” finns ju inte med i EU-fördraget.

I juni 2022 presenterade EU-kommissionen ett förslag om lagligt bindande mål för hur mycket av medlemsländernas natur som ska återskapas – förordningen om restaurering av natur, mer känd som Nature Restoration Law. Förslaget är reformulerat på ett sådant sätt att mycket stora arealer av produktiv jord och skogsmark riskerar att tas ur produktion, exempelvis genom att skog inte får brukas och genom att jordbruksareal kommer att läggas under vatten.

Hur ser statsministern på det här förslaget i förhållande till självbestämmandet i skogspolitiken?

Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en viktig fråga. Jag kan börja med att berätta att när vi hade EU-kommissionen i Sverige inför det svenska ordförandeskapet var det en liten biavsikt med att ta dem till Kiruna. Vi lät dem flyga över precis hela Sverige för att de skulle förstå vidden av skogens betydelse här. Någon av dem hade sagt att nu går vi in i svenskt luftrum, och sedan flög de två timmar över skog.

Vi pratar alltså inte om en liten park någonstans. Det är otroligt viktigt att förstå detta.

Sverige och Finland gör nu stora insatser för att värna svenskt och finskt skogsbruk. Det handlar dels om de direktiv som nämns här, dels om grundsynen på äganderätten, skogens betydelse i en mycket bredare klimatpolitik och skogsråvarans betydelse – allt detta.

Där gör vi nu mycket stora insatser för att se till att detta landar så bra som det över huvud taget är möjligt.

(Applåder)

Prot. 2023/24:44
7 december

Statsministerns
frågestund

Anf. 65 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Statsministern svarade på en tidigare fråga här att han inte duckade frågan om Tidölönerna. Jag tror att statsministern är helt ensam om att anse det. Svenska medier har jagat statsministern i över en vecka, men statsministern har inte svarat på frågor från svenska medier om dessa allvarliga anklagelser.

Jag tror därför att det är ganska självklart att alla andra ser hur statsministern duckar. Det är det ena.

Det andra är att det inte är bara medierna och vi i politikens värld som är förundrade över det här. Även en statsvetarprofessor uttalar sig och säger att när man läser detta blir man chockad.

Det är ganska starka uttryck för att man är rädd för hur statsförvaltningen på det här sättet politiseras. Vi är kanske inte vana vid att tänka i de termerna i Sverige; det för tankarna till helt andra länder. I den svenska demokratin gör man inte så här, så jag tycker nog att statsministern här i riksdagen bör svara angående Tidölönerna.

(Applåder)

Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Regeringskansliets själva kärnuppgift är att se till att regeringar, oavsett färg, kan genomföra sin politik. Det är själva grunduppgiften, och Regeringskansliet ska självklart också vara kompetens- och resurssatt för att lösa den uppgiften. I vårt fall handlar det om att bygga ny kärnkraft, minska invandringen och skärpa arbetet mot brott. För en annan regering kan det handla om att lägga ned kärnkraften, öka invandringen och ha mjukare tag mot brotten. Båda är legitima, och man ska vara resurssatt för detta.

Jag har inte sysslat med denna fråga personligen, men jag är övertygad om att förvaltningen sköter detta som den ska. Nu har Socialdemokraterna dessutom KU-anmält mig i denna fråga; då får väl KU titta på om detta har gått rätt till.

Totalförsvarets återuppbyggnad

Anf. 67 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Vår beredskap är god, så man i augusti 1939, och några veckor senare bröt andra världskriget ut. Sverige hade då ett nedrustat och föråldrat försvar.

Närmare 100 år senare har vi som tur är ett modernt men tyvärr nedrustat försvar. Vi kan nu konstatera att totalförsvarets återuppbyggnad går för långsamt. Myndigheter kopplade till civilförsvaret har suttit med miljöfrågor i stället för försvarsfrågor, och det verkar alltså vara en strid att få med myndigheterna i totalförsvarstänket.

Vi ska inte ha några illusioner kring rysk återhållsamhet eller om att Sverige mot förmodan skulle förskonas från det vi ser i Ukraina. Det är brådskande tider nu, men allt hämmas till synes av komplicerade och utdragna administrativa processer. Min fråga till statsministern är därför: Vilka åtgärder eller initiativ planerar statsministern för att myndigheter

under regeringen ska öka takten och beakta totalförsvarsaspekterna i större utsträckning än vad som sker i dag?

Prot. 2023/24:44
7 december

Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag känner mig helt säker på att om frågeställaren ställer frågan till Carl-Oskar Bohlin kommer hon att få en extremt detaljerad, entusiastisk beskrivning av allt detta – både sådant som är problematiskt och sådant som går väldigt bra.

Själv tror jag att jag nöjer mig med att säga att det fanns starka skäl till att jag ville ha en minister för civilt försvar. Ett skäl var erfarenheterna från Ukraina.

Detta är otroligt viktigt. Det militära försvaret är viktigt, men det civila försvaret är systematiskt underskattat. Vi gör också stora insatser på detta område. Ska jag bara nämna en enda sak är den reaktiverade civilplikten en otroligt viktig del av detta – att integrera civilförsvar och militärt försvar. Det handlar om totalförsvarstanken.

Jag tror att vi kommer att se mycket av detta, till exempel på Folk och Försvar om bara några veckor uppe i Sälen.
(Applåder)

Utvecklingsbiståndet till Palestina

Anf. 69 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Den 10 oktober beslutade regeringen att frysa utvecklingsbiståndet till Palestina. Samtidigt fick Sida i uppdrag att göra en översyn av allt bistånd, både det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet. Nu är översynen gjord, och resultatet presenterades den 1 december.

Sida konstaterar att svenskt bistånd till Palestina inte har några kopplingar till Hamas. Detta är naturligtvis mycket positivt och visar att det kontrollsystem som finns för svenskt bistånd fungerar. Även EU-kommissionens granskning visar att inget tyder på att bistånd har gått till annat än det som det är avsett för. Det finns med andra ord inga skäl att inte återuppta utbetalningarna med omedelbar verkan.

Det svenska biståndet går till krafter som kämpar mot terror och för demokrati, kvinnors rättigheter och mänskliga rättigheter. Min fråga till statsministern är: När kommer regeringen att återuppta det viktiga biståndet till Palestina?

Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Svaret är: när analysen har gjorts och är färdig. Det var bra att det kom ett resultat som i grova drag beskriver hur det ser ut; många länder har gjort samma sak för att få klarhet i detta. Nu kommer regeringen att utifrån denna analys fatta beslut om fortsättningen, inklusive eventuella kvarvarande frågor som kräver ytterligare utredning. Om man ställer frågan till Johan Forssell kommer han att kunna ge ett mycket detaljerat svar på exakt vilka åtgärder vi vidtar.

Statsministerns
frågestund

Anf. 71 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman och statsministern! I tisdags kom äntligen domen som de Kallingebor som PFAS-förgiftats av sitt dricksvatten väntat så länge på. Högsta domstolen slog då fast att det räcker med höga giftnivåer i blodet för att det ska räknas som en skada och att man därmed är skadeståndsberättigad. I tisdags var PFAS-föreningen i Kallinge vinnare, men i längden är såklart alla som förgiftas av PFAS förlorare.

Det som hänt de boende i Kallinge får aldrig hända igen. Flera systemfel i myndigheternas hantering verkar ha lett fram till att människor under lång tid kunde dricka det förgiftade dricksvattnet. Det handlar om allt från otillräckliga varningar från KemI, brist på kemikaliekontroller av dricksvattnet och tillstånd för brandövningar på en viktig dricksvattentäkt till slarv i samband med brandskumshantering.

Därför vill jag fråga statsministern vilka åtgärder statsministern och regeringen tänker vidta för att säkerställa att liknande händelser aldrig kan inträffa igen.

Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den här domen kom precis häromdagen, så jag kan inte svara just nu. Domstolar fattar som vi alla vet helt egna beslut. Sedan har regeringen att ta ställning till om ett domstolsbeslut föranleder en ny åtgärd av något slag. Detta kan jag inte på rak arm svara på, men jag är rätt övertygad om att ett arbete pågår för att nu analysera vad denna dom betyder för befintlig svensk lagstiftning. Det är också så det ska gå till.

Den småskaliga vattenkraften

Anf. 73 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! I Sverige har vi tusentals dammar som påverkar vårt kulturlandskap och gör att vi har vatten till både djur och människor. I en del av dessa dammar har vi även kraftproduktion.

I Norge, Finland och Schleswig-Holstein har man värnat den småskaliga vattenkraftsproduktionen, och i södra Sverige, där de flesta dammarna finns, har vi ett stort behov av denna kraftproduktion. Samtidigt ser vi tyvärr att våra myndigheter, trots det moratorium som nu finns, fortsätter att pressa på för att dammar ska rivas ur – dammar som, som sagt, värnar vårt kulturlandskap, ger oss el och ser till att vi har vatten till både djur och människor.

I våra grannländer underlättar man för småskalig vattenkraft. Min fråga blir därför: Kommer regeringen att ge våra vattenkraftsägare samma förutsättningar att utveckla dessa företag och kraftstationer?

Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag vill först bara säga att jag håller med om betydelsen av dammarna, både för kraftproduktion och som kulturbärare på olika sätt. Det fanns skäl till att regeringen beslutade att pausa den omprövning som annars hade lett till att man lagt ned en inte oansenlig andel av denna kraft-

produktion. Det verkade helt absurt att i dessa tider avsiktligt lägga ned stabil kraftproduktion, när vi har ett så uppenbart behov av den.

Omprövningen är alltså pausad, och regeringen kommer att återkomma till hur vi i förlängningen ser på detta. Men jag tror att det vi redan har gjort ganska väl antyder hur regeringen ser på denna fråga.
(Applåder)

Prot. 2023/24:44
7 december

Statsministerns
frågestund

Utredningstid och kvalitet

Anf. 75 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! I regeringsförklaringen i fjol framhöll statsministern att han avsåg att inrätta en funktion med utredare i Statsrådsberedningen. Som motivering angavs att detta skulle korta ned, rent av halvera, utredningstiderna. Detta är en radikal och för den svenska samhällsmodellen oprövad konstruktion. Det kan kanske i vissa fall finnas förståelse bland medborgare för att en del lagförslag behöver tas fram snabbt, men det har också framförts farhågor om att kvaliteten i utredningsväsendet kan komma att äventyras.

I Sverige har vi en väl förankrad konstruktion med genomarbetade utredningar, med ett brett och omfattande remissförfarande, oberoende funktioner och därtill en gedigen parlamentarisk behandling i riksdagen – en kvalitetsstämpel, om man så vill. Hur avser statsministern att, när och om utredningstiden ska halveras, säkerställa kvaliteten på de utredningsförslag som tas fram?

Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det vi konstaterade, vilket många regeringar nog har gjort före oss utan att kanske dra någon slutsats av det, är att en del saker helt enkelt tar för lång tid. Fleråriga utredningar, som vänder och vrider på alla problemställningar och kommer tillbaka med massiva betänkanden, har sina poänger i vissa fall. Ska man utreda grundlagar, till exempel, tror jag att detta är ett klokt sätt.

Ska man utreda en mycket specifik fråga för att nå ett mycket specifikt mål kan man ha högre hastighet, till exempel genom att använda utredare som jobbar heltid i stället för deltid eller genom att bryta ut specifika delar ur en utredning för en snabbare behandling. Jag sa också uttryckligen: med bibehållen kvalitet. Det handlar om mycket kvalificerade utredare som inte ens skulle åta sig ett uppdrag om de inte uppfattade att detta var kvalitets-säkrat.

Eldupphör i Gaza

Anf. 77 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att jag uppskattade statsministerns tal i samband med gårdagens kippavandring. Det är viktigt att stå upp mot antisemitism och islamofobi i detta allvarliga läge.

Men, herr talman, i natt skrev FN:s generalsekreterare António Guterres ett brev till FN:s säkerhetsråd. Där uppmanade han säkerhetsrådet att i enlighet med artikel 99 verka för eldupphör i Gaza. Detta är första gången denna artikel används på över 30 år. Denna vecka har också EU:s höga

representant Josep Borrell uttryckt att han vill ha ett eldupphör i Gaza. På måndag ska EU:s utrikesministrar bestämma vad EU tycker, och i nästa vecka åker också statsministern till Bryssel för att diskutera Gaza.

Över 17 000 har dödats. Det har inte funnits el på 50 dagar. Det är 300 000 bostäder som har förstörts, och 2 miljoner människor är på flykt i ett litet område av samma storlek som Kils kommun. Vill den svenska regeringen ha ett eldupphör i Gaza? Kommer Sverige att driva på i EU? (Applåder)

Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för de vänliga orden om kippavandringen. Den var fin och viktig, tycker jag. Att den kunde ske i bred enighet var också en tydlig signal till det svenska samhället. Det uppskattar jag verkligen.

Den fråga som togs upp här har ju varit en del av kärnan. Från Sveriges sida har vi tillsammans med en majoritet av EU:s länder sagt att vi vill ha pauser för humanitärt tillträde som gör att man kan föra in förnödenheter och mediciner, ta ut skadade och hjälpa till. Olika länder har haft lite olika formuleringar, vilket är mycket välkänt. Länderna röstade också på olika sätt i omröstningen i FN.

Jag tycker att det är viktigt att vi står fast vid de prioriteringar som vi har haft under lång tid. Israel har rätt till självförsvar. Det ska ske inom folkrätten. Det krävs humanitärt tillträde. Vi kommer att ligga kvar i den svenska positionen.

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Rättsväsendet

§ 9 (forts. från § 7) Rättsväsendet (forts. JuU1)

Anf. 79 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag blev nyfiken på det nya förslag som Miljöpartiet har lagt fram i sin motion, nämligen förslaget om att överväga att avskaffa vissa kortare fängelsestraff som påföljd. Ledamoten Ling förtydligade i talarstolen att det handlar om fängelsestraff upp till sex månader. Vänsterpartiet har ett liknande förslag sedan tidigare; de vill avskaffa straff upp till ett år.

Jag har två frågor med anledning av denna nya politik om att avskaffa kortare fängelsestraff.

Kan ledamoten Ling berätta vilka brottslingar det är som inte ska hamna i fängelse? Är det blottaren, som visar könsorganet för barn? Är det den som har gjort sig skyldig till grovt rattfylleri? Vilka är det som man tänker sig inte ska sitta i fängelse, om än under en kort tid? Det är alldeles för kort tid enligt mig – jag tycker att de ska sitta längre tid i fängelse. Det var den första frågan.

Den andra frågan är hur Rasmus Ling bedömer möjligheterna. Det är ju två oppositionspartier som driver denna politik. Hur ser möjligheterna ut vad gäller att nå framgång med att få med Socialdemokraterna på att avskaffa kortare fängelsestraff?

Anf. 80 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Louise Meijer för frågorna.

Det är väldigt tydligt vilka detta skulle gälla. Det skulle gälla personer som en domstol har dömt till fängelse i upp till sex månader. Tydligare än så tror jag inte att jag kan exemplifiera. Det vore förmätet av mig att ge mig in i vilka beslut en domstol ska fatta om påföljder. Det gör domstolarna alldeles på egen hand, utan att jag eller Louise Meijer går in, och jag tycker att denna ordning ska råda.

Herr talman! Nu är det ju inte bara två oppositionspartier som driver detta, utan det gör även ledningen för Kriminalvården. Myndighetschefen har talat om straff upp till ett år för att man ska klara uppdraget på ett vettigt sätt.

Vi har en enorm platsbrist. Vi har inte tillräckligt med platser. Louise Meijer kommer säkert att säga att det är Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som satt i regeringsställning mellan 2014 och 2022 respektive 2021, som bär ansvaret för detta. Det tar dock längre tid än två mandatperioder, herr talman, att få ett fängelse klart från det att beslut tas till att det står färdigt. Det tar längre tid – i förekommande fall – när det överklagas och när beslut ändras av berörda kommuner.

Två oppositionspartier står bakom detta. Man får fråga andra partier hur de ställer sig. Myndighetsledningen framför ett tydligt önskemål om straff upp till ett år. Vårt förslag är som sagt sex månader.

Risken finns, herr talman, att situationen förvärras. Den som gör något dumt en gång och får ett kort fängelsestraff kanske involveras i grövre kriminalitet om den hamnar på anstalt och får dela cell med någon som är skyldig till grov gängkriminalitet eller med en radikaliserad extremist.

Anf. 81 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Nu gäller det att inte skarva. Det som Kriminalvården säger är att man skulle kunna tänka sig att utöka möjligheten till fotboja i upp till ett år. Det betyder inte att alla kortare fängelsestraff skulle avskaffas utan att det skulle finnas en möjlighet att göra en förlängd lämplighetsbedömning uppåt i straffskalorna och i straffvärdena. Här finns en viss skillnad som är betydelsefull.

Miljöpartiets förslag är att avskaffa alla kortare fängelsestraff och ta bort lämplighetsbedömningen av dem som i dag bedöms som olämpliga att ha fotboja och får avtjäna sitt fängelsestraff på anstalt. Den lämplighetsbedömningen vill Miljöpartiet ta bort, så att de som har dömts för brott med ett straffvärde på sex månader eller mindre inte behöver avtjäna sitt straff i fängelse. Det är ju så man måste förstå detta.

Svaret jag fick var att det inte behöver göras något vidare utpekande av vilka brottslingar det är som inte längre behöver sitta i fängelse, för detta gäller alla som straffas med fängelse i upp till sex månader. Ingen av dem behöver längre sitta i fängelse. Det var ju väldigt tydligt.

Jag tycker dock att det finns en skillnad här som man behöver vara tydlig med. Det är en sak att vi i dagsläget har möjlighet att döma personer till fotboja och att de som får fotboja genomgår en lämplighetsbedömning av Kriminalvården. Men att helt avskaffa fängelsestraffen för brott med straffvärde på upp till sex månader är någonting nytt. Detta har ingen myndighet föreslagit, utan det har Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslagit.

Vänsterpartiet går ännu längre och säger att man skulle kunna tänka sig att avskaffa fängelsestraff upp till ett år.

Jag är fortfarande intresserad av hur Miljöpartiet ser på möjligheterna att få med sig Socialdemokraterna på den här politiken.

Anf. 82 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Fotboja är ju någonting som har ersatt fängelsestraff i vissa situationer, och vi anser att detta kan ske i fler situationer. I den budget som vi lägger fram går vi inte ned på en sådan detaljnivå att vi går in på huruvida man ska ha en lämplighetsbedömning och hur den i så fall ska gå till. Det kan naturligtvis diskuteras.

Detta är i den riktning som ledningen för Kriminalvården anger, även om vi anger kortare tid än vad de gör – vi säger sex månader, och ledningen för Kriminalvården säger ett år.

Louise Meijer begärde att jag skulle exemplifiera. Jag ville ogärna göra det i mitt första inlägg, men jag dristar mig till att göra det och till att beskriva vilka effekter detta skulle kunna få.

Rattfylleri är absolut ett grovt brott, men tänk om en person som begår ett sådant brott vid ett tillfälle får dela cell med någon som är radikaliserad, extremist eller grovt kriminell och med i kriminella nätverk. Efter sex månader eller ett år kommer en rattfyllerist som tidigare inte hade några andra problem, och som hade en ordnad tillvaro, kanske ut som rekryterad till ett gäng. Jag tycker inte att det är en positiv effekt, och jag är rädd för att vi skulle få se mer sådant om de som sitter kortare tid i fängelse får dela cell med grovt kriminella. Jag tycker att Louise Meijer och Moderaterna borde beakta den risken.

Anf. 83 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Jag har en kort kommentar till det föregående replikskiftet. Man ska möjligtvis också beakta att den som kör rattfull riskerar att köra rattfull igen och då kanske kör ihjäl någon.

Men det var inte därför jag begärde ordet, utan min fråga handlar om visitationszoner. Rasmus Ling får rätta mig om jag har fel, men jag tolkar det som att Miljöpartiet och Ling är emot visitationszoner. Om jag har förstått det hela rätt är det primärt på grund av att man kan stoppa människor utan brottsmisstanke. Sverigedemokraterna och jag är för visitationszoner, det vill säga att polisen under en begränsad tid på en begränsad plats kan stoppa människor för att försöka få bort vapen från gatan och förhindra att dessa används för att skjuta ihjäl någon eller vid andra brott.

Låt mig ta trafikkontroller som exempel. På en begränsad plats under en begränsad tid stoppar polisen alla, utan brottsmisstanke. Man får visa körkort, och det kontrolleras att man inte kör alkohol- eller drogpåverkad och att man har bilbälte. Är Rasmus Ling även emot denna typ av kontroller? Här stoppas ju människor utan brottsmisstanke på en begränsad plats under en begränsad tid. Alla stoppas. Jag har inga problem med det. Man får gärna söka igenom min bil för att kontrollera om jag kör med vapen i bilen eller kör påverkad – jag har aldrig gjort endera.

Om Miljöpartiet är emot visitationszoner för att människor stoppas utan konkret brottsmisstanke, är Ling också emot trafikkontroller där människor ju stoppas utan konkret brottsmisstanke?

Anf. 84 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Richard Jomshof för frågan.

Låt mig först understryka att jag ser rattfylleri som ett allvarligt brott som – särskilt om det upprepas – kan få katastrofala konsekvenser. Men för mig är lösningen inte alltid att sätta människor i fängelse under lång tid, utan jag menar att det finns andra insatser som kan göra att människor slutar med ett sådant beteende innan det får dessa konsekvenser.

Visitationskontroller och trafikkontroller är olika saker. Jag har inget emot att polisen kan göra trafikkontroller med alkoholtest. Uppstår misstanke under trafikkontrollen kan polisen dessutom söka igenom bilen. Detta är något annat än att man upprättar stora zoner i kommuner där polisen ges möjlighet att visitera vem som helst utan någon som helst anledning.

Herr talman! Jag tror att detta kan vara förtroendeskadligt för polisen, som behöver arbeta i många områden där förtroendet för polisen är lågt. Man behöver jobba på andra sätt än att visitera alla som är i en sådan zon. Jag tror att förslaget leder i fel riktning och kommer att få negativa konsekvenser och att polisen bör arbeta på andra sätt för att bygga förtroende.

Anf. 85 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret även om jag tycker att det är inkonsekvent. Vid en trafikkontroll stannar polisen som sagt alla på en begränsad plats under en begränsad tid, och det gäller oavsett om man är brottsmisstänkt eller inte. Man får visa körkort och blåsa för att visa att man inte kör rattfull. Jag har inga problem med det eftersom syftet är att förhindra att människor kör rattfulla, och en rattfull förare kan faktiskt köra ihjäl någon.

Jag påstår att det är samma sak med en visitationszon. Där kan man utan konkret misstanke stoppa människor på en begränsad plats vid en begränsad tidpunkt för att säkerställa att de inte bär kniv eller skjutvapen. I min värld är dessa båda kontroller samma sak, och jag förutsätter att polisen, när de väl får möjligheten, kommer att använda visitationszonerna när det finns skäl att göra det.

Det händer att polisen efter en storhelg stannar människor där jag bor. Då kan man nästan prata om rasprofilering, för de flesta som kör där är etniskt vita svenskar. Men jag har inget problem med det.

Jag tackar för svaret men tycker att det är inkonsekvent. I min värld är det ungefär samma sak. Syftet är att förhindra att någon använder ett vapen respektive att någon kör påverkad, utan körkort med mera. Jag vill bara ha detta sagt.

Anf. 86 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag hoppas att jag hörde fel, för jag tyckte att Richard Jomshof sa att han inte har problem med rasprofilering. Jag har stora problem med det oavsett mot vem eller på vilket sätt det sker. Jag hoppas att vi kan vara överens om att det är fel.

Jag tycker att visitationszoner och trafikkontroller är olika saker. En trafikkontroll där polisen kollar att folk inte kör alkohol- och drogpåverkade är inte jämförbar med en visitationszon där man markerar ett område på en karta och säger att där är det fritt fram. Dessutom visar de erfarenheter som finns från exempelvis Danmark att det har varit negativt för förtroendet för polisen i de områden där visitationszoner ofta har använts.

Utredningen kommer i nästa vecka, och jag kommer att läsa den med stort intresse. Jag förutsätter att vi kommer att fortsätta att debattera detta, att beredningen av ärendet kommer att vara gedigen, att alla olika aktörer i samhället får möjlighet att ge sin syn på detta och att vi kan bereda och hantera det vidare i riksdagen framöver.

Anf. 87 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tryggheten är vår tids stora frihetsfråga, för är man inte trygg är man heller inte fri. Den som riskerar att träffas av förlupna kulor på en pub eller vid en tunnelbaneingång är inte trygg och inte fri. Den som sover i sitt eget hem men vaknar av en bomb eller i värsta fall omkommer är inte trygg och inte fri. Den som drar på sig en Sverigetröja inför en fotbollslandskamp och blir offer för ett terrordåd just för att den är svensk är inte trygg och inte fri. De judar i vårt land som är rädda för att fira gudstjänst tillsammans, skicka sina barn till skolan eller bära davidsstjärnan synligt är inte trygga och inte fria. De muslimer som i närtid fått se sin moské drabbas av skadegörelse eller hot uppfattar signalen att här är du inte trygg och inte fri.

Herr talman! Kampen mot den grova organiserade brottsligheten och kampen mot terrorismen och den våldsbejakande extremismen är utan tvekan en kamp för varje människas trygghet och säkerhet. Men för mig är det uppenbart att det också är en kamp för alla människors frihet och i förlängningen för hela vårt öppna och fria samhälle. Det är en kamp som vi som samhälle måste ta och som regeringen är fast besluten att vinna. Det kommer att ta tid, men det kommer att gå om vi är beredda att göra det som krävs och gör det tillsammans.

Detta reflekteras också i den budget vi debatterar här i dag. Vi talar om historiska förstärkningar av hela rättsväsendet, från 69 till 90 miljarder över tre år – och detta samtidigt som miljardsatsningar på det brottsförebyggande arbetet görs.

Regeringen hanterar nu tre parallella hot mot Sveriges inre säkerhet och medborgarnas trygghet och frihet: för det första terrorismen och den våldsbejakande extremismen, för det andra olika statliga aktörer som agerar fientligt mot Sverige och för det tredje den grova organiserade brottsligheten.

I augusti höjdes som bekant terrorhotnivån från en trea till en fyra på den femgradiga skalan – från ett förhöjt hot till ett högt hot.

Sett över längre tid har detta hot kommit från framför allt tre håll: högerextremism, autonom vänster och våldsbejakande islamism. Under detta år har vi framför allt sett en eskalering av det sistnämnda hotet. Sverige har gått från att vara ett legitimt mål till att vara ett prioriterat mål för våldsbejakande islamister. Det mesta pekar på att offren för det fruktansvärda terrordådet i Bryssel i höstas valdes ut just för att de var svenskar.

Efter Hamas terrorattack mot Israel den 7 oktober ser vi en ökad polarisering i samhället med ökad risk för radikalisering som följd. Dessutom utmanas Sveriges säkerhet av att fientliga statliga aktörer ägnar sig åt underrättelseinhämtning, cyberangrepp, desinformation och andra former av påtryckningar.

Höjningen av terrorhotnivån är en viktig signal till alla relevanta myndigheter att intensifiera sina insatser för att höja säkerheten. Regeringen och landets myndigheter har löpande vidtagit ett stort antal åtgärder för att

värna Sverige och svenska intressen. Polisen, Säkerhetspolisen, MSB och Myndigheten för psykologiskt försvar har fått nya och särskilda regeringsuppdrag för att vidta olika åtgärder för att förhindra och förebygga terrorism. Center mot våldsbejakande extremism har sedan i somras ett särskilt regeringsuppdrag för att motverka radikaliserings och stärka samverkan mellan aktörer på nationell och lokal nivå.

I den här budgeten mer än fördubblar regeringen statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder för trossamfundet. Regeringen har därutöver skjutit till extra medel för säkerhetsarbetet i Judiska Centralrådet. Polismyndigheten har förstärkt sin bevakning kring vissa judiska objekt där man bedömer att det finns en ökad hotbild. Polismyndigheten ökar också närvaron och skärper bevakningen under julhandeln.

Herr talman! Jag går nu vidare till att tala om den grova organiserade brottsligheten.

När regeringen tillträdde för ett år sedan ärvde vi ett samhällsproblem som är systemhotande och som i förlängningen äventyrar det fria och öppna samhället. Denna utveckling har pågått under en lång tid. Det dödliga skjutvapenvåldet har tredubblats över tio år. Förra året var rekordmörkt med 62 dödliga skjutningar. Detta ska jämföras med fyra i Norge, fyra i Danmark och två i Finland.

I våras uppskattade polisen att cirka 30 000 personer i dag har kopplingar till de kriminella nätverken att 1 000 nya rekryteras varje år. Den kriminella ekonomin omsätter 100–150 miljarder kronor, enligt polisens uppskattningar i våras. Hittills i år har ungefär 80 barn åtalats för mord eller försök, medhjälp och så vidare till den typen av grov brottslighet. Den siffran var åtta för tio år sedan. Det är alltså en tiodubbling under de senaste åren.

De gängkriminella vill injaga rädsla. De tystar vittnen, hotar socialsekreterare och infiltrerar myndigheter och politiska partier. De har ett stort våldskapital och är helt likgiltiga inför att oskyldiga drabbas.

Insikten är uppenbar för mig: Om vi gör som vi hittills har gjort kommer det också att gå som det hittills har gått, och det är inte ett alternativ för den här regeringen. Regeringen lägger därför om politiken på bredden och på djupet för att trycka tillbaka brottsligheten och återupprätta tryggheten, säkerheten och friheten i Sverige. Planen har tre distinkta delar: för det första att slå hårt mot gängens grova våld, för det andra att strypa den kriminella ekonomin och för det tredje att bryta rekryteringen av barn och unga till gängen.

Vi slår mot gängens grova våld genom flera straffskärpningar som går efter de kriminella nätverken. Till exempel kommer de som begår grova brott med vapen och sprängmedel att sitta inne dubbelt så länge från och med den 1 januari nästa år. Vi ger också brottsbekämpningen de effektiva verktyg som de länge har efterfrågat: preventiv hemlig avlyssning, utökade möjligheter till kamerabevakning, anonyma vittnen, vistelseförbud och visitationszoner med mera. Med tajtare processer och närmare samspel med riksdagen kan vi också se till att många av dessa verktyg kommer på plats snabbt men med bibehållen kvalitet och precision.

Vi ska strypa den kriminella ekonomin genom att gå efter gängens pengar. En ny utbetalningsmyndighet kommer på plats den 1 januari. Skatteverket, Tullverket och Kronofogden har fått nya uppdrag att gå efter pengarna. Vi river sekretesshinder och begränsar utrymmet för kriminella

att använda bolag som brottsverktyg. Snart kommer vi också att presentera en ny, modern och offensiv förverkandelagstiftning med helt nya verktyg att gå efter de kriminellas brottsvinster.

Vi ska bryta rekryteringen av barn och unga. Det ska vi göra med en offensiv prevention över hela linjen. Vi genomför nu ett skifte i synen på unga brottslingar med skärpta straff för dem som begår allvarliga brott och ungdomsfängelser med tydligt återfallsförebyggande uppdrag.

Samtidigt gör vi ett brett omtag med de socialpreventiva insatserna. Vi river sekretessregler, förverkligar en ny, mer ingripande socialtjänstlag och genomför den största satsningen på socialtjänsten som någon regering har gjort. Sedan den 1 juli i år får socialtjänsten gripa in med öppna insatser mot barn redan från 12 års ålder, även utan föräldrars samtycke. Tidigare var åldersgränsen 15 år. Vi ökar föräldraskapsstödet och kombinerar det med ett ökat föräldraansvar. Vi ökar de ekonomiska resurserna till Sis, kommunala insatser, familjehem och mycket mer.

Genom förra årets budget och den som nu ligger på bordet handlar det om brottsförebyggande insatser på 2,8 miljarder kronor. Planen är alltså att slå mot gängens grova våld, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga till gängen. Detta backas nu upp av ekonomiska satsningar av historiska dimensioner på rättsväsendet. Vi stärker hela rättsväsendet med dessa tre tydliga prioriteringar.

Polisen förstärks från dagens 37 miljarder till 47 miljarder år 2026. Det är en ökning med 27 procent.

Utbyggnaden av kriminalvården kom igång alldeles för sent. Nu säkerställer vi att den kan eskalera med full kraft. Till 2026 beräknas anslaget öka från 14,1 miljarder till 22,6 miljarder, vilket är en ökning med över 60 procent.

Säkerhetspolisens operativa förmåga måste stärkas. Det gäller bland annat kontrapionage och kontraterror. Vi talar om en ökning från 2,1 till 2,8 miljarder till år 2026, det vill säga 33 procent.

Vi stärker alltså hela rättsväsendet så att helheten hänger ihop: åklagarna, domstolarna och stödet till vittnen och brottsoffer.

Fru talman! Det är detta som krävs – en mobilisering av hela rättsväsendet och samspel med andra viktiga delar av samhället. Steg för steg genomför vi nu de reformer, vidtar de åtgärder och tillför de resurser som gör det möjligt att vända utvecklingen.

Om vi håller huvudet kallt och hjärtat varmt, om vi förstår att verkligheten kräver att vi gör saker på ett annat sätt än hittills, om vi arbetar tillsammans och om vi inte ger upp om människors inneboende kraft är jag övertygad om att ett tryggare, säkrare och friare Sverige är möjligt.
(Applåder)

Anf. 88 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! Jag tackar justitieministern för hans deltagande i vår debatt.

Jag vill återkomma till det som justitieministern inledde sitt anförande med, nämligen att tryggheten är vår tids stora frihetsfråga. Jag instämmer i det.

Som ministern kanske noterade gjorde jag i mitt anförande en reflektion kring vikten av precis det som justitieministern tog upp, nämligen det förebyggande arbetet och att det måste prioriteras och hur dåligt detta går

ihop med att regeringen i stället prioriterar stora skattesänkningar och en underfinansiering av verksamheter som hälso- och sjukvård, idrottsrörelsen, Arbetsförmedlingen och hela Föreningssverige. Hur ska detta gå ihop? Hur ska man kunna förhindra nyrekryteringen med mindre pengar?

Men åter till tryggheten: När regeringen tillträdde för ett år sedan lovade man att arbetet mot mäns våld mot kvinnor skulle växlas upp. Jag noterar att justitieministern inte ens nämnde tryggheten för dessa kvinnor, varav ungefär 17 oförvitliga, oftast icke-kriminella kvinnor har avlidit. Inte med ett ord nämnde justitieministern dessa.

Min fråga är vad justitieministern gör för att säkerställa att polisen och andra rättsvårdande myndigheter inte prioriterar ned arbetet med mäns våld mot kvinnor när annan brottslighet ökar. Vi får indikationer på att polisen lägger ned arbetsgrupper när man växlar upp arbetet mot gängkriminaliteten.

Anf. 89 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Strandhäll för möjligheten att diskutera den här viktiga frågan.

Låt mig först korrigera ett par påståenden som Annika Strandhäll gjort när frågorna har diskuterats i ett tidigare skede, nämligen att det inte skulle finnas någon styrning av poliserna i de delarna. Tvärtom! Jag rekommenderar läsning av regeringens regleringsbrev till Polismyndigheten där det tydligt framgår att vi vill ha återrapporteringskrav när det gäller mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och olika slag av övergrepp mot barn. Det är otroligt viktigt. Jag kan försäkra Annika Strandhäll att de skrivningarna kommer att vara ännu tydligare i de regleringsbrev som kommer i närtid inför nästa år.

När det gäller polistillväxten är det helt riktigt att de polisanställda har vuxit i antal. Jag kan möjligtvis tycka att socialdemokratien har varit intresserad av kvantiteten och inte kvaliteten i den tillväxten. För oss är det tyvärr slående att den lokala polisiära närvaron har blivit för svag och att utredningsverksamheten inte har haft den kapacitet som krävs för att hantera de medborgarnära brotten, inklusive våld och sexuella övergrepp mot kvinnor. Därför har vi skickat med den nya rikspolischefen och den nya ledningen precis uppdraget att se till att de medborgarnära brotten, inklusive de brott vi nu talar om, blir utredda på ett mycket bättre sätt än hittills.

En glädjande sak i budgeten är att 600 miljoner kronor inom jämställdhetspolitiken går till arbetet mot könsrelaterat våld, hedersrelaterat våld, våld i nära relationer, prostitution och människohandel. Faktum är att de öronmärkta medlen överskrider de öronmärkta medlen för dessa ändamål i de sista två tre budgetarna som Socialdemokraterna lade fram i regeringsställning.

Låt mig få avsluta med att ställa en fråga. Jag fick i somras kritik av din kollega Ardalan Shekarabi för våra breda straffskärpningar. Betyder det att Socialdemokraterna kommer att rösta nej när vi på riksdagens bord kommer att lägga omfattande förslag som kommer att leda till exempelvis obligatorisk häktning i fall när kvinnors frid kränks eller till att straffen för våldtäktsmän ska skärpas?

Anf. 90 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! Det är otroligt glädjande om vi kan få se en skärpning i kommande regleringsbrev. Det senaste året har inte varit direkt uppmuntrande i fråga om regeringens arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Under hösten har justitieutskottet hanterat en enda proposition på området. Den byggde på förslag från en utredning som Socialdemokraterna tillsatte, och den handlade om skyddat boende. I motsats till vad justitieministern säger signalerar Sveriges Kommuner och Regioner att man inte har en tillräcklig finansiering för att kunna implementera lagstiftningen. Det behövs uppenbarligen förändringar.

Avseende nedskärningar på kvinnofridsområdet får för första gången på 17 år kommunerna inte heller några utvecklingsmedel till kvinnofridsarbetet, vilket har noterats. Jag har ställt frågor tidigare under debatten.

Det är oerhört viktigt att justitieministern förstår och tar till sig att i ett läge med oerhört allvarliga problem med gängkriminalitet, som jag adresserade i mitt anförande, måste justitieministern skicka en signal. Han håller ett tolv minuter långt anförande i dagens budgetdebatt men nämner inte med ett enda ord området mäns våld mot kvinnor. Samtidigt pratar han om att tryggheten är vår tids stora frihetsfråga. Det osynliggörandet får naturligtvis ringa på vattnet till de myndigheter som arbetar med brottsbekämpning och till de många kvinnoorganisationer som tittar på dagens debatt. De förväntar sig besked från justitieministern i dessa frågor.

Jag ser fram emot att ta del av kommande satsningar på området.
(Applåder)

Anf. 91 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Jag bidrar verkligen inte till att osynliggöra dessa frågor. Däremot är jag oerhört angelägen om att de ska debatteras på ett sakligt sätt och att det ska komma *verkliga* reformer som *verkligt* gör skillnad för utsatta kvinnor.

Det är helt riktigt att vi har levererat bara en proposition det här året. Det återspeglar, om jag får uttrycka mig så, bristen på färdigt material som låg på hyllan när vi klev in. Jag kan försäkra Annika Strandhäll och alla andra som är engagerade i frågan att redan från och med nästa år kommer ni att få hantera otroligt många viktiga förslag i justitieutskottet och för den delen i andra utskott på området. Det kommer vidare att handla om alltifrån kvinnofridsrelaterade frågor till hederskulturella frågor till frågor som handlar om tryggare hem. Det kommer att handla om bodelningsfrågor, där bodelningen används som ett verktyg i destruktiva relationer. Riksdagen kommer att få arbeta som aldrig förr med frågorna. Jag tar gärna fasta på att förslagen uppenbarligen kommer att falla i god jord när de väl kommer.

Redan i de regleringsbrev jag var ansvarig för förra året var vi skarpare i formuleringarna om uppföljningar på området än de varit i de tidigare regleringsbreven.

Vad gäller ekonomin vill jag säga följande. Jag vet att det är en pressad ekonomi där ute. Det är det för medborgarna, för kommunerna, för regionerna och för staten. Det fanns en tid när socialdemokratin stod för en arbetslinje. Det skulle vara intressant att få höra om det är de skattesänkningar vi talar om i den här budgeten, som träffar låg- och medelinkomsttagare,

som ska bli skattehöjningar. Det är den enda skattesänkning som finns med i budgeten som berör medborgarna.

Det som framför allt äventyrar välfärden är att pengarna tappar i värde. Att driva en ansvarsfull ekonomisk politik som ser till att medborgarnas pengar, kommunernas pengar och regionernas pengar inte tappar i värde är den enskilt viktigaste välfärdspolitiska reform som vi kan göra i det här skedet. Så snart ekonomin vänder ska vi fortsätta att investera i välfärden, vilket vi för övrigt gjorde med 40 procent av reformutrymmet redan i den här budgeten.
(Applåder)

Anf. 92 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag uppskattar mycket att justitieministern deltar i debatten. Det finns ett stort värde i det på flera sätt, inte minst eftersom debatten drog över frågestunden.

Jag tänkte ställa en fråga som rör narkotika, inte på ett polemiskt sätt utan på ett genuint nyfiket sätt.

I somras skärptes narkotikastraffen ytterligare från redan höga nivåer jämfört med de flesta andra länder. Det är för tidigt att se effekterna. Jag är oroad över att det kommer att vara skadligt, men det återstår att se.

Förra veckan kom Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi med en rapport. Den handlade om kriminalisering av narkotikakonsumtion. Gruppen föreslår att konsumtionen ska avkriminaliseras och att en utredning tillsätts med det syftet. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi är inga hippier utan de är forskare på Stockholms universitet, och det är en självständig kommitté under Finansdepartementet.

Jag är själv inte säker på vad som är bäst i frågan, och jag tror inte att en avkriminalisering av narkotika skulle knäcka gängen. Samtidigt anser jag att den situation som råder nu inte är tillfredsställande. Det är svårt att hävda att den politik som har förespråkats har varit framgångsrik.

Gunnar Strömmer sa i sitt anförande att om vi fortsätter som tidigare kommer det att bli samma resultat. Det kanske inte gällde just detta, men det skulle kunna gälla detta.

Kommer regeringen möjligen under mandatperioden att tillsätta en utredning, en SOU, för att prestigelöst och förutsättningslöst se på denna fråga?

Anf. 93 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Det långa talets korta mening är nej. Jag ska gärna utveckla detta.

Narkotika är naturligtvis enormt samhällsskadligt i en rad olika avseenden. Narkotika leder till missbruk som leder till stora kostnader för samhället i stort, och det leder till stora sociala problem och trasiga familjer. Vi vet att hanteringen av narkotika sker i en kriminell miljö, och det handlar om stora ekonomiska värden. Det får i sin tur också en lång rad väldigt negativa konsekvenser för medborgarnas trygghet och för samhället i stort.

Samtidigt blir jag själv inte riktigt klok på de argument som ändå förs fram för en avkriminalisering. Vad är det som ska avkriminaliseras, om jag börjar i den ändan? Vilka narkotiska preparat är det vi talar om? Är det cannabis? Är det kokain? Eller är det ännu grövre preparat? Jag kan bara konstatera att det finns en omfattande marknad för alla dessa preparat. Jag

föreställer mig att den som vill ha en avkriminalisering ändå vill dra en gräns.

När det gäller straff vore det intressant att höra – det är inte heller polemiskt – vad det är som är skadligt med straff i dessa sammanhang. Om det är någonting som vi vet när det gäller korta straff är det att de från behandlingssynpunkt är meningslösa. Det gäller oavsett om vi talar om missbruk, arbetsträning eller utbildning. Straff i en välordnad och skyddad miljö med ordentliga behandlingsprogram kan tvärtom vara möjligheten vidare för den som åker fast och som har missbruksproblem.

Summan av kardemumman för mig, när man också tittar på de internationella erfarenheterna, är att jag inte riktigt ser varför de länder som har avkriminaliserat vissa preparat skulle ha en mer gynnsam situation i sin kriminella ekonomi än vad vi har.

Nej, detta är inte aktuellt för min del. Jag förstår inte riktigt argumenten och sambanden.

Anf. 94 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Ett syfte med att tillsätta en förutsättningslös utredning skulle vara att man helt enkelt kan bli klokare och få en bättre bild av detta.

När det gäller vilka preparat som det skulle handla om tycker nog förespråkare för avkriminalisering olika om det och ser olika på det.

Jag vill också hinna med en annan fråga som inte handlar om avkriminalisering. Den handlar tvärtom om en form av legalisering. I Danmark, som är ”hett” att titta på för politiker i Sverige, jobbar man med tunga narkomaner på ett annat sätt än vad vi gör i Sverige. Det finns verksamheter med brukarum där polisen inte tar dem som använder narkotika. Polisen ser mellan fingrarna på detta. Det finns anställd sjukvårdspersonal där. Man har helt enkelt miljöer där tunga narkomaner på ett säkrare sätt får möjlighet att använda preparaten.

Fru talman! Det finns även ställen i Danmark där preparat tillhandahålls. Att detta tillåts från samhällets sida kan man ha synpunkter på. Samtidigt gör detta att exempelvis beroendesjuka heroinister får preparaten utan att behöva prostituera sig eller jaga pengar på andra sätt för att skaffa dem. Man slipper en kriminalitet, och man förbättrar livet för människor.

Fru talman! Jag tycker att detta är någonting som man borde fundera på. Jag tror inte att någon skulle välja att bli sprutnarkoman på grund av att denna typ av verksamheter tillhandahålls.

Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Jag vill först bara bekräfta att jag tror att det är lätt att se att det finns målkonflikter också på detta politikområde liksom på många andra politikområden. Det råder inte heller någon tvekan om att det förekommer väldigt mycket social misär runt missbruk och att det finns situationer där det omgivande samhället både i det konkreta fallet och på ett mer allmänt plan säkert kan vinna på något slags pragmatiskt förhållnings-sätt i vissa konkreta situationer. Jag vill alltså inte alls signalera att jag inte kan se dessa intressekonflikter, så att säga.

Samtidigt tror jag att det är oerhört viktigt att konsekvent underbygga den linje som man väljer i ett samhälle. Om vi väljer kriminalisering som en utgångspunkt, och om vi med det ändå väljer att markera allvaret i hanteringen av narkotika och för den delen genom det markerar allvaret i de

hälsovådliga effekter som narkotika har, finns det också stora risker när det gäller legitimiteten i den politiken med att så att säga underminera den genom alltför långtgående undantag.

Jag tror ändå att utgångspunkten är att få till ett samspel mellan en kriminalisering med tydliga straff och förstås en utvecklad hälso- och sjukvård, behandling och alla sociala insatser, som naturligtvis på intet sätt utesluts för att man väljer en ordning med kriminalisering. Jag är säker på att den helheten kan utvecklas i olika delar.

Det finns säkert situationer där balanspunkten också kan diskuteras. Men min viktiga utgångspunkt principiellt sett är att det finns väldigt goda skäl för en kriminalisering, både normbildande i samhället och när det gäller möjligheten att hjälpa dem som är utsatta för ett allvarligt missbruk.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Prot. 2023/24:44
7 december

Rättsväsendet

§ 10 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

*Ekonomisk trygghet
vid ålderdom*

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU2

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (prop. 2023/24:1
delvis)
föredrogs.

Anf. 96 LENA BÄCKELIN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om ekonomisk trygghet vid ålderdom som vi debatterar i dag.

Vi har ett betänkande på bordet som omfattar en viktig del för våra pensionärer och för samhället, nämligen ekonomisk trygghet vid ålderdom. Det handlar om garantipensionen, efterlevandepensioner till vuxna, bostadstillägg, äldreomsorgsstöd och inkomstpensionstillägget. Dessa delar kompletterar den allmänna pensionen för oerhört många pensionärer.

Alltför många pensionärer, inte minst i dag, lever ständigt på marginalen och har svårt att få ekonomin att gå ihop. Därför är dessa olika former av stöd viktiga för den enskilda pensionären.

Heltidsarbete och tjänstepension är två av de viktigaste förutsättningarna för att man ska få en tillräcklig pension på äldre dagar. Men bara fyra av tio kvinnor i arbetaryrken har en fast heltidsanställning, och strax under hälften arbetar deltid.

Den enskilt viktigaste orsaken till att både kvinnor och män i arbetaryrken arbetar deltid är att de inte har kunnat hitta och få ett heltidsarbete, och konsekvensen blir förstås en låg pension.

Ett skrämmande exempel för att belysa denna problematik och situation för många arbetare i dag är att 30 procent av Handelsanställdas förbunds medlemmar har en heltidstjänst. Lägg därtill så kallad hyvling så förstår nog alla att dessa personer om möjligt får kombinera flera jobb för att få ihop en heltidslön som går att leva på. Men om det inte finns möjlighet till heltid varje månad blir pensionen därefter, det vill säga mycket låg.

Fru talman! Under förra mandatperioden genomförde vi en rad förbättringar på pensionsområdet. För de pensionärer som arbetat hela livet men som har haft en låg lön införde vi inkomstpensionstillägget. Vi höjde ga-

rantipensionen, och vi höjde bostadstillägget. Steg för steg avskaffade vi den orättvisa skattekyftan som den tidigare moderatledda regeringen hade infört och som innebar att en pensionär betalade mer skatt än en person som arbetar.

Utöver det som jag nu har tagit upp finns i dag möjlighet till trygghetspension för dem som fyllt 60 och inte orkar arbeta fram till dagen då pensionsåldern kan inträda. För den som slitit ut kroppen i sitt arbete under ett helt yrkesliv måste det finnas ett skyddsnät. Det är en mycket viktig fråga för oss socialdemokrater.

Fru talman! Vi socialdemokrater anser att det bästa sättet att höja pensionerna är att öka inbetalningarna till pensionssystemet. Det är underfinansierat, och det måste justeras. Olof Palme sa en gång att samhället är människans verk och att om något är fel kan vi ändra på det. Med detta vill jag visa på att pensionssystemet är en del av samhället och därmed någonting vi är satta att förändra och förbättra om vi har viljan till det.

Vi socialdemokrater har satt ett tydligt mål om att alla ska ha minst 70 procent av slutlönen i pension. Vi vill också öka inbetalningarna till pensionssystemet så att de motsvarar 18,5 procent, som var avsikten när pensionssystemet infördes. Det är viktigt, inte minst för att återvinna förtroendet för detta system och legitimiteten, att vi snarast rättar till detta. Människor måste känna sig trygga med att systemet fortsätter att fungera långsiktigt trots växlande majoriteter i riksdagen.

Vi socialdemokrater har sedan flera år tydligt tagit ställning för att avsätta mer medel till pensionssystemet. Tyvärr har det inte funnits politiska förutsättningar i Pensionsgruppen hittills, men nu har den ju ändå startat sitt jobb igen. Låt oss komma vidare med detta viktiga arbete, för pensionärernas skull!

(Applåder)

Anf. 97 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Fru talman! Den bärande principen i det allmänna pensionssystemet är livsinkomsten, alltså att allt det man tjänar när man är förvärvsarbetande också syns i pensionskuvertet. Det ska finnas en tydlig koppling mellan förvärvsinkomsten och den allmänna inkomstgrundade pensionen. Alla personer som kan arbeta ska arbeta.

Innan riksdagen beslutade att höja garantipensionen och införa inkomstpensionstillägget, som ledamoten nämnde, hade omkring 30 procent av pensionärerna någon form av skattefinansierat pensionsbidrag. Nu är det över 70 procent. Det är en väldigt kraftig ökning på väldigt kort tid. Man kan egentligen säga att hela pensionssystemet fått ett annat utseende än tidigare, med mindre av det inkomstgrundade och mer av det skattefinansierade. Samtidigt har respektavståndet minskat.

Hur tänker socialdemokraterna att vi ska återupprätta livsinkomstprincipen?

Anf. 98 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten! Jag tror att ingen har missat att vi står bakom en arbetslinje, och där är livsinkomsten viktig. Vi står fortfarande bakom principerna som tagits fram i Pensionsgruppen; det är ingen tvekan om det. Men det vi har sett är att många inte kan leva på

pensionen. Att blunda för det är helt oacceptabelt. Därav kommer vårt agerande förut.

En av fem i mitt hemlän lever i relativ fattigdom. Jag kan nämna två kommuner: Bräcke och Ragunda. Det finns många sådana pensionärer, och därför kan vi inte vänta tills det blir verkstad i Pensionsgruppen. Vi gjorde det som krävdes för de pensionärerna.

Vi står absolut bakom principerna som Pensionsgruppen har enats om. (Applåder)

Anf. 99 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Fru talman! Jag håller helt med ledamoten om att man var och är tvungen att göra någonting åt de allra lägsta pensionerna. Med europeiska mått mätt ligger Sverige visserligen lågt när det gäller antalet fattiga pensionärer, men det Moderaterna ville göra var att stärka alla pensioner samtidigt. Det var skillnaden mellan våra förslag. Vi moderater ville göra tillskott men också bibehålla livsinkomstprincipen.

Jag är glad över att ledamoten är så tydlig om livsinkomstprincipen. Jag roade mig nämligen med att läsa S-kvinnors senaste tidning, och där var det ett uttalande från Annika Strandhäll. Hon är en tung ledamot här i riksdagen och tidigare minister för dessa frågor. Hon sa att vi måste prata om denna heliga ko och om varför livsinkomstprincipen inte håller. Det gjorde mig lite orolig.

Det står vidare i artikeln att Annika Strandhäll tycker att det är dags att prata om livsinkomstprincipen som inte håller och titta på ett nytt pensionssystem. Då blir jag ju nyfiken på vad för slags system man tänker sig. Ska inkomsten under arbetslivet inte spela någon roll för pensionen? Det skulle jag gärna vilja ha ett svar och en reflektion på från ledamoten.

Anf. 100 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Fru talman! På moderatstämman för några veckor sedan i Umeå, om jag inte missminner mig, sa finansminister Svantesson att Sverige nu har nått den lägsta skattekvoten sedan 1975. Då förstår man att det fattas slantar i kistan.

Vad Strandhäll sa har jag tyvärr inte tagit del av. Jag hörde vad ledamoten läste upp, men kan inte gå närmare in på det eftersom jag inte har läst artikeln. Det jag sa tyckte jag dock var tydligt: Vi står bakom principerna som Pensionsgruppen har tagit fram. (Applåder)

Anf. 101 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Dagens debatt om ekonomisk trygghet vid ålderdom anser jag behöver vara sansad, för alla de beslut vi fattar och det vi framför här påverkar flera generationer framåt. Det påverkar även mina barn som precis är på väg ut på arbetsmarknaden och den pension de får när de väljer att sluta arbeta.

Ibland låter det i debatten som att pensionssystemet inte levererar. Därför känner jag att det behövs en rimligare diskussion. Det är ju inte helt sant att vårt pensionssystem inte levererar över huvud taget. Vi har faktiskt färre pensionärer i relativ fattigdom i dag än tidigare. Jämför vi med 90-talet är det otroligt stor skillnad. Vi har också färre materiellt fattiga pen-

sionärer. Det är alltså två olika fattigdomsmått. Det behöver man ha med sig när man diskuterar.

Enligt regeringens budget är ungefär 46 000 av 2,3 miljoner pensionärer materiellt fattiga. De har svårt att klara de mest nödvändiga utgifterna. Det är självklart otroligt tufft för dessa personer, men det är inte hela pensionssystemet som inte levererar.

Det jag och Centerpartiet står bakom, fru talman, är de grundprinciper som pensionssystemet bygger på. De är att det ska löna sig att arbeta, att varje generation ska stå för sina kostnader, att systemet ska vara avgiftsfinansierat och att det måste bygga på långsiktiga åtaganden med breda överenskommelser. Av det skälet är jag glad över att vi har kommit framåt och ska jobba vidare i ett brett samarbete. Nu behöver vi lyfta upp en grundprincip som vi har ruckat på senaste tiden, och det är att det ska löna sig att arbeta.

Här behöver vi jobba tillsammans för att kunna höja inkomstpensionen men också se över grundskyddet. Vi ska fortsätta att lyfta där det behövs. Vi behöver kanske ett system som är lite enklare, både för pensionärerna och för handläggarna på Pensionsmyndigheten, så att det blir tydligare vad grundskyddet är. Det ska inte heller kosta onödigt mycket. Vissa justeringar som vi gjort i garantipensionen under förra mandatperioden och även tidigare har skapat vissa svårigheter.

Som sagt ser jag fram emot att fortsätta arbetet under mandatperioden. Jag hoppas att vi kan jobba med en höjning av inkomstpensionen på olika sätt och se över grundskyddet så att det fortsättningsvis ska löna sig att arbeta.

Eftersom Centerpartiet hade en annan rambudget än vad som beslutades förra veckan hänvisar jag till vårt särskilda yttrande när det gäller budgeten.

Anf. 102 DANIEL PERSSON (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

För oss sverigedemokrater är det grundläggande i vår socialkonservativa politiska inriktning att Sverige ska ha en trygg välfärd för sina medborgare. De som arbetat, bidragit och byggt upp välfärdsstaten Sverige ska behandlas med stor respekt och tacksamhet. Sveriges pensionärer förtjänar en pension som gör att de kan leva ett gott liv på äldre dagar. Det är viktigt att pensionärer kan känna att det finns en ekonomisk trygghet och att det finns ett gott grundskydd.

Fru talman! Målet för utgiftsområdet är att förmånerna ska bidra till en god ekonomisk standard för kvinnor och män, såväl ensamstående som samboende, med låg eller ingen inkomstgrundad pension. Regeringens bedömning är att målet om att förmånerna ska bidra till en god ekonomisk standard är uppfyllt, dels eftersom förmånerna påtagligt bidrar till en ökad och god ekonomisk standard för pensionärer med små ekonomiska marginaler, dels eftersom andelen pensionärer med låg ekonomisk standard minskar.

Regeringen är medveten om att den ekonomiska situationen varierar rätt rejält bland pensionärerna. Det finns pensionärer som av olika anledningar lever under knappa ekonomiska förhållanden. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard hade dock varit nästan dubbelt så stor som i dag om dessa pensionärer inte hade fått ta del av förmånerna inom detta

utgiftsområde. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard hade då legat på 23 procent i stället för dagens 12 procent. Man ser tydligt att förmånerna gör skillnad. För ensamstående män och kvinnor med de lägsta allmänna inkomstgrundade pensionerna utgör förmånerna en stor del av den totala inkomsten.

Fru talman! Vi har ett stabilt pensionssystem i Sverige. Enligt olika rankningar ligger vårt pensionssystem bland de tio bästa i världen. Vi ska vara rädda om och måna om vårt pensionssystem, som präglats av stabilitet och långsiktighet. Det är dock lite oroväckande att det svenska pensionssystemet tappar mark och nu är sämst i Norden enligt internationell rankning.

När vi pratar om pensioner är det lätt att komma in på Pensionsgruppens betydelse och dess beslut om pensioner och villkor för äldres ekonomi. Det här har varit grunden till det stabila system som vi ser i dag. Pensionsgruppen har överlag fungerat ganska väl under många år, men under de senaste åren har det kanske inte levererats så mycket. Det har varit lite skakigt i gruppen. Det kan tyckas att man inte följt de principer man ställt sig bakom.

Jag tänker på de strider som ägt rum i de två senaste valrörelserna gällande pensionerna. De har gett förtroendet en töm. Även om det är positivt att pensionerna hamnade i strålkastarljuset riskerar det att bryta ned systemets långsiktiga stabilitet.

Vi sverigedemokrater har ansett att Pensionsgruppen antingen ska avvecklas eller ska göra ett omtag. Nu är vi där. Pensionsgruppen har gjort ett omtag och har utvidgats till att nu innefatta samtliga riksdagspartier. Redan på det första mötet i den nya konstellationen kom man överens om att tjänstepensionen ska kunna pausas. Det måste ses som en bra start för den nya konstellationen.

Sedan finns det viktiga och komplicerade frågor att jobba vidare med i gruppen, som hur man ska stärka pensionerna och återupprätta livsinkomstprincipen och respektavståndet. Jag har en viss optimism inför Pensionsgruppens fortsatta arbete, som det ska bli intressant att följa framgent. Återigen yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 103 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! Ålderdom är som allt annat – för att lyckas med det måste du börja ung. Så sa Theodore Roosevelt en gång i tiden. Med stigande ålder kommer ju erfarenhet, kompetens och kunskap. För att man ska må bra på äldre dagar är det viktigt med ekonomisk trygghet. I dag debatterar vi utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Det är ett stort område som omfattar 60,3 miljarder kronor.

För varje dygn vi lever ökar medellivslängden med smått otroliga fyra timmar. Rent medicinskt brukar man säga att 70 är det nya 50. Det är fantastiskt, men det ställer samtidigt krav på att fortsätta arbeta med pensionerna och stärka och säkra dem. Där är höjd pensionsålder en viktig del.

I Tidöavtalet fastslås att pensionärers ekonomi ska stärkas och att valfriheten ska värnas. Redan i den förra budgeten sänktes skatten för alla över 65 år som fortsätter att arbeta. I höstas löstes frågan om 57:orna. Det är klart att de ska ha rätt till sitt förstärkta grundavdrag från år ett, och det löste den moderatledda regeringen ut. Det var den förra socialdemokratiska regeringens misstag som vi rättade till, och nästa år kommer det att

betalas ut 3 miljarder kronor. Samtidigt har vi säkerställt att inte fler årskullar kommer att påverkas.

Fru talman! Inflationen är fortsatt på höga nivåer, och detta drabbar inte minst pensionärer. Att bekämpa inflationen är vårt främsta fokus inom den ekonomiska politiken. Detta ställer krav på återhållsamhet. Men för att underlätta för Sveriges pensionärer att få ekonomin att gå ihop är sänkt skatt för pensionärer en viktig prioritering i budgeten. I årets budget sänker den moderatledda regeringen och samarbetspartiet skatten för alla pensionärer. Om man har en pension på 25 000 kronor sänks skatten så att man får 3 400 kronor mer i plånboken. I de här ekonomiskt svåra tiderna gör detta såklart stor skillnad. Steg för steg och beslut för beslut stärker vi pensionärernas ekonomi.

Fru talman! Pensionsgruppen är återstartad. Nu ingår samtliga riksdagens partier i gruppen, vilket jag och Moderaterna tror är viktigt för pensionernas legitimitet. Ett stort och viktigt arbete ligger nu framför gruppen. Pensionsgruppen är överens om att det ska bli möjligt att pausa uttaget i tjänstepensionen. Det är en fråga där vi moderater varit drivande. Framöver ska gruppen också titta på hur en gas kan införas och komma med förslag för att man ska kunna stärka livsinkomstprincipen.

Jag tycker att man kan beskriva pensionerna på två sätt, och dessa står i ganska stark kontrast till varandra. Å ena sidan är pensionerna i en internationell jämförelse i topp. Svenska pensionärer har det generellt bra. Andelen äldre som lever i fattigdom är bland de lägsta i EU. Detta visar en rapport från Pensionsmyndigheten. Det är den ena vågskålen. Å andra sidan, i den andra vågskålen, är det ett faktum att livsinkomstprincipen har urholkats. Till detta kan läggas att kompensationsgraden i pensionerna har minskat i takt med att medellivslängden ökat. Nedgången kommer att fortsätta om man inte höjer pensionsåldern, vilket har gjorts och ska göras framgent.

Fru talman! Nästan hälften av utgiftsområdet, närmare bestämt 30,2 miljarder kronor, avser garantipension. Det är en ökning med ungefär 5 miljarder sedan förra året.

Nu kommer det lite siffror här, så häng med. Det är 1,2 miljoner av landets 2,3 miljoner pensionärer som uppbär garantipension. Det är 70 procent av landets pensionärer som får del av någon av förmånerna som nämns i betänkandet.

Det har skett en väldigt snabb ökning, som jag nämnde innan i replikskiftet, från 30 procent till 70 procent av landets pensionärer. Det har gjort att hela systemet har blivit mindre inkomstgrundat och mer skattefinansierat, och respektavståndet har minskat.

Det lönar sig allt sämre att arbeta. Det gör det dessutom allt svårare att planera sin pension, enligt den rapport som TCO släppte, *Lön för mödan*. Det är oroväckande och borde mana till eftertanke för alla inne i den här kammaren.

Fru talman! Avslutningsvis: Det närmar sig jul. Det finns ingen bättre tid för önskningar än just denna tid. Jag och Moderaterna önskar att när vi når mandatperiodens slut ska respektavståndet vara återupprättat, och det ska löna sig att ha arbetat.

Jag önskar mig också att vi ska få se mer jämställda pensioner mellan kvinnor och män och att Pensionsgruppen ska ha fattat många kloka beslut, bland annat om en gas i pensionssystemet.

Den som har arbetat ett helt arbetsliv och har varit med och byggt Sverige ska känna att det har lönat sig. Må dessa önskningar gå i uppfyllelse! (Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 104 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! Det är speciellt att stå här och se att Moderaterna delar ut önskningar ungefär som Benjamin Syrsa. Det är ändå Moderaterna som regerar. Man kan tänka: Önska mindre, och gör mer! Det är ett tips från coachen i Vänsterpartiet.

(Applåder)

Nu ingår Vänsterpartiet i Pensionsgruppen. Grattis Sverige och grattis till alla andra partier! Vänsterpartiet ställde kravet som ledde fram till den situation som vi har i dag om att höja garantipensionen med 1 000 kronor under förra mandatperioden för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister.

Nu har det blivit uppindexerat till 2 000 kronor. Det känns väldigt bra att man kan få igenom stora förändringar. Många pensionärer är trötta på de 100 kronorna som kommer. De kom till exempel nu när man sänkte skatten väldigt lite för pensionärerna.

I den här salen får vi nu höra att garantipensionen försämrar livsinkomstprincipen. Det gör att det inte lönar sig att arbeta. Men trots det framgår det även här att det är väldigt många som har del av garantipensionen. Det kan nämligen inte vara så att 70 procent av pensionärerna inte har arbetat.

Det som Vänsterpartiet tycker är väldigt bra är att inte tänka att människor blir extra glada för att någon har det väldigt dåligt. De som har inkomstpension får höra: Det finns ändå några andra som har garantipension som har det sämre. Nu känns det väl bra att gå till jobbet. Det ska löna sig att arbeta.

Vi jobbar lite tvärtom. Vi tänker att det är viktigt att höja garantipensionen och att lyfta golvet, och sedan i nästa andetag höja inkomstpensionen. Det är därför som vi nu har satt fart på Pensionsgruppen och sitter med i det arbetet.

Vår huvudfråga är att höja inbetalningarna så att inkomstpensionen höjs. Det är ett väldigt enkelt sätt att få upp respektavståndet och att bibehålla livsinkomstprincipen. Det är att höja inbetalningarna, för då höjs inkomstpensionen. Vi är hemskt glada att alla borgerliga partier nu också har sagt att de tycker att det är viktigt. Då går det jättefort att införa, och då är vi alla överens.

Fru talman! Vi har också haft partier här som höjt pensionsåldern. Någon sa här att 70 är det nya 50, eller något åt det hållet. Det kanske kan stämma för professorer eller riksdagsledamöter. Men för undersköterskor och byggnadsarbetare stämmer det tyvärr inte. Vi ser till och med att livslängden sjunker för de sämst ställda kvinnorna som har det tuffast ekonomiskt i Sverige.

Det är inte samma plan för alla. Därför tycker vi att det är viktigt när man nu har höjt riktåldern att vi tittar på de delar som man varit överens om i Pensionsgruppen att titta på. Att man kommer in tidigt på arbetsmark-

Prot. 2023/24:44
7 december

*Ekonomisk trygghet
vid ålderdom*

naden och har ett långt arbetsliv ska löna sig. Det finns sådana system i andra länder; i bland annat Danmark har man en så kallad Arne-pension.

Trygghetspensionen är en del av sjukförsäkringen, men den spelar en roll för äldre löntagare. Det är otroligt viktigt att den behålls och kanske också utvidgas så att ännu fler har möjlighet att slippa att få en låg pension. Det är bara det som händer. Det är inte så att vi beslutar att pensionsåldern höjs, och då kan människor som är trasiga i kroppen arbeta längre. I stället går de i pension tidigare, och då får de väldigt låg pension. Där vill Vänsterpartiet verkligen trycka på, och vi hoppas att alla är överens om den inriktningen.

Fru talman! Det är ingen hemlighet vad Vänsterpartiet har tyckt och tycker. Vi har drivit på för höjda inkomstpensioner. Efter att vi hade höjt garantipensionen i vårt budgetförslag hade vi också förra året i budgeten ett förslag som i genomsnitt skulle innebära 2 000 kronor i månaden i höjd pension.

Nu ingår vi i Pensionsgruppen. Då sätter vi fart på arbetet där i stället och driver på. Det är viktigt att alla partier är med och diskuterar pensionerna. Men ingen fråga kommer undan demokratin. Ingen fråga kan begravas så att människor runt omkring, allmänheten och de som inte sitter i det här huset, inte har tillräcklig insyn. Det tror inte jag är bra. Det är väldigt bra att Vänsterpartiet nu fick till att alla får vara med.

Det är väldigt kul att regeringen har gått med på Vänsterpartiets krav om 57:orna. Det beskrevs här som att det var Socialdemokraterna som hade gjort någonting i sin budget, och sedan hade regeringen gjort något mycket fiffigare i sin budget.

Sanningen är att det var ett resultat av den överenskommelse som både Moderaterna och Socialdemokraterna hade gjort i Pensionsgruppen om höjd riktålder. Det står också väldigt tydligt i den proposition som man ställde sig bakom.

Det är väldigt bra att ni har gått med på det här. Ni röstade först nej flera gånger när Vänsterpartiet lade fram förslag om utskottsinitiativ i frågan. Nu är jag hemskt glad när jag märker att regeringen har vänt i frågan.

Jag ska inte uppta talartiden alldeles för länge här. Men jag vill säga att vi i Sverige har ett av de mest ojämlika pensionssystemen mellan kvinnor och män. Det handlar om att det allmänna har dragit sig tillbaka och att tjänstepensionen får kliva in. Då blir det så. Det gäller också mellan dem som jobbar i LO-kollektivet och de andra. Men det går att åtgärda. Det går att göra någonting åt det. Självklart behöver man inte byta hela systemet. Det går att vrida och justera i det system vi har.

Andra nordiska länder har ett mycket mer jämställt pensionssystem. Det är en ganska tråkig kommentar till människor som arbetar i dag och kanske inte har fått rätt till heltid på grund att vi inte har stiftat de lagarna att säga: Du har gjort det här valet, och därför har du så låg pension. Vi vill ändå att människor ska vara undersköterskor och vårdbiträden och att inte alla ska välja att bli till exempel professor.

Fru talman! Nu drar vi på i Pensionsgruppen. Det kommer att hända mycket framöver. Det kan jag lova.

(Applåder)

Anf. 105 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Fru talman! Det är inte varje dag man blir apostroferad som Benjamin Syrsa. Därför tänkte jag att jag måste ta tillfället i akt och replikera.

Jag avslutade mitt anförande med att framföra ett antal önskningar. Det berodde på att vi inte vill att pensionerna ska vara valfläsk. Det var de 2022, och det var de 2018. Man gjorde en massa överenskommelser utanför Pensionsgruppen. De sårn finns kvar. Det är därför jag kommer med ödmjuka önskningar om vad jag skulle vilja se pensionerna vara 2026.

Sedan kan vi självklart göra andra saker som regering. Det tar vi också ansvar för. I mitt anförande, om ledamoten hörde det, nämnde jag bland annat sänkt skatt för dem som är 65 och äldre för att motivera fler att stanna kvar i arbete. Jag nämnde att vi i denna budget sänker skatten för alla som arbetar. Jag nämnde också att det för dem med 25 000 kronor i pension handlar om 3 400 kronor på ett år.

Visst gör vi alltså saker. Men det är ändå den viktiga Pensionsgruppen som håller i taktpinnen. Ledamoten får också komma ihåg att det var en moderat minister som tog de initiativ som ledde till att alla partier nu ingår. Vi är glada att det är en överenskommelse som alla i gruppen står bakom.

Jag vill ändå under mina sista 40 sekunder talartid ställa en fråga. Ledamoten pratar om undersköterskor som har kämpat ett helt arbetsliv, kanske 40 eller 45 år, och ställt klockan varje morgon för att gå till jobbet. Tycker inte Vänsterpartiet att det är problematiskt att det numera är extremt liten eller ingen skillnad mellan deras pension och pensionen för dem som inte alls har arbetat? Jag tycker det.

Anf. 106 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Redan innan garantipensionen höjdes hade 70 procent av kommunalarbetarna, som undersköterskor alltså är, garantipension. Jobbar man två år till som kommunalare får man ungefär 100 kronor mer i plånboken. Där har vi absolut ett problem att titta på. Men det är inte en höjd garantipension som kommer att avgöra det, utan det är att man tittar på exempelvis år i arbetslivet.

Mina föräldrar började arbeta när de var 15–16 år och har jobbat varje dag. Hur ser deras pension ut i dag? Ja, inte så bra som för dem som ni nu sänker skatten för när de arbetar vidare och som kanske har det allra bäst.

Dessutom är det ni själva som har valt att ha olika indexering för garantipensionen och inkomstpensionen. Det är därför det ser ut som det gör i dag. Vänsterpartiet har tidigare föreslagit samma indexering för garantipension och inkomstpension, men det har inte Pensionsgruppen ställt sig bakom.

I tuffa tider tror jag att det är bra att de som har det sämst klarar sig. Vänsterpartiet tror inte på att sälja in till någon som inte har det så jättebra att du ska vara glad, för den här personen har det ännu sämre. I stället tror vi på att höja inbetalningarna till systemet, införa en ganska stor gas och på så vis höja inkomstpensionerna.

Det är svårt att tänka sig att någon skulle bli glad bara för att någon annan hade det sämre. Det är inte min uppfattning.

Anf. 107 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Fru talman! Jag måste ändå säga någonting om skatterna. Det låter alltid som att om man sänker skatterna är det någonting hemskt man gör,

alltså så att människor får behålla mer av sina egna surt förvärvade pengar. Det är ju det sänkt skatt handlar om.

Vi har visserligen det lägsta skattetrycket sedan 1975, vilket nämndes här tidigare. Men i ett internationellt perspektiv har vi ändå ett högt skattetryck i Sverige. Det ska man ändå komma ihåg. Men det är inte något fult att sänka skatter. Tvärtom handlar det om att man får behålla mer av sin egen inkomst.

Det är precis det som görs i den budget vi nu lägger fram. Vi sänker skatten för alla pensionärer, för dem med lägst pension och sedan hela skalan. Det är just för att behålla livsinkomstprincipen. Det är den jag tycker är så viktig. Jag känner ändå en viss osäkerhet om huruvida Vänsterpartiet står bakom den. Det vet jag väl egentligen att ni gör, för jag tänker att alla partier som är med i Pensionsgruppen också står bakom livsinkomstprincipen. Ibland har jag dock lite svårt att hänga med i resonemanget och undrar om ni verkligen gör det fullt ut.

Anf. 108 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Givetvis står Vänsterpartiet bakom livsinkomstprincipen. Jag kan också glädja Moderaterna och ledamoten med att Vänsterpartiets förslag innan vi gick in i Pensionsgruppen – nu har vi inga förslag, utan nu tar vi dem där inne – skulle förbättra livsinkomstprincipen mycket mer än det som ni har genomfört. Om man höjer inkomstpensionerna med 2 000 kronor i genomsnitt blir det skillnad. Detta behöver man alltså inte oroa sig för. Vänsterpartiet klarar av att lyfta golvet för dem som har det sämst men också för dem som har arbetat länge och mycket.

Av dem som har garantipension är det bara ungefär 30 000 som inte har arbetat. Det är äldre kvinnor som har varit hemma med barn innan förskolan var utbyggd. Jag tycker att man inte riktigt har respekt för de kvinnor som finns inom Kommunals område, till exempel, som har arbetat. Eftersom vi i politiken inte har lagstiftat om rätt till heltid har de haft deltidssarbeten där de jobbat och slitit med låg pension som resultat. För mig är det inte märkligt att man tar ansvar för det som riksdagsledamot och politiker.

Om man sänker skatten för dem som faktiskt klarar av att arbeta efter pensionsåldern kan man sedan fundera på var de ska göra bäst nytta. För mig och Vänsterpartiet kommer det alltid att vara viktigare att alla pensionärer kan ställa mat på bordet än att någon som klarar av att arbeta eftersom man haft ett arbete som inte slitit på kroppen ska få ännu mer i plånboken. Det är det enkla svaret på den frågan.

Anf. 109 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att vi har ett pensionsystem som i grund och botten är både uthålligt och bra utformat. Men det finns brister, och det som är bra kan alltid bli bättre. De brister som finns ska vi naturligtvis se till att lösa.

Det gläder mig mycket att vi fått till en breddning av Pensionsgruppen så att alla partier i riksdagen nu finns företrädde. Det är något som vi kristdemokrater har drivit under en längre tid. Det finns flera skäl till att vi tyckt att en sådan breddning var viktig. Ett av de främsta skälen för mig personligen är att ju fler partier som ingår i en pensionsgrupp där man kan

resonera sig samman, desto större blir förutsättningarna för att de beslut man fattar blir långsiktigt hållbara.

Jag har suttit i Pensionsgruppen i snart fem år. En av de absolut viktigaste drivfjädrarna för mig har varit att försöka lösa samtidens problem utan att riskera att vi får ett pensionssystem som det inte går att lita på. Man ska kunna lita på pensionssystemet. Både mina barn och förhoppningsvis kommande barnbarn och barnbarnsbarn ska ha ett pensionssystem att lita på.

Därför återkom jag i väldigt många debatter under den förra mandatperioden till att det är viktigt att vi har ett autonomt pensionssystem, alltså ett pensionssystem som ligger vid sidan av statens budget. Det har hela tiden sedan det nya pensionssystemet sjösattes varit en central bärande princip just för att vi ska se till så att även kommande generationer har ett pensionssystem att lita på.

Fru talman! Här i riksdagen kan vi fatta en rad beslut ändå, utanför Pensionsgruppen, för att se till att pensionärernas ekonomi förbättras. Under den forna alliansregeringen sänkte vi skatterna fem gånger och höjde bostadstillägget tre gånger. Tillsammans med Moderaterna tog vi också bort en särskild löneskatt som lades just på äldre som valde att jobba vidare efter pensionsåldern. I den här budgeten lägger vi, som vi precis hört, också fram ett förslag där vi sänker skatten med 3 400 kronor per år för en pensionär med 25 000 kronor i pension.

Utöver dessa förbättringar, fru talman, vill jag uppehålla mig lite grann vid 57:orna. Det är en fråga som jag personligen har lagt ned väldigt mycket tid på.

Det blev ju fel när personer födda 1957 inte fick ta del av det förhöjda grundavdraget. Anledningen till att detta verkligen var fel var att det gick på tvärs med det som vi var överens om i Pensionsgruppen, nämligen att när riktåldern höjs ska alla system parallelljusteras så att vi undviker just den typen av effekter som vi har fått. I år kommer 57:orna att få betala 24 000–28 000 kronor för mycket. De får tillbaka det nästkommande år; det är en av de större satsningar som regeringen gör i kronor och ören.

Om en bank får in för mycket pengar på sitt konto behåller den inte pengarna utan betalar tillbaka dem till den rättmätige ägaren. Det är precis vad det handlar om när det gäller 57:orna. Det är de som är ägarna, och därför ska de få tillbaka sina pengar.

Fru talman! Något som jag har tänkt på ibland när jag har följt politiken – både innan jag gick in i politiken igen och som en del av den – är att det som får utrymme är de negativa nyheterna. Det är dem som medierna speglar, men det är faktiskt inte hela verkligheten.

Jag blev lite förvånad, för det kom en positiv nyhet häromveckan från Pensionsmyndigheten om andelen pensionärer som lever i materiell och social fattigdom. Det är ingen här inne som säger att det är bra att det är 2 procent, men det är mycket lägre än vad vi hela tiden får höra i debatten. I befolkningen i stort är det 4,7 procent som lever i social och materiell fattigdom. Av våra äldre är det 1 procent som lever i det som kallas allvarlig fattigdom. När det gäller den siffran tror jag att det bara är Luxemburg som har en lägre andel äldre som lever i allvarlig fattigdom.

Det pensionssystem som vi har tillsammans med ett väl utbyggt ekonomiskt skyddsnät för våra äldre levererar på ett bra sätt. Jag som är intresserad av dessa frågor googlade på detta men fick ytterst få träffar. Det

finns mycket få nyhetsartiklar om detta. Det tycker jag är lite upprörande, för det är viktigt att presentera båda sidor av myntet.

Fru talman! I Pensionsgruppen kommer vi att jobba vidare för att säkerställa att vi har ett fungerande grundskydd. Samtidigt är det oerhört viktigt att säkerställa att vi har ett respektavstånd så att vi hela tiden uppmunttrar och klarar av arbetslinjen, för det är vad pensionssystemets framgång bygger på.

Jag är glad över att den gas som jag har argumenterat för i över fyra års tid nu omfamnas av samtliga partier i riksdagen. Bakgrunden till att vi kristdemokrater lade fram förslaget om en gas var att pensionssystemet är utrustat med en så kallad automatisk balanseringsmekanism, men enbart i form av en broms. Den ser till att utbetalningarna på lång sikt inte överstiger tillgångarna och garanterar på så vis att pengarna i systemet räcker.

En balanseringsmekanism måste dock fungera åt andra hållet också. Med en gas kan det överskott på hundratals miljarder som finns i pensionssystemet användas för att förstärka pensionerna. Detta överskott uppgick till 1 300 miljarder kronor i våras – jag tror det var i mars; det var den senaste siffran jag hittade. Delar av det ska nu slussas tillbaka för att förstärka pensionerna.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 110 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! *Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom* handlar om de skattefinansierade förmånerna för pensionärer och efterlevande. Dess anslag är en viktig komponent i den ekonomiska tryggheten för många av de cirka 2,3 miljoner personer som har nått pensionsåldern.

Den ekonomiska aspekten utgör en central del av våra pensionärs trygghet och välbefinnande, men det är viktigt att inledningsvis påpeka att det också finns andra minst lika viktiga aspekter av levnadsvillkoren för de äldre.

För att ge ett exempel vill jag påminna om att enligt den nationella trygghetsundersökningen från oktober 2023 känner sig mer än var tredje kvinna mellan 65 och 74 år otrygg eller vågar helt enkelt inte gå ut en sen kväll i det egna bostadsområdet. Vad gäller kvinnor mellan 75 och 84 år är det drygt fyra av tio som befinner sig i en sådan belägenhet. Det är därför regeringens åtgärder för att bekämpa brottsligheten och skapa trygghet på våra gator och torg är så viktiga för att förbättra de äldres levnadsvillkor.

Otrygghet men också ofrivillig ensamhet är två av de främsta livsbehovsfrågor som gör att åldrandets naturliga bördor kan kännas ännu tyngre. I detta avseende är det värt att uppmärksamma att enligt SCB:s rapport *Efter 60* bor 900 000 personer över 60 år ensamma och att var femte ensamstående person i den åldern också betraktas som socialt isolerad, det vill säga mycket sällan eller aldrig träffar anhöriga, vänner eller bekanta.

Med tanke på dessa omständigheter är det glädjande att konstatera att regeringen under 2024 fortsätter med den treåriga gemenskapssatsning på sammanlagt 900 miljoner kronor som syftar till att förebygga ofrivillig ensamhet.

Fru talman! Vi kan nu vända blicken mot de socioekonomiska villkoren för de äldre i Sverige. I det avseendet förfogar vi över en nyligen publicerad rapport från Pensionsmyndigheten där Sverige jämförs med andra

EU-länder gällande det mått, allvarlig materiell och social fattigdom, som är ett av de mest använda inom unionen för att mäta fattigdom.

I detta sammanhang är det glädjande att konstatera att Sverige är ett av de länder som har lägst andel allvarligt materiellt och socialt fattiga äldre inom unionen: 1 procent av männen och 0,9 procent av kvinnorna befinner sig i den situationen.

Del är också glädjande att konstatera, som framgår av budgetpropositionen, att vi står inför en mycket kraftig resursförstärkning när det gäller grundskyddet för pensionärerna. Anvisat anslag för garantipensionen går upp 2024 med 4,6 miljarder kronor i jämförelse med föregående år. Det kompletterar en historiskt unik höjning av anslaget för garantipensionen, som har mer än fördubblats i jämförelse med utfallet för 2021.

I detta sammanhang vill jag också nämna två glädjande nyheter för Sveriges pensionärer. Den första är beslutet att ge en skattefri kompensation på 3,2 miljarder kronor till personer födda 1957 på grund av den höjda åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget. Den andra är en skattesänkning på 2,2 miljarder kronor på grund av förstärkningen av det förhöjda grundavdraget.

Fru talman! I detta relativt ljusa scenario för många pensionärer med relativt låga disponibla inkomster är det angeläget att uppmärksamma de problem som hotar vårt inkomst- eller arbetsbaserade pensionssystem, även om det ligger utanför anslagsramen för utgiftsområde 11.

Som vi vet bygger det allmänna pensionssystemet på livsinkomstprincipen och förutsätter ett betryggande respektavstånd gentemot den pension och andra förmåner som inte är arbetsrelaterade. Om detta avstånd minskar eller helt och hållet försvinner undermineras det som är själva grunden inte bara för våra pensioner utan för hela vårt välfärdsbygge: viljan att arbeta och på det viset finansiera de offentliga åtagandena.

För oss i Liberalerna är det en omistlig utgångspunkt att det ska löna sig att arbeta och att ha arbetat och att detta ska synas både i lönekuvertet och i den pension som vi får när vi blir äldre.

Tyvärr är det i dag allt färre pensionärer för vilka denna enkla men betydelsefulla utgångspunkt är en verklighet, och respektavståndet gentemot det man kan få oavsett tidigare arbetsinsatser minskar väldigt fort under tider som vår, som präglas av hög inflation. Detta beror, som vi vet, på de olika indexeringsmekanismer som gäller för den avgiftsfinansierade ålderspensionen och den skattefinansierade garantipensionen.

Fru talman! Dessa omständigheter gör arbetet med att förstärka den inkomstbaserade pensionen till en av Sveriges viktigaste politiska uppgifter.

Från vår sida ser vi olika vägar för att öka nivån på den avgiftsfinansierade pensionen men också för att förstärka individens egen makt över sin pension.

För det första är vi positiva till att införa det som kallas pensionsgas, det vill säga en mekanism där överskottet över en viss nivå i pensionssystemet delas ut till dagens och morgondagens pensionärer.

Vi vill också förstärka den del av pensionsavgiften som går till den fonderade premiepensionen, som har visat en långsiktig avkastningsnivå som vida överträffar det följsamhetsindex som gäller för den icke fonderade inkomstpensionen.

Vi vill också skapa goda förutsättningar så att allt fler väljer att förlänga arbetslivet.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 111 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! I dag står vi här för att diskutera en fråga som rör själva grundvalarna för vårt samhälle – trygghet och värdighet för våra äldre.

Våra äldre har genom åren bidragit till uppbyggnaden av det här landet. Deras arbete och engagemang har varit avgörande för den välbefinningsutveckling som vi upplever i dag. Trots det står vi inför en situation där många av våra äldre lever på knappa ekonomiska resurser trots att Sverige är ett av världens rikaste länder.

Pensionen är inte bara en siffra; den är ett mått på den respekt och det erkännande som vi som samhälle visar för de insatser som våra äldre har gjort. Att många äldre nu tvingas leva på alltför små pensioner är inte bara en ekonomisk fråga, utan det är en fråga om värdighet och rättvisa. Därför måste vi gemensamt höja pensionerna. Vi måste se till att fler av våra äldre får en pension som möjliggör en anständig livskvalitet.

Att höja pensionerna är inte bara en handling av generositet, utan det handlar också om vilken framtid vi vill ha. Det ger äldre människor möjlighet att leva värdiga och trygga liv samtidigt som det stärker samhällssolidariteten. Det visar att vi bryr oss om varandra att människor inte lämnas i ekonomiskt utanförskap.

I dag är skillnaderna stora. Men alla som är pensionärer i dag har varit med och byggt upp vårt samhälle. De borde ha en pension som det går att leva på utan att behöva vända på varenda krona eller stå utan mat i slutet av månaden.

Vi behöver få mer jämlika pensioner i Sverige. Det gör vi bäst genom att höja för dem som har lägst pension. Och det, fru talman, är också en jämställdhetsfråga.

Den höjning av garantipensionen som vi fick igenom med S, V och C förra året var otroligt viktig för många. Den ger nu ett rejält tillskott i plånboken för de pensionärer som har allra minst marginaler.

Av de pensionärer som nu får en högre levnadsstandard är en stor andel kvinnor. Därför är höjning av de lägsta pensionerna en central jämställdhetsfråga. Men vi kan inte nöja oss med det. Pensionerna måste både bli högre och fortsätta bli mer jämställda, för skillnaden i inkomster mellan män och kvinnor ökar faktiskt när de går i pension.

Det finns tre gånger så många kvinnliga garantipensionärer som det finns manliga. Det speglar den ojämställda arbetsmarknaden långt bakåt i tiden, då kvinnor lönearbetade mindre än män och hade betydligt lägre löner. Dåtiden kan vi inte ändra på, men vi kan bestämma hur framtiden ska se ut.

Nu har Pensionsgruppen återuppstått. Där vill vi i Miljöpartiet vara med och arbeta konstruktivt för högre, mer jämställda och mer hållbara pensioner.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU4
Utgiftsområde 8 Migration (prop. 2023/24:1 delvis)
föredrogs.

Migration

Anf. 112 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Sverige har under lång tid haft en alldeles för omfattande migration. Den stora invandringen i kombination med den bristfälliga integrationen har skapat ett stort utanförskap i vårt land.

Den bristande integrationen återspeglas i många delar av vårt samhälle i sådant som bristande språkkunskaper, dåliga skolresultat och EU:s näst högsta arbetslöshet bland utrikes födda.

Att Sverige fortsätter att sjunka som en sten i Pisarapporten, som presenterades häromdagen, tror jag förresten delvis är en konsekvens av att många invandrade småbarnsföräldrar inte kan ge sina barn det stöd hemifrån som behövs för att klara läxor och skolan på ett bra sätt. En hög andel av dem som kommit hit är inte läskunniga, och många har själva inte gått i skolan. Det är såklart inte barnens fel att föräldrarna saknar dessa grundläggande kunskaper. Men det blir samhällets skyldighet att ge barnen rättvisa möjligheter, och då kan inte migrationen vara hur stor som helst.

Lägg därtill effekter på kriminaliteten när unga killar, ofta andra generationens invandrare, dras in eller ger sig in i gängkonflikter med dödligt våld. Vi har alldeles för många utsatta områden. Snart kan man prata om att hela städer är utsatta områden eftersom skjutningarna och sprängningarna sprider sig och riskerar att drabba vem som helst som råkar befinna sig – eller numera bo – på fel plats vid fel tillfälle.

En för stor migration i kombination med en dålig integration bäddar för ett misslyckande, på samhällsnivå och på individnivå.

Det är fruktansvärda konsekvenser av den oansvarsfulla migrationspolitik och obefintliga integrationspolitik som Socialdemokraterna tillsammans med sina samarbetspartier förde under sina åtta år vid regeringsmakten. Men vi moderater är fast beslutna att vända den utvecklingen.

Samtidigt är det viktigt att poängtera att invandringen också har haft positiva effekter för Sverige. Många människor har kommit till Sverige, integrerats i vårt samhälle och gjort Sverige till ett bättre land. De människorna bidrar till Sveriges välbefinnande genom att gå upp varje morgon för att gå till skolan, arbeta eller driva företag och göra rätt för sig.

De invandrare som gör rätt för sig varje dag är ofta de som drabbas värst av att vissa är i Sverige av fel skäl och inte gör rätt för sig. Många av dem riskerar att utsättas för brottslighet och våld då de bor i områden där vi har stora problem i dag. De riskerar dessutom att bli misstänkliggjorda och ifrågasatta för våldet bara för att de råkar vara invandrare och bo i dessa områden.

Inte minst blir invandrartjejer ofta offer för hederskultur när denna typ av oacceptabla normer och värderingar tillåts utan att det får några som helst konsekvenser. I dagarna kom det en ny mätning från Göteborgs stad, som undersökt detta bland stadens unga. Mätningen pekar på att hedersförtrycket ökar och att andelen unga som lever med oskulds- eller våldsnormer har fördubblats på fem år. Detta är fullständigt oacceptabelt. Sve-

rige ska vara en plats att leva på för den som vill göra rätt för sig och vara en del av det svenska samhället – inga andra.

En av de viktigaste uppgifterna den moderatledda regeringen har är att minska det stora utanförskapet i vårt land. Vi behöver få kontroll över vilka människor som befinner sig i Sverige och komma till rätta med skuggsamhället, där människor riskerar att fara illa. För oss moderater är det viktigt att ett ja är ett ja och ett nej är ett nej. De som får uppehållstillstånd i Sverige ska integreras och bli en del av det svenska samhället. De som inte får det ska givetvis lämna landet omedelbart.

Vi moderater och våra vänner och samarbetspartier Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna är överens om att invandringen till Sverige behöver minska om vi ska klara integrationen och minska utanförskapet. Därför genomför den moderatledda regeringen nu ett nödvändigt paradigmskifte inom svensk migrationspolitik.

Hittills har den moderatledda regeringen bland annat höjt försörjningskravet för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU, skärpt kraven för anhöriginvandring, begränsat möjligheten till uppehållstillstånd samt minskat antalet kvotflyktingar som Sverige tar emot från 5 000 till 900 per år. Den moderatledda regeringen har även gett Migrationsverket i uppdrag att prioritera återkallelser av uppehållstillstånd, öka antalet förvarsplatser, stärka arbetet med återvandring och återvändande samt främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring.

Människor från andra länder har stor potential att bidra till Sverige – inte minst genom att tillföra spetskompetens till svenska företag, vilket är avgörande för att vi ska kunna konkurrera i en global miljö. Det är därför viktigt att vi ställer om arbetskraftsinvandringen till att fokusera på högkvalificerad arbetskraft, eftersom den är väldigt viktig för det svenska näringslivet och det svenska välbefinnandet. Vi ser därför också till att det går snabbare att få ett tillstånd för den som vill komma hit och jobba med den typen av jobb.

Vid sidan av detta agerar vi på EU-nivå för gemensamma europeiska ansträngningar. Under Sveriges ordförandeskap i EU lyckades vår migrationsminister få EU-länderna att enas kring migrationspakten, som bland annat innebär stärkta kontroller vid EU:s yttre gräns. Det skapar bättre förutsättningar för oss att få till stånd de ändringar som vi behöver i svensk migrationspolitik.

Vi moderater har en gedigen agenda, och tillsammans med våra samarbetspartier genomför vi nu steg för steg det paradigmskifte inom migrationspolitiken som det svenska folket efterfrågar och som Sverige behöver. Vi ser redan nu, bara drygt ett år efter att den moderatledda regeringen tillträdde, att medan invandringen till EU ökar minskar invandringen till Sverige. Vår regerings politik har alltså fått effekt, men mer behöver och kommer att göras för att vända utvecklingen i vårt samhälle.

Just nu pågår ett flertal utredningar som bland annat tittar på skärpta krav för att få ett svenskt medborgarskap, på hur återvändandeverksamheten kan stärkas samt på kvalificering till välfärden. Under mandatperioden kommer den moderatledda regeringen att vidta många åtgärder för att ytterligare strama åt migrationen och förbättra integrationen.

I budgeten för 2024 satsar regeringen bland annat på att inrätta statliga boenden för asylsökande och återvändandecenter för personer som fått avslag på sin asylansökan. Detta tror jag är viktiga åtgärder för att säkerställa

att människor inte försvinner in i ett skuggsamhälle och att de personer som inte har rätt att vistas i Sverige också lämnar landet.

Den moderatledda regeringen ändrar i denna budget även det migrationspolitiska målet till en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik som ger tillfälligt skydd till människor som har skyddsbehov i enlighet med den miniminivå som följer av EU-rätten, minskar den irreguljära migrationen till Sverige och EU samt bidrar till att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige lämnar landet. Jag noterar att ett enigt utskott har ställt sig bakom det ställningstagandet.

Fru talman! Jag ser att jag överskridit min talartid. Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag och regeringens budgetproposition. (Applåder)

Anf. 113 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för anförandet.

I Vänsterpartiets budgetalternativ i riksdagen finns förslaget att de ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas uppehållstillstånd genom amnesti. Det handlar om barn och unga som sökte och behövde skydd i Sverige men som har behandlats fruktansvärt illa till följd av politiska beslut.

I dag är åtta av tio av dem som kom 2015 sysselsatta, främst inom vård, omsorg och socialtjänst. Det är världsunikt med tanke på att det är en högre sysselsättningsgrad än bland dem som är födda i Sverige och med tanke på vad denna grupp har gått igenom.

Sedan finns alla de som man inte kommer att läsa särskilt mycket om – alla de ensamkommande som är fast i limbo och som regeringen pressar ut i papperslöshet och utsatthet. De får utvisningsbeslut, oftast till Afghanistan, som inte går att verkställa av skäl som ligger utanför individens kontroll. Regeringen rycker upp dessa människor från jobb, bostad och studier och kastar ut dem från systemet – ut i rättslöshet, otrygghet, osäkerhet och det som kallas skuggsamhället.

Min fråga är: Vad tänker regeringen göra för att de ensamkommande som inte kan utvisas inte ska kastas ut i limbo år efter år? Utvisning är inget alternativ för dem, och att ett ökat skuggsamhälle är kontraproduktivt hoppas jag att ledamoten håller med om. Det enda alternativ som finns kvar för den grupp jag pratar om är att låta dem stanna. Men återigen: Vad tänker regeringen göra för att de ensamkommande som inte kan utvisas inte ska kastas ut i detta limbo år efter år?

(Applåder)

Anf. 114 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Något jag inte tror att vi ska göra är att ge en grupp amnesti.

Om vi vill ha en reglerad invandring till Sverige krävs att ett ja är ett ja och ett nej är ett nej. Får man avslag på sin asylansökan har man inte rätt att vara kvar i landet. Om vi ska upprätthålla en reglerad invandring och om vi inte vill ha tillbaka det kaos vi såg 2015 – och som ledamotens parti var med och bidrog till genom sitt stöd till den dåvarande regeringen – ska vi inte ge amnesti till några personer som har stannat kvar här trots ett nej.

Anf. 115 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag hade hoppats på ett mer konstruktivt svar. Att ett ja är ett ja och ett nej är ett nej stämmer ju inte – asylärenden prövas, och sedan kan de ändras. De afghanska flickorna är ett ypperligt exempel på det: De fick ett nej, och de kastades ut i skuggsamhället i många år. Sedan såg man situationen, och då blev det ett ja. Ett nej kan alltså bli ett ja. Ärenden prövas.

Problemet jag pratar om här, fru talman, är att så många ensamkommande år efter år kastas ut i ett rättslöst limbo. Det sker till följd av utvisningsbeslut som inte går att verkställa. Jag förstår ledamoten när han säger att ett nej är ett nej, men det går ju inte att verkställa besluten. Dessa människor rycks upp från jobb, bostad och studier och kastas ut i rättslöshet, osäkerhet och otrygghet. Man fortsätter att fatta juridiska beslut som man vet inte går att verkställa. Det är det faktum som vi alla här inne har att förhålla oss till, det vill säga att det inte går att utvisa dessa människor. Då kastas de ut i skuggsamhället.

Det enda alternativet som finns kvar efter alla dessa år är ju uppehållstillstånd, alltså amnesti, rakt av för den här gruppen – också av den anledningen att de har behandlats otroligt illa av Migrationsverket. De hamnade längst bak i kön, och det gick inte rättssäkert till. Det var alltifrån ovetenskapliga bedömningar till att hamna längst bak i asylärendekön. Och tid funkar ju så att åldern stiger när tiden går, så många skrevs upp.

Jag tror i ärlighetens namn att regeringen har kommit till vägs ände med denna fråga. Man utsätter ensamkommande för ett rättslöst limbo utanför systemet, år efter år. Om de ändå, år efter år, inte går att utvisa – är det inte bättre att ha kvar dem i systemet? De flesta har rotat sig här, har jobb och bostad, studerar kanske. Är inte det bättre än att de är utanför systemet, i skuggsamhället, rättslösa? Är det inte bättre att ha dem inne i systemet?

Anf. 116 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Som jag sa tidigare är det min ärliga mening att den som inte har rätt att vara i Sverige inte ska vara kvar här. Sedan finns det vissa människor som det inte går att utvisa ur vårt land. Det gäller inte bara ensamkommande. Det gäller också vissa grovt kriminella människor som också befinner sig i vårt samhälle, personer som är dömda för fruktansvärda brott. Dem utvisar vi inte heller.

Med logiken att den som inte är utvisningsbar ska få amnesti blir det ganska många personer som i varje fall inte jag vill se i det här samhället över huvud taget som vi helt plötsligt ska börja dela ut uppehållstillstånd till. Det är inte en väg jag vill gå.

Anf. 117 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Vi kunde i dag i tidningen läsa en artikel från Tidögänget i socialförsäkringsutskottet om migrationspolitiken. Det är ett tydligt fokus på att oppositionen inte är överens. Det tycker jag är bra. Vi har olika åsikter och ideologier, och vi står för olika saker. Det är rätt rimligt, för så fungerar politik. Många av oss har tidigare varit kommunpolitiker och vet att man kan kompromissa men ändå stå kvar vid vad man tycker.

I den här kammaren är fokuset hos Tidögänget i socialförsäkringsutskottet ofta på att vi i oppositionen tycker olika. Då undrar jag: Tycker Moderaterna och Sverigedemokraterna alltid lika?

Centerpartiet tycker att det är bra att regeringen tar krafttag när det gäller utvisning på grund av brott, exempelvis. Men Sverigedemokraternas senaste beslut i sitt principprogram om att utvisa statslösa väcker frågan vad Moderaterna egentligen tycker.

Min uppfattning är att om man väl har fått ett svenskt medborgarskap har man en fundamental rätt att vistas i det här landet. Att någon fråntas sitt medborgarskap och görs statslös innebär bara att personen hamnar i ett utanförskap och att segregationen växer.

Dessutom är det ingen som har svarat på frågan vart man ska återvända. Man har ju ingenstans att återvända till. Man hamnar bara i ett utanförskap.

Därför blir min fråga: Tycker Moderaterna likt Sverigedemokraterna att man ska kunna fråntas sitt medborgarskap om man "svikit sina medborgerliga plikter" och därmed bli statslös?

Anf. 118 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Ledamoten Cato talar som om det vore något helt nytt att vi kan ta ifrån folk deras svenska medborgarskap. Jag vill upplysa ledamoten om att det är något som vi har ägnat oss åt i ganska många år.

Under ganska många år har den som vuxit upp i Schweiz, Frankrike eller något annat land blivit av med sitt medborgarskap den dagen personen fyller 23 om personen under sitt liv inte har varit folkbokförd i Sverige. Att frånta personer svenskt medborgarskap och göra dem statslösa ägnade vi oss åt under många år. Nu har vi dock täppt till den möjligheten, så nu får man inte ta ifrån personer medborgarskapet och göra dem statslösa. Men det är alltså inget nytt i svensk politik att vi gör detta.

Nu ser vi över möjligheterna att ta ifrån vissa människor medborgarskapet om de inte förtjänar att få fortsätta att vara svenska medborgare.

Anf. 119 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Äpplen och päron – här blandar vi allting, känns det som.

Detta är ju inte samma sak, och vi hade en diskussion om det förra mandatperioden. Svenskar som har medborgarskap i Finland eller Schweiz är inte samma sak som de människor vi pratar om nu.

Det handlar om människor som ska bli av med sina medborgarskap för att de – för att citera Sverigedemokraternas principprogram: har "svikit sina medborgerliga plikter". Det är detta vi talar om. Det är människor som inte har något annat land att återvända till. De befinner sig inte i Schweiz och har dubbelt medborgarskap. De ska alltså utvisas från Sverige men, just det, de har ingenstans att utvisas till. Det är ju detta som är hela poängen.

Jag måste säga att jag blir förvånad, för jag har sett moderater som har reagerat och agerat på detta. Liberalerna och Kristdemokraterna har varit motståndare till detta. Men nu låter det på ledamoten som att detta inte är något konstigt. Det går väldigt fort i svensk politik.

Därför undrar jag: Tycker Moderaterna på riktigt att det beslut som nyligen togs på Sverigedemokraternas landsdagar är bra politik? Det är ju inget gammalt, utan det är ett helt nytt förslag från Sverigedemokraterna, som helt plötsligt är Moderaternas politik. Det gick väldigt fort.

Anf. 120 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Sverigedemokraternas politik får ledamoten ta upp med Sverigedemokraterna. Vi är fyra partier som samarbetar, och vi kommer fram till bra lösningar för Sveriges framtid.

Det är märkligt att Jonny Cato inte tycker att det är särskilt allvarligt att förlora medborgarskapet för någon som har vuxit upp med sina föräldrar i Schweiz, gått på svenska skolan och vill åka hit och studera på universitet och helt plötsligt inte har rätt till det, medan att en person som har ljugit sig till sitt medborgarskap eller åkt och krigat för en terrororganisation någonsin skulle kunna bli av med sitt medborgarskap är det allvarligaste som har hänt.

Sverigedemokraterna får svara för sin politik. Jag svarar för det som ligger inom Tidösamarbetet, och det är bra politik.

Anf. 121 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det fanns en tid då Miljöpartiet och Moderaterna var överens om att det faktiskt är arbetsgivarna och företagen som bäst bestämmer vilken arbetskraft som behöver anställas och rekryteras.

Vi i Miljöpartiet ser med oro på den politik som regeringen nu bedriver vad gäller företags möjlighet att anlita arbetskraft även från andra länder. Vi har arbetskraftsbrist i otroligt många branscher.

Nyligen träffade vi Sveriges Kommuner och Regioner, som pekade på ett behov av en 30-procentig ökning inom äldreomsorgen. Näringslivet skulle vilja ha drygt 70 procent av dem som kommer ut på svensk arbetsmarknad. Samtidigt ska både polisen, försvaret och Kriminalvården anställa fler och växa.

Det är i grunden väldigt positivt att fler blir äldre i vårt land. Men ålderspyramiden gör att vi behöver arbetskraft också från andra länder. EU har en gemensam utmaning här.

Att regeringen i det skedet stänger ögonen och låtsas som om det enda Sverige behöver är högkvalitativ arbetskraft – eller vad var det nu ledamoten sa? – är häpnadsväckande. Totalt sett kommer inte antalet arbetslösa och unga som kommer ut på arbetsmarknaden att räcka till för att ta de lediga jobben. Ytterst hotas välfärden och svensk konkurrenskraft.

Skulle man gå vidare med förslaget om att 100 procent av medianlönen ska vara minimikrav skulle majoriteten av de kvalificerade yrkesarbetarna inom teknikföretagen inte längre kunna komma i fråga. Det vore ett hårt slag mot svenskt välstånd.

Anf. 122 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! I år har det kommit mellan 50 och 100 undersköterskor från tredjeland, alltså länder utanför EU, till Sverige för att arbeta här. Resten av de undersköterskor som anställts i Sverige i år har kommit från Sverige eller annat EU-land.

Man förstorar upp det här bekymret oerhört. Vi har i Sverige över 300 000 arbetslösa personer som borde komma i arbete och borde kunna ta enkla jobb. I EU finns det en halv miljard människor som inte på något sätt omfattas av det försörjningskrav som vi nu inför. Jag tror att vi kan hitta kompetensförsörjning även till de enkla jobben i Sverige eller i vart fall i EU.

Anf. 123 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Man kan tro allt möjligt. Men frågar man arbetsgivarna säger de att det där inte stämmer.

Vi hade nyligen ett seminarium i riksdagen med de gröna näringarna och LRF. De sa att vi kommer att få minskad livsmedelsproduktion i Sverige till följd av de nya lönekraven.

Man pratar om lågkvalificerad arbetskraft. Det är inte samma sak att ha en lön under medianlön och inte ha kvalifikationer. Många gånger är detta personer som har nyckelkompetenser och en yrkesutbildning. De är inte högt betalda men helt avgörande för företagens möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

Ta till exempel CNC-operatörer! Jag träffar företag som säger att om de kan anställa en CNC-operatör, till exempel från Georgien, kan de anställa tio svenskar som inte behöver ha en lika hög utbildning. Då kan man alltså ge jobb till fler av de arbetslösa. De oroar sig nu för att regeringens politik kommer att leda till att de inte bara blir av med sin nyckelkompetens utan faktiskt också måste säga upp personer som inte har lika hög utbildning. Risken är att det leder till ökad arbetslöshet i Sverige.

Vi kan hoppas på att alla från andra EU-länder vill resa hit, men faktum är att många länder nu konkurrerar om arbetskraften inom Europa. Vi riskerar verkligen det svenska välbefindandet om vi utvisar dem som har arbetstillstånd i Sverige i dag – som aldrig har gjort annat än att arbeta och betala skatt – och dessutom förbjuder företag, kommuner och regioner att rekrytera även utanför unionen när de bedömer att det är den enda lösningen.

Anf. 124 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Tänk då vilken tur det är att vi har en vis regering som förstår att vi kommer att behöva ha undantag i dessa regler och som kommer att införa undantagsregler. Detta är en regering som tar ansvar för att lösa den svenska arbetslösheten och som också tar ansvar för vårt land och våra företagare.

Anf. 125 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Omläggningen av migrationspolitiken under den förra regeringen, med begränsningslagen som främsta exempel, innebär ett skifte när det gäller synen på migration, integration och rättigheter. I stället för att se rättigheter som en väg till integration valde en majoritet i riksdagen att använda undandragande av rättigheter som ett sätt att försöka skrämja bort människor på flykt. Omläggningen av politiken motiverades nästan uteslutande med att de försämrade levnadsvillkoren för nyanlända skulle få färre att söka sig till Sverige.

Den högerkonservativa regeringen, som tillträdde förra året, tar detta skifte ett steg längre genom att föreslå en politik som syftar till att få människor som redan befinner sig i Sverige att vilja lämna landet. Det innebär därmed att levnadsvillkoren försämras även för människor som levt i Sverige under lång tid.

Så blir det med en regering som bygger ett samarbete mellan delar av den forna Alliansen och Sverigedemokraterna – det organiserade kapitalets och den organiserade rasismens parlamentariska företrädare. Deras politiska projekt bygger på att utmåla människor från andra länder som skyldiga till samtliga problem i samhället – dels för att skyla över den egna

politikens misslyckanden och dels för att kunna nedmontera våra välfärds- och trygghetssystem. Tidöavtalets skrivningar pekar mot en ekonomisk politik som liknar Alliansens negativa arbetslinje men nu med etniska förtecken.

Alliansregeringen riktade sina attacker mot sjuka och arbetslösa. När sjukförsäkringen och a-kassan skulle nedmonteras beskrevs dessa grupper som lata och som belastningar för samhället. Därmed blev nedskärningarna lättare att motivera.

I Tidöavtalet har utrikes födda fått ta över rollen som grunden till Sveriges alla problem. Genom att utmåla dem som inte har fötts här som ett hot och som en belastning blir det lättare att villkora deras välfärd och rättigheter. Att montera ned trygghetssystemen, välfärden och rättigheter är lättare att motivera om man pekar på vissa grupper och börjar där. Det är dock tydligt att det inte kommer att sluta där.

Nedmonteringen av välfärden, sjukvården, skolan och bostadsbyggnad drabbar naturligtvis oss alla. Vi kommer att möta urholkade trygghetssystem. Och vi möter redan i dag en välfärd på svältkost och löner och ersättningar som inte räcker till. De rika drar ifrån, och fattiga lämnas efter.

Det är i den skärningspunkten som den nya regeringen behöver rasismen. Oavsett om det handlar om arbetslöshet, bostadskris eller den efter-satta välfärden är regeringen som besatt av att peka på invandringen för att själv smita från ansvar.

Människor som funderar på hur de ska få ihop hushållskassan i slutet av månaden tänker man inte särskilt mycket på. Matpriserna vill man inte göra mycket åt. Det skulle nog inte vara överord att säga att Sverige befinner sig i ett läge där en redan pressad välfärd är på väg in i en fullskalig kris.

Men i stället för att agera eller ens kommentera de alarmerande nya prognoserna för sjukvård och övrig välfärd har man från det hållet lyckats komma med alla slags andra utspel om hur man ska underlätta utvisning av svårt sjuka barn eller hur man ska kunna göra fler människor statslösa eller utsätta minoriteter för en hatisk retorik.

Vänsterpartiet kommer aldrig att acceptera en sådan politik, som splittar och delar upp samhället i olika grupper med olika rättigheter. Vi vet att vårt starkaste verktyg är solidaritet. Vi vet att de bästa samhällena byggs jämlikt och med minskade ekonomiska klyftor. Genom en stark och robust välfärd som omfattar oss alla kan vi få förutsättningar att skapa goda liv för oss själva och ett tryggt samhälle tillsammans.

Den som söker skydd i Sverige ska få sina asylskäl prövade på ett rätts-säkert sätt. Den som söker skydd ska också ha rätt att återförenas med sin familj och ges trygga uppehållstillstånd, som det går att bygga en framtid på här i Sverige.

Vi är övertygade om att människor lyckas bättre med bättre förutsättningar. Det är hur vi investerar i samhället, i mottagandet, och människor-na i det som avgör hur väl vi lyckas.

Herr talman! Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsom-råde 8 innebär att de ensamkommande barn och unga som har varit i Sve-rige i över ett år beviljas uppehållstillstånd genom en amnesti. Det handlar om barn som sökte och behövde skydd i Sverige men som har behandlats illa till följd av politiska beslut. En stor del av gruppen har dessutom stad-gat sig här i Sverige.

Det finns också ett förslag om dagersättningen för asylsökande. Den är låg och har inte höjts sedan 1994. Ersättningen är lägre än i andra jämförbara länder. Det leder till ökad social utsatthet. Dagersättningen för såväl asylsökande som ukrainska medborgare som har fått uppehållstillstånd med stöd av massflyktsdirektivet bör höjas till nivån för riksnormen och räknas upp. Detta innebär att anslaget för ersättningar och bostadskostnader höjs.

Utöver detta avvisar vi regeringens förslag om förstärkning av återvändandet, en ny ordning för mottagande av asylsökande, införande av återvändandecenter och sänkning av schablonersättningen till kommuner för ensamkommande barn. Vi avvisar även regeringens förslag om att stärka återvändandet genom internationella samarbeten.

Anf. 126 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Ledamoten talar gärna om allt som är dåligt med vår migrationspolitik och de förändringar vi nu gör inom ramen för Tidöavtalet. Men vi kan konstatera att Socialdemokraterna ganska ofta röstar med regeringen i de förändringar vi gör. Därför tänkte jag bara fråga ledamoten: Vad kommer ni att kräva att Socialdemokraterna backar från för att ni ska stödja en socialdemokratisk regering någon gång i framtiden – förhoppningsvis aldrig?

Anf. 127 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tror att ledamoten i sitt anförande förut berättade om hur många förslag man har lagt fram. Det var inte så många. Socialdemokraterna har alltså inte gjort så många ställningstaganden. Därför är det svårt att svara på den frågan.

Anf. 128 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Vänsterpartiet liksom Socialdemokraterna är beredda att förhandla ganska mycket om det mesta för att få styra landet. Det som man står här i talarstolen och talar om – röda linjer, dålig politik och det som är fel – ligger på förhandlingsbordet så snart det vankas ministerposter och annat.

Anf. 129 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag fick inte riktigt någon fråga. Men jag kan säga att jag ser ett mönster i regeringens politik. Man säger så här i en migrationsdebatt: visitationszoner, hemliga avlyssningar, angiverilagar, fler inre gränskontroller och så vidare; jag kan fortsätta ganska länge. Men vet ni vad? De förslagen är sådant som finns i länder som människor flyr ifrån. Det bör Moderaterna fundera på.

När Moderaterna tar ton hör jag att de bara vill prata om de här sakerna för att skyla över misslyckanden och det egna ansvaret. Det saknas över 20 miljarder i välfärden. Det vill de inte prata om. Sjukvården går på knäna. Skolor går på knäna. Det är katastrof. Det är en välfärds kris ute i landets kommuner. Men det vill de inte prata om över huvud taget.

Inte ens när de begär replik vill de prata om sin egen politik. Då vill de bara säga hur samarbetet kommer att se ut om två och ett halvt eller tre år.

Det kallar jag verkligen att fly undan sitt eget ansvar när man sitter i regeringen.

Det saknas så här mycket pengar i välfärden, och nu har Tidöpartierna prövat lite av sin politik. Man har kraftigt begränsat antalet kvotflyktingar som får komma till Sverige. Rekordfå människor kommer hit. De som syns i statistiken är människor som är inne på sin andra eller tredje asylprövning. Våldigt få människor kommer till Sverige.

Ändå finns det inte pengar kvar. De pengar som fanns kvar valde Tidögänget att skicka till sina rika kompisar, och man låter privatiseringar fortsätta dränera välfärden så att ens kompisar kan fortsätta att doppa sugröret i välfärden. Och när det inte finns några pengar eller någon välfärd kvar och när skolorna och sjukvården går på knäna pekar man återigen på invandrare och säger: Där är problemet. Men en dag tar man kanske ansvar.

Anf. 130 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! I detta nu pågår ett stort antal krig i vår värld – i Palestina, i Ukraina och i Sudan, för att nämna några. Turkiet och Iran bombar kurder, helt obemärkt verkar det som i svenska medier. Brotten mot folkrätten och internationell humanitär rätt är sannerligen många. Att klara av att fördöma alla brott mot de internationella lagarna är viktigt. Folkrätt och fred måste vara de ledord som leder oss in i framtiden.

Frågan om folkrätt och fred har stor bäring på den här debatten. Krig är en av de absolut största orsakerna till migration. Titta bara på Gaza! Där är miljontals människor på flykt och fördrivna från sina hem i en humanitär katastrof som sker mitt framför världens ögon. När människor sedan flyr till Europa står många här och undrar med indignation vad de gör här.

Herr talman! Just därför är Sveriges insatser oerhört viktiga. Att alltid stå upp för folkrätten och freden innebär att man agerar för detta i internationella forum och att man stöder de internationella forumen. Vår nuvarande SD-styrda regering har gjort precis tvärtom. I FN läggs rösten ned när man röstar om freden.

Det framgångsrika och mycket effektiva svenska biståndet fryses, styrs om i panik, halveras och misstänkliggörs. När sedan EU och regeringens egna myndigheter kommer fram till att det inte finns något fuffens när det gäller biståndet, att det inte går till fel organisationer, agerar inte regeringen för att släppa på biståndet igen. I stället ska det analyseras. Det är ord som handlar om att skyla över bristerna i den egna politiken och om att försöka hitta ett sätt att motivera att man fortsätter med en politik som inte är byggd på fakta utan helt andra saker.

Biståndet till Palestina och FN måste återställas och utökas så att en tvåstatslösning blir möjlig. Med en tvåstatslösning på plats skulle också återvändandet kunna öka. Men då krävs det att ockupationen hävs, att bosättningsvåldet och expansionen av bosättningsarna upphör, att blockaden bryts och att fred och folkrätt följs.

Herr talman! Här i Sverige lever vi i en kostnadskris. Vanliga hushåll har det otroligt svårt just nu. I det läget väljer SD-regeringen att ge banker, höginkomsttagare och lyx-rotare fina gåvor till jul. Sjukpensionärer däremot får en hård julklass i form av högre skatt.

Andra som får hårda julklasser är arbetslösa, som inte får jobb på grund av att de konkurreras ut av lågkvalificerad arbetskraft från fjärran länder. Det är arbetskraft som dessutom själva får en hård julklass i form

av ett vettlöst och hutlöst utnyttjande. Vi känner alla till hur bärplockare utnyttjas i de svenska skogarna. Trots krav på försörjningsstöd och avtal fortsätter eländet. Fattiga människor luras till Sverige av människor som inte vill annat än att dra all kraft ur den arbetskraft som kommer hit för att sedan kassera dem och plocka hit nästa människa som kan exploateras.

Med regeringens undantagspolitik kommer det här eländet bara att fortsätta. Det kommer dessutom att bli ett mischmasch, en ren schweizerost fylld med hål och undantag.

För att få stopp på fusket, utnyttjandet och människohandeln måste arbetsmarknadsprövning införas. Vi socialdemokrater tillsatte en utredning om det, men den lade SD-regeringen tyvärr ned. Det är ett svek mot svenska arbetare som utsätts för osjyst konkurrens och därmed får sämre villkor på sina arbetsplatser. Det är ett svek mot de fattiga människor som luras hit och utnyttjas av skrupellösa arbetsgivare. Det är ett svek mot alla de arbetslösa i vårt land som konkurreras ut av billig arbetskraft. De arbetslösa blir dessutom fler och fler på grund av regeringens passiva politik.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga någonting om kvotflyktingarna. I ljuset av alla krig som pågår i världen är det en skam att dra ned så mycket på antalet kvotflyktingar på det sätt som regeringen gör. I ett läge där barn på neonatalavdelningar lämnas kvar i panik när bomberna faller för att hittas veckor senare, ruttnade och ätna på av gatuhundar, drar regeringen ned på antalet kvotflyktingar som får komma hit. Barn skulle ju prioriteras, enligt regeringen. Nu blir det färre barn som kommer hit.

Herr talman! Slutsatsen av tiden hittills med SD-regeringen är att färre utsatta i världen räddas, att krigets fasor slår hårdare mot människor på plats och att biståndet som skulle hjälpa dem dras ned. Inte undra på att världen undrar vart de svenska värderingarna om humanism och frihets- och fredssträvan har tagit vägen.

(Applåder)

Anf. 131 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Ledamoten beskrev delar av vår migrationspolitik som en schweizerost. Jag skulle snarare säga att den är som en mjukost. Den är smart, folklig och funkar till det mesta.

Men det var inte därför jag begärde replik. Jag vill fråga ledamoten någonting. I det förra replikskiftet fick jag höra att det var märkligt att jag ställde frågor apropå anförandet, eftersom jag sitter i ett regeringsbärande parti. Jag tycker att det hör till saken när man begär replik.

Jag läste en rapport som ni socialdemokrater släppte förra veckan. Där skriver ni bland annat: ”Den ekonomiska, etniska och språkliga segregationen behöver brytas på en strukturell nivå vilket kräver att befolkningen blandas. Samhället kommer behöva genomföra insatser vi tidigare inte gjort, i en skala vi tidigare inte sett.”

Vi kan också läsa följande: ”Att bryta segregationen kräver att man strukturellt bryter den rumsliga separeringen av olika grupper.”

Jag måste fråga ledamoten Möller vad ni menar med det här. Hur tänker ni blanda grupper? Är tanken att ni ska tvångsförflytta människor? Vilka grupper talar ni om?

Anf. 132 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Det är kul att ledamoten Resare läser socialdemokratiska arbetsgruppers fria tankar. Det gläder mig, och jag hoppas att det bildar ledamoten så att han förstår mer om hur förträfflig den socialdemokratiska politiken är.

Det handlar om den ekonomiska segregationen och de materiella förutsättningarna. Det är någonting man lär sig allra först på våra medlemskurser, alltså att det är de ekonomiska förutsättningarna som avgör var människor till exempel kan söka bostad.

Med jobbpolitik får fler människor en inkomst och kan efterfråga bostäder, och med den bostadspolitik som vi nu föreslår med starkare kreditgivning, riktade subventioner och renoveringsbidrag kan man också höja statusen och bygga nytt i olika bostadsområden. Bygger man blandade upplåtelseformer som man gjorde för att ta bort de så kallade utsatta områdena i Gårdsten kan man förbättra människors socioekonomiska status och därmed också få dem att blandas bättre. Vi höjer alltså levnadsvillkoren genom att höja de materiella förutsättningarna för människor.

Det är så socialdemokratin alltid har jobbat. Genom att man bor granne med människor som har olika syn på livet och kanske olika språkliga och kulturella bakgrunder ökar också förståelsen i samhället. Det ökar möjligheten för människor att se varandra i ögonen och säga: Jag kanske inte alltid tycker som du, men jag förstår dig och respekterar dig.

Detta bygger även på att man inte har några som är underordnade och överordnade, och det är det som är socialdemokratiens stora mål: att människor ska vara fria genom jämlikheten, eftersom jämlikheten är frihetens förutsättning.

Anf. 133 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag blev nog inte mycket klokare vare sig när jag läste er rapport eller när jag hörde det som ledamoten sa nu.

”Den ... etniska och språkliga segregationen behöver brytas på en strukturell nivå vilket kräver att befolkningen blandas.” Hur tänker man rent praktiskt att man ska göra det här? Jag ser inte att det kan gå att göra på något annat sätt än att tvinga människor till det. Det är jag genuint orolig för att Socialdemokraterna kommer att försöka göra på något sätt och vis, precis som man i många socialdemokratiskt styrda kommuner till exempel bussar elever mot deras vilja.

Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Det är tråkigt att en ledamot från ett parti som påstår sig vara statsbärande står och sprider myter om att barn tvingas till bussning i några kommuner. Det är inte så det förhåller sig.

Det som är intressant är att Magnus Resare uppenbarligen inte ser att det här är ett levande bevis för Moderaternas bristande jobbpolitik. Det är ju det jag står och säger: Om man höjer människors möjligheter till egen försörjning och satsar på bostadsbyggande – då ändrar man de materiella förutsättningarna och då kommer människor också att blandas. Det är ganska naturligt. Om inkomstspannet förändras så förändras också möjligheterna att efterfråga.

Jag ser att Magnus Resare rynkar på ögonbrynen, men det beror också på att det finns en kunskapsbrist just kring ekonomisk politik, arbetsmark-

nadspolitik och bostadspolitik som skiner igenom nu när vanligt folk lämnas bakom. Arbetslösheten ökar. 40 000 för få bostäder kommer att byggas per år. Vi ser att kommunerna lider under en enorm kostnadsökning som de inte kompenseras för, och regionerna får sammanlagt 10 miljarder i nedskärningar.

Då är det klart att Magnus Resare hellre än att ta ansvar för sin egen politik läser socialdemokratiska arbetsgruppers rapporter och, precis som ledamoten Haddou sa tidigare, hänger upp sig på etnicitet. För det är det som det handlar om, Magnus Resare. Er politik har gått rakt in i samma fälla som den sverigedemokratiska, och jag kan säga att jag inte ser någon skillnad mellan er i dag. Det innebär också att era väljare traskar över till originalet.

Anf. 135 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Ola Möller för att han faktiskt lyfter perspektivet och talar om grundorsakerna till att människor tvingas på flykt från allra första början. Det är lätt att de perspektiven försvinner i den svenska migrationsdebatten.

Jag skulle vilja fråga Ola Möller om en annan sak som han också talade om, nämligen det utnyttjande på svensk arbetsmarknad som en hel del utländska medborgare drabbas av.

Regeringen låtsas att den nya arbetskraftsinvandringspolitiken ska lösa de här problemen. Vi från Miljöpartiets sida tror verkligen inte att man med ännu hårdare krav på lön kommer att komma åt dem som fuskar redan med de krav som gäller i dag. Tvärtom – uppläggen där man har en lön på papperet och sedan tvingas betala tillbaka till arbetsgivaren riskerar att fortsätta i det fördolda.

Jag har därför lagt fram ett förslag som jag tror skulle kunna bidra till att färre människor utnyttjas och att fler som utnyttjas åker fast, och det är att helt enkelt börja straffa dem som utnyttjar i stället för dem som blir utnyttjade.

I dag är det arbetstagaren som utnyttjas som straffas med utvisning om arbetsgivaren åker fast. Filippinska sjuksköterskor som har jobbat fem år i Sverige blir nu utvisade för att deras arbetsgivare för länge sedan gjorde fel med sin annonsering. Det kan till och med vara så att man har bytt arbetsgivare, och då blir det ingen effekt alls och inga konsekvenser för den som har begått brottet.

Jag undrar om Socialdemokraterna är beredda att också gå fram med sådana förslag.

Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Under föregående mandatperiod skärptes lagstiftningen kring detta, och arbetsgivare kunde bland annat bli dömda för människohandel. Det var ett steg framåt.

Vi är givetvis beredda att diskutera att gå hårdare åt människor som fuskar och begår brott. Det ligger helt i linjen. Jag tror dock att det grundläggande problemet handlar om att vi inte tar tag i kärnfrågan, det vill säga frågan om behovsprövning. Kan vi få en behovsprövning av arbetskraften och koppla på de fackliga organisationerna vid prövningen kommer också mycket av det här problemet att försvinna. Skulle man i ett sådant system

upptäcka att det fortfarande förekommer fusk och mygel tycker jag givetvis att de arbetsgivare som sysslar med det ska kunna sättas dit ordentligt.

Jag har inte sett just ledamotens förslag; det får hon ursäkta. Men det ledamoten beskriver låter fullt rimligt.

Anf. 137 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag är helt övertygad om att lösningen på utnyttjandet av människor på den svarta arbetsmarknaden är fler kontroller och mer samverkan mellan myndigheter och också att den som blir utnyttjad inte ska vara rädd för att anmäla.

I dag behöver många som blir utnyttjade eller som ser sin arbetsgivare ägna sig åt brottslighet, som att kanske hantera narkotika och annat, väga sin egen framtid i vågskålen. Ska man anmäla hur man själv blir behandlad eller brottslighet som arbetsgivare begår? Om man anmäler kommer ju Migrationsverket i ett nästa steg att ta bort uppehållstillståndet för arbetstagaren.

Vi menar att vi måste vända på perspektiven och ha hårdast sanktioner för den som utnyttjar och också vettiga skadestånd till den som blir utnyttjad. Jag tänker lite som med ockerhyrorna på bostadsmarknaden – att man i efterhand ska kunna kräva tillbaka lön som man inte fått, om det nu var det som stod på papperet. Man ska också ha möjlighet att stanna kvar i Sverige och söka ett nytt jobb. För även om det inte heter ”straff” i de här fallen upplever många människor såklart utvisningen som ett enormt slag. Det kan ju innebära att man måste ta barnen ur skolan och flytta från ett liv i Sverige där man har rotat sig. Det kan innebära enorma konsekvenser.

Vi tycker att det är de som utnyttjar som borde vara rädda, inte de som blir utnyttjade.

Anf. 138 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Hotell- och restaurangfacket organiserar papperslösa. Jag tycker att det är föredömligt av det LO-förbundet, för precis som ledamoten beskriver handlar det ju om att arbetare blir exploaterade av hutlösa arbetsgivare. Som företrädare för det socialdemokratiska arbetarpartiet försöker jag alltid se arbetarens perspektiv.

Det finns dock en del i detta som det väl bör funderas på. Det gäller skadestånd. Nu tänker jag högt, och det är ju alltid farligt. Det kanske är någon moderat som läser ett citat från mig sedan. Men jag chansar.

Jag kan förstå tanken på skadestånd, men de förslag ledamoten för fram om att man ska få stanna kvar och söka andra jobb tror jag inte är rätt väg att gå. Syftet med arbetskraftsinvandringen för vårt vidkommande är ju att lösa en bristsituation. Det är inte fritt tillträde till svensk arbetsmarknad. Det är ju också poängen med arbetsmarknadsprövningen. Finns det ingen brist är det inte rimligt att människor från tredje land får komma hit och söka arbete hej vilt.

Skulle man ha ett skadestånd i det här läget har man ju kompenserat för den skada personen i fråga har lidit. Ett tillstånd att söka arbete på svensk arbetsmarknad för att man blivit utnyttjad skulle nog inte rimma med intentionerna med arbetskraftsinvandringen från vår sida. De handlar ju om att lösa bristen inom ett visst yrke.

Herr talman! Ola Möller lyfte blicken på ett mycket föredömligt sätt. Vi lever i en otroligt svår tid på många sätt och vis. Det är också ett väldigt oroligt säkerhetspolitiskt läge såväl i Sverige som runt om i världen. Det pågår flera humanitära kriser samtidigt.

I detta läge är det viktigt att ha många tankar i huvudet samtidigt, för att citera Ulf Kristersson. Det är viktigt att inte glömma bort och sluta prata om Putins olagliga invasionskrig mot Ukraina, som fortsätter att sätta djupa spår i den ukrainska befolkningen. Det är ett krig som tyvärr ser ut att bli långvarigt.

Även om jag ofta är skarp i min kritik mot regeringens migrationspolitik vill jag tacka utskottet och migrationsministern för bra diskussioner i utskottet om vad som ska hända efter det att massflyktsdirektivet löper ut. Jag tror att det är en styrka att vara så enade som möjligt när det gäller massflyktsdirektivet och Ukraina. Men faktum är att massflyktsdirektivet gäller, och för många ukrainare som befinner sig i Sverige är situationen tuff och svår.

Centerpartiet går därför fram med en budgetsatsning för att höja dag-ersättningen för de ukrainska flyktingar som befinner sig här med stöd av massflyktsdirektivet. Det är dags att regeringen inser att konflikten tyvärr kommer att bli långvarig och agerar genom att skapa förutsättningar för de ukrainare som befinner sig i Sverige att leva ett drägligt liv här.

Herr talman! Sverigedemokraternas Ludvig Aspling brukar ofta ta till orda i debatten och säga att oppositionen inte läser propositioner och budgetar. Men det har jag gjort, och därför skulle jag inte bara vilja diskutera kronor och ören utan de mål som står i regeringens budget för migrationspolitiken. De är tydliga, och det uppskattar man ju. Ska man sammanfatta dem väldigt enkelt kan man väl säga att helst ska ingen komma hit, och de som är här ska ut.

I den lite längre migrationsdebatten i april försökte jag i mitt anförande besvara frågorna om hur vi hamnade här och vart vi är på väg. Jag sa, sammanfattningsvis, att vi delvis är här för att vissa partier av partistrategiska skäl närmat sig Sverigedemokraterna, och den resan fortsätter. Då är svaret på vart vi är på väg rätt enkelt. Vi är på väg mot ett ännu mer slutet, intolerant och kallt Sverige.

Låt mig nu fråga vad som egentligen har hänt sedan april. Var hamnade vi? Jo, vi har redan blivit ett slutnare, intolerantare och kallare Sverige. Man kan tycka att jag slänger mig med hårda och tomma ord, men låt oss titta på vad som faktiskt har hänt. Låt oss titta på det sakpolitiska innehållet i budgeten och propositionerna som regeringen lagt fram senaste tiden.

Regeringens mål är på väg att uppfyllas. Vi kan börja med de angiverilagar som innebär att offentligt anställda ska tvingas ange människor på flykt som vistas i Sverige. Om de inte gör detta ska de kunna straffas. Regeringen har inte behagat svara på frågan om läkare och lärare ska undantas eller tvingas anmäla sina sjuka patienter eller sina elever i skolan.

En annan fråga som också väckts här i dag är arbetskraftsinvandringen. Den 1 november i år infördes ett lönegolv på 80 procent av medianlönen. Detta är kanske det tydligaste exemplet på att flera partier av partistrategiska skäl närmat sig Sverigedemokraterna.

Jag skulle kunna stå här en väldigt lång stund och lyfta fram organisation efter organisation, företag efter företag som riktat skarp kritik mot och

känner oro över regeringens lönegolv. Vid införandet lyfte regeringen fram att jobben som nu utesluts från arbetskraftsinvandringen ska göras av någon som redan befinner sig i Sverige. Organisation efter organisation, företag efter företag har förklarat att verkligheten inte ser ut så.

Nu upplever jag att regeringsföreträdarna i den här kammaren har släppt det argumentet och börjat med helt andra argument. Man pratar i stället om att lönegolvet infördes för att motverka fusk och oegentligheter. Låt mig en gång för alla i denna talarstol slå ned det argumentet. I utredningen som lagstiftningen om 80 procent av medianlön bygger på slår utredaren och utredningen fast att ett lönegolv inte motverkar fusk och oegentligheter. Den som vill fuska sätter nämligen en lön på papperet men betalar i praktiken ut en annan. Detta kunde vi till och med läsa om i SvD häromveckan.

Vill man få fler personer som befinner sig i Sverige i arbete är det inte lönegolv som behövs utan reformer. Nästa vecka, herr talman, ska vi diskutera arbetsmarknadspolitik, men jag kan konstatera att på det arbetsmarknadspolitiska området har propositionslistan denna höst varit tom. Det gäller även integrationsområdet.

När det gäller anhöriginvandringen har regeringen gjort det svårare för barn att återförenas med sina föräldrar. Med andra ord har regeringen infört en politik som håller familjer splittrade.

Det finns också en ny, smalare, humanitär grund där svårt sjuka barn riskerar utvisning. Jag är själv ett så kallat hjärtebarn. Jag genomgick en hjärtoperation när jag var liten. Jag var elva månader gammal. Jag har förstått när jag samtalat med mina föräldrar eller tittat på bilder från min barndom tillsammans med min nya make och med min mamma att det inte bara var en operation, och sedan var det klart. Det var lång eftervård – för vissa tar den kanske aldrig slut. Jag har turen att bara behöva gå på kontroller då och då. Men det finns många fall som kräver ordentlig eftervård. Det kan gälla en person som på den nya humanitära grunden skulle kunna utvisas av regeringen. Man kan få sin operation, men inte eftervården – inte ens om den inte kan garanteras i hemlandet.

Detta är en del av regeringens paradigmskifte. Det tragiska är att resan bara är påbörjad. Om man ska svara på frågan ”Var hamnade vi egentligen?” får man väl göra utvärderingen 2026.

Vi kan konstatera att det på många områden – integration, arbetsmarknad, miljö och klimat – går väldigt långsamt. Men här får vi faktiskt ge ministern att det går väldigt fort.

Anf. 140 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! I Centerpartiets motion finns ett par ställningstaganden som jag tycker är ganska intressanta. Jonny Cato skriver så här: ”För att EU ska ta ett större gemensamt ansvar för människor på flykt krävs att EU-länderna har en likvärdig asyllagstiftning. Samtidigt är det viktigt att skapa bästa möjliga förutsättningar för att människor som kommer till Sverige ska kunna integreras.” Vi kan börja med de rena sakfelen. EU har enligt gällande regler inte något som helst ansvar för mottagandet av asylsökande, utan det är någonting som helt och hållet ligger på medlemsländerna.

Men en sak som är än viktigare är att Jonny Cato inte verkar förstå motsättningen mellan å ena sidan likvärdig asyllagstiftning och å andra sidan integrationsvillkor som är de bästa möjliga. När det gäller integra-

tionsvillkor pratar vi till exempel om att personer ska ha tillgång till generösa bidrag och kanske om det program som vi haft tidigare för nyanlända under de första två åren. Vad gäller likvärdig asyllagstiftning pratar vi om att villkoren ska vara ungefär lika i medlemsländerna.

Förstår Jonny Cato att det finns en grundläggande motsättning här? Vi kan ha ett generöst system i Sverige med olika typer av subventionerade anställningar, bidrag och så vidare, vilket Centerpartiet vill ha. Men det kommer att skapa en snedfördelning, eftersom det inte finns något EU-land som är i närheten av att vara så peppat på att dela ut generösa bidrag som Jonny Cato är. Eller så kan vi ha likvärdiga regler och en jämn fördelning, men då kan vi å andra sidan inte vara i närheten av den generositet som Jonny Cato vill ha.

Förstår Jonny Cato att han inte kan både ha kakan kvar och äta den och att de två begreppen ”ett generöst system” och ”ett likvärdigt system” står i fundamental motsättning till varandra?

Anf. 141 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Jag vet faktiskt inte riktigt var jag ska börja. Det var mycket som handlade om huruvida jag förstår. Jag förstår faktiskt inte riktigt frågan, om jag ska vara riktigt ärlig.

Ludvig Aspling pratar om bidrag. Sverigedemokraterna om något är ju ett bidragsparti, om man jämför med Centerpartiet. Ludvig Aspling pratar om att människor som kommer hit ska ha allting. Men Centerpartiet var kanske det allra första parti i den här kammaren som började prata om kvalificering in i välfärden. Det är jättebra att regeringen nu ska titta på det med en bred utredning. Jag välkomnar det. Det var någonting där vi faktiskt inte nådde hela vägen när vi förhandlade med Socialdemokraterna.

I övrigt vet jag faktiskt inte riktigt hur jag ska kommentera detta. Man kan ha likvärdig lagstiftning på EU-nivå utan att ligga på miniminivån. Det är ju inte så att alla europeiska länder ligger på miniminivån.

Ludvig Aspling säger ofta att företrädare för Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet inte förstår. Nej, jag förstår faktiskt inte riktigt frågan. Ledamoten får gärna upprepa den.

Anf. 142 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag kan försöka uttrycka det på ett lite enklare sätt. Jonny Cato säger att vi ska vara generösa mot migranter som kommer hit och ha bästa möjliga förutsättningar för integration. Han säger också att vi ska ha en jämlik lagstiftning bland EU-länderna för att jämna ut flödet av asylsökande. De här två sakerna är helt omöjliga att kombinera utan att vi bestämmer över vad andra länder ska göra. Det här är inte svårt att begripa, Jonny Cato.

Jag har ytterligare en fråga. De här två sakerna står i er motion: ”Centerpartiet står ... bakom den migrationslagstiftning som infördes sommaren 2021. — — — En migrationspolitik som kombinerar medmänsklighet med ordning och reda förutsätter att den som fått avslag på sin asylansökan återvänder till sitt hemland.”

Det finns ett problem här, och det är att den migrationslagstiftning som Centern nu vill återinföra – det här är förslaget från Migrationskommitténs betänkande från förra mandatperioden – specifikt syftar till att de som fått avslag på sin asylansökan ändå inte ska behöva återvända till sitt hemland,

alltså tvärtemot det som är målsättningen i den andra meningen. Den ordning som Centern vill återinföra innehöll nämligen en regel, den humanitära skyddsgrunden, som var så generös att människor som inte hade några asylskäl ändå kunde få uppehållstillstånd genom att helt enkelt vänta sig till dem i Sverige. En grund för uppehållstillstånd enligt den här regeln är nämligen att bo i Sverige illegalt.

Jonny Cato! Hur kan man å ena sidan säga sig stå bakom principen om en reglerad invandring där ett nej är ett nej men å andra sidan vilja att personer som fått nej ska kunna få uppehållstillstånd på grund av att de stannar kvar illegalt? Hur kan man stå bakom båda de här standpunkterna samtidigt?

Anf. 143 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Jag skulle kunna vända på frågan. Det kommer ju fortsatt att finnas en humanitär ventil. Den blir bara mycket smalare. Den frågan kan man alltså ställa tillbaka till ledamoten.

Nu förstår jag vad det här handlar om. Det handlar om att Centerpartiet har riktiga förslag för integrationen. Det enda Sverigedemokraterna har är att människor inte ska komma hit och att människor som befinner sig här ska utvisas. Jag tror att man behöver ha en offensiv integrationspolitik. Det måste man satsa på. Man måste satsa på att människor ska lära sig svenska språket, komma in på den svenska arbetsmarknaden och bli en del av det gemensamma Sverige. Jag tycker att en migrationspolitik måste kombineras med en seriös integrationspolitik.

Jag tror genuint att många som röstade på något av Tidöpartierna röstade för en bättre integrationspolitik i det här landet, för den har varit dålig. Där kan jag instämma i Socialdemokraternas samhällsanalys. Men då behöver man satsa på språket, jobben och mottagandet så att människor kan komma in och bli en del av vårt gemensamma Sverige.

Nästa vecka, herr talman, ska vi debattera integrationsbetänkandet. Jag kan konstatera att inte en enda proposition lagts fram i Sveriges riksdag på integrationsområdet sedan Tidöregeringen tillträdde. Helt tomt har det varit. Jag tror att man måste satsa på integrationen på kort sikt så att människor kan komma in och bidra till vårt gemensamma Sverige.

Anf. 144 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Sverige har under lång tid haft världens mest dysfunktionella migrationspolitik. Själva idén om att bygga ett harmoniskt samhälle med jämlikhet, trygghet och god ekonomisk standard genom att i praktiken tillåta fri invandring från några av världens mest bakåsträvande samhällen är naturligtvis inte särskilt klok. Resultatet är naturligtvis det som vi förutsåg. Det här enorma experimentet, som egentligen alla partier i den här kammaren förutom mitt eget bär en skuld till, har skapat problem som i bästa fall kommer att ta generationer att reparera, om det ens är möjligt. Men det är det arbetet som vi påbörjade för lite drygt ett år sedan.

Herr talman! En påminnelse om vad det är vi kämpar emot kom precis nu i veckan i form av Riksrevisionens granskning *Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd*. Granskningen är, skulle jag säga, den mest brutala sågning som jag någonsin har sett. Riksrevisionen kommer fram till att i princip ingenting fungerar vad gäller uppföljning och kontroll av att villkor för uppehållstillstånd faktiskt följs, vilket bland annat resulterat i som

minst många hundratals miljoner kronor men sannolikt – eftersom Riksrevisionen understryker att det är försiktiga estimat – många miljarder i felaktiga utbetalningar från välfärden som Socialdemokraterna har tillåtit ske.

Många av de allvarliga brister som Riksrevisionen påtalar beror just på att Socialdemokraterna och Miljöpartiet systematiskt och målmedvetet med hjälp av finansiering och styrning monterat ned grundläggande funktioner inom Migrationsverket, som alltid fullständigt likgiltiga inför den korruption, brottslighet och människohandel som de underlättar för. När den tidigare integrationsministern Märta Stenevi hotade med att hennes partis mål var att skapa kaos menade hon uppenbarligen allvar, för kaos var det miljöpartisterna skapade. Den saken råder det inget tvivel om.

Herr talman! Vi går mot en ljusare framtid. Kaoset hos Migrationsverket kommer att städas upp. Grundläggande funktioner inom rättsstaten kommer att återupprättas. Faktum är att vad jag i varje fall tror var det första myndighetsuppdraget som den nya regeringen gav just handlade om att se över systemet för återtagande av uppehållstillstånd som har delats ut felaktigt eller där villkoren ej längre är uppfyllda.

Det arbetet fortskrider. Återtagandet har fördubblats i år jämfört med förra året. Vi har hittat gott om exempel på att personer som absolut inte borde vara i Sverige ändå har tillåtits att vara här av ren lättja från tidigare regeringar. Utredningen om ett hederligt levnadssätt innefattar dessutom viktiga frågor om myndighetssekretess som kommer att behandlas. Förändringens vindar på det här området blåser – var så säker.

Herr talman! Det som vi debatterar i dag är egentligen utgiftsområde 8, Migration. Det är tabeller för statens budget. Men eftersom migrationspolitik styrs av lagar och regler är naturligtvis regeländringarna det viktiga här. Budgetförändringarna kommer att komma som en konsekvens av dessa.

Förändringar på det här området kommer i takt med att regelverket förändras under mandatperioden. Men jag vill ändå säga någonting kort om de satsningar som vi gör redan nu.

Vi gör en satsning för att stärka arbetet med frivillig återvandring. Det handlar om att utveckla Migrationsverkets kapacitet och organisation. Det är alltså inte en ökning av det stöd som man kan få om man väljer att återvända till sitt hemland. Det senare stödet utreds just nu. En utredare ser över det regelverket. Förslag kommer att komma, och fler kommer att nappa på det i framtiden – var så säker.

Vi gör en satsning för att Migrationsverket ska förbereda sig för en kommande proposition om en ny ordning för mottagande av asylsökande. Det kommer bland annat att innebära att eget val av boende – EBO-lagen, som vi ofta har debatterat i den här kammaren – nu äntligen försvinner som ett uttryckligt boendeanternativ. Vi kommer att möjliggöra för att anvisa asylsökande till vissa bostadsorter. Vi kommer att skärpa reglerna för dem som missköter sig med mera.

Vi gör en satsning för att förbereda inför kommande skärpningar av reglerna om medborgarskap. På grund av den så kallade klassiska socialdemokratiska politiken på området kunde till exempel den berömda gymmördaren förra året få ett medborgarskap medan han var häktad i sin frånvaro på flykt från rättvisan i Armenien. Det är en skymf för Sverige. Det kommer vi att sätta stopp för.

Vi gör en satsning för inrättande av återvändandecenter. Det är alltså bara de fysiska anläggningarna som vi talar om. Det kommer också en rad lagändringar på området som kommer att göra återvändandet betydligt mer effektivt. Det gäller exempelvis en reform av preskriberingen av utvisningsbeslut, ökade möjligheter till förvar, effektiviserat återvändande med mera.

Sist men inte minst gör vi också en besparing på schablonersättningen för så kallade ensamkommande barn.

Herr talman! I tillägg till detta presenterade samarbetspartierna i går någonting som länge har saknats i Sverige, nämligen en övergripande och statligt sanktionerad beräkning av vad massinvandringsexperimentet har kostat.

Beräkningar på det här området finns redan i dag och ganska bra sådana. Det gäller till exempel dem från Entreprenörskapsforum i rapporten *När blir utrikes födda självförsörjande?* Det är närmast en retorisk fråga. Svaret är i genomsnitt aldrig, i varje fall inte de som kommit asylvägen.

Det finns också en bra ESO-rapport, *Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering*. Den visar att migranter med lägst integrationspotential medför en nettokostnad på 5 ½ miljon kronor i genomsnitt. Men det är mindre utredningar. Det som Sverige behöver är en grundlig utredning som backar längre i tiden.

Det är djupt odemokratiskt att Sverige under en så lång tid har kombinerat världens mest generösa migrationspolitik med en benhård ovilja att ställa sig frågan vad det faktiskt kostar. Det vittnar om ett otroligt förakt för vanliga människors plånböcker.

Herr talman! En fråga som jag har fått många gånger under dagen är just vad jag tror att kostnadsberäkningen kommer att landa i. Jag ska inte föregripa utredningen. Men en sak kan nog alla vi som har följt den här frågan ett tag konstatera. Om det hade varit en plusaffär för Sverige hade vi nog inte behövt stå och tjata i den här kammaren i tio år om att få se kvittona. Den saken kan vi nog vara ganska säkra på.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Jag tackar så mycket för ordet. Jag får också önska presidiet en god jul.

Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Det är en mörk tid vi lever i. Vi har fler människor som drabbas av krig och konflikter än på mycket länge. I Europa pågår ett invasionskrig med miljontals människor på flykt. Ingen kan låta bli att beröras av bilderna vi möts av från Gaza.

Samtidigt pågår FN:s klimattoppmöte i Dubai, COP 28. Det leds av en oljetopp som vill att världen ska fortsätta att utvinna och bränna fossila bränslen. IPCC larmar högre och högre. På klimatrapportens kartor kan vi se hur allt fler områden kommer att bli obeboeliga allt fler dagar om året. Fler människor än någonsin är på flykt i världen.

I Sverige har vi en regering som ökar klimatutsläppen, sänker biståndet och minskar sitt ansvarstagande för flyktingmottagandet genom FN:s kvotflyktingssystem. I dag har den svenska inrikespolitiska debatten präglats av diskussionen om vad flyktingmottagandet kostar, som om asylrätten någonsin har varit någon affärsverksamhet, som om vi räddade liv för att vi tjänade pengar på det.

Herr talman! Sjuksköterskan Omids ord har etsat sig fast i mig: Man känner sig ingenting värd i Sverige i dag. Det sammanfattar väl effekterna av den SD-kontrollerade regeringens migrationspolitik. Man känner sig ingenting värd i Sverige i dag. Det var orden han uttalade samtidigt som han hängde upp det livräddande droppet vid sjukhussängen.

I korridoren stod hans kollegor och samtalade med varandra, en av dem i hijab. De är några av alla de människor som har demoniserats av högt uppsatta politiker som har talat mycket illa om invandrare som grupp och i synnerhet om muslimer. Att skuldbelägga hela folkgrupper för stora samhällsproblem är att skjuta ifrån sig ansvaret och att splittra Sverige.

Jag önskar en politik där man i stället engagerar sig i att integrera människor och att få alla att känna sig som en värdefull del av vårt land. Vi kan lära oss av Lars och Dalya som jag mötte på Ölands folkhögskola.

Lars och Dalya arbetar med en klass invandrarkvinnor som jag fick äran att samtala med. De berättade att här, i det här klassrummet, känner de sig trygga. Här vågar de prata – inte bara på svenska, utan här vågar de också prata om svåra saker i livet. De ställer frågor om hur man kan integreras och möta fler svenskar. Kommer det att finnas ett jobb för mig som äldre kvinna som inte pratar så bra svenska? Just de här kvinnorna hade inte kommit till sin rätt och klarat sfi. Folkhögskolan var den miljö de behövde.

På samma sätt som folkhögskolorna och folkbildningen under lång tid fångat upp dem som inte kommit till sin rätt i den vanliga gymnasieskolan eller komvux jobbade man här med kvinnor som alltför länge stått utanför. Tillsammans övade man inte bara svensk grammatik, utan man åkte också till simhallen och lärde sig hur det funkar med det svenska samhällets olika delar.

Detta är verkligen integration i sin allra mest värdefulla bemärkelse.

Eller så kan vi lära oss av alla dem som år efter år stått kvar och stöttat de ensamkommande som kom till Sverige 2015. Vi kan läsa kvittot i Statistiska centralbyråns rapport från den 28 november – helt fantastiska resultat! Det är 82 procent av de ensamkommande som fick uppehållstillstånd som barn och 85 procent av dem som fick uppehållstillstånd genom den nya gymnasielagen som arbetar.

Jag är inte förvånad, för jag har redan mött dem hos Världen i Värmland, föreningen som slöt upp och såg till att ungdomarna när de blev uppskrivna i ålder inte behövde lämna sin skolgång och Karlstad utan fick tak över huvudet och chansen att bo kvar. Där mötte jag ungdom efter ungdom som ställde sig upp på det möte som vi politiker blev inbjudna till, sa sitt namn och med stolthet berättade att de jobbade i hemtjänsten, som plattläggare eller som elektriker – ungdom efter ungdom, runt om i hela vårt land.

Den dagen då frågan om kostnader och lönsamhet är på tapeten undrar jag om de här siffrorna kommer att göra någon förändring i Tidöpartiernas politik. Kommer man att sluta prata nedlåtande om den här gruppen ensamkommande när vi nu har svart på vitt hur de nu är en del av samhället och verkligen stöttar upp i äldreomsorgen där det behövs och i yrken där vi har brist på arbetskraft? Man kan ju alltid hoppas, men jag hoppas nog på för mycket.

Jag vill dock säga till alla er som stod kvar, till alla er som visar vilken skillnad detta gör för enskilda människor och för integrationen i vårt samhälle: Tack för att ni stod kvar när samhället svek några av de mest utsatta!

Herr talman! Det pratas mycket om att ett nej är ett nej. Säg det till dem som alldeles före kriget i Gaza fick utvisningsbeslut dit! Säg det till kvinnorna från Afghanistan som utvisades innan Sverige ändrade sig och kom fram till att det trots allt, ett år efter talibanernas maktövertagande, inte var okej att utvisa kvinnor till Afghanistan! Säg det till alla de hundratals hbtqi-personer som inte fått rättssäkra asylprövningar hos Migrationsverket, som fått avslag för att de skämts för lite för sin homosexualitet, som inte resonerat tillräckligt djupt om sina trans- och intersexxroppar för att kvala in i Migrationsverket stereotypa föreställningar och som därför inte blivit trodda!

Nej, det är inte så enkelt som att ett nej är ett nej. Fråga de ensamkommande ungdomar med afghanskt medborgarskap som nu lever i limbo i Sverige! De får inte jobba, de får inte tak över huvudet från samhället, de har inte rätt till några bidrag och det har under flera års tid inte heller gått att verkställa utvisningarna till Afghanistan.

Säg det till Murhaf Hamid, som slog majblommeförsäljningsrekord! Han har bott hela sitt liv i Migrationsverkets boenden. Han har sett mer av Sverige än många av oss riksdagsledamöter. Han har bott i Kiruna, i Skåne och i östra och västra Sverige, alltid hos Migrationsverket. Han är född i Sverige. Nu går han i sjätte klass.

Ett nej är inte alltid ett nej. Ibland borde nejdet ha varit ett ja från början. Låt oss ändå se verkligheten så komplex som den faktiskt är, där omständigheter förändras och allting inte alltid blir rätt från början.

Herr talman! Jag önskar att Sverige hade en regering som såg de människor som nu drabbas in på bara skinnet av en allt hårdare politik och allt kallare retorik. Jag önskar att vi hade en regering som bedrev en politik för att färre människor ska vara på flykt i världen och som lade all sin kraft på att förbättra integrationen och såg till att vi inte längre pratade om en vanlig klass med 30 elever. När, herr talman, blev det vanligt med 30 elever i varje klass?

Vill vi på allvar komma åt de utmaningar som samhället står inför behöver vi förstärka välfärden, motverka fattigdomen och segregationen och stärka alla de aktörer, inklusive folkhögskolorna, som faktiskt bidrar till integration varje dag – inte skära ned på allt detta och peka finger åt alla invandrare som ett kollektiv.

Det är vårt ansvar som politiker att bygga ett starkt samhälle och en stark gemenskap som rymmer alla oss som bor i det här landet oavsett var vi är födda, om vi har en religion eller inte och vilken den i så fall är.
(Applåder)

Anf. 146 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att ge Annika Hirvonen rätt på en punkt. Hon säger att vi inte har asylinvandring för att det ska löna sig ekonomiskt – helt korrekt. Sverigedemokraterna har dock aldrig påstått att det lönar sig ekonomiskt. Det är andra personer som gör det. Vi måste rätta när desinformation om migrationspolitik sprids.

Miljöpartiet har den mest extrema migrationspolitiken av alla riksdagspartier. Man föreslår bland annat en totalamnesti för ensamkommande i

kombination med ett avskaffande av medicinska ålderskontroller och att alla ska bli trodda, vilket betyder totalt fri asylinvandring för alla som vill flytta hit. Man föreslår att vi ska införa humanitära visum eller säkra vägar till EU, vilket betyder att vi slopar viseringskravet för personer som vill söka asyl. Det är med andra ord fritt fram för vem som helst i hela världen att bara flyga hit och flytta in. Man vill dessutom avskaffa Sveriges gränskontroller och därtill hindra polisen att leta efter personer som vistas här illegalt, till och med grova brottslingar. Man föreslår också att vi ska bygga ut bidragssystemen och göra dem ännu mer generösa än de redan är, även systemet för medborgarskap, just för att locka så många som möjligt att välja Sverige framför andra länder.

Nu vet jag i och för sig att konsekvensanalyser av migrationspolitiska beslut brukar betecknas som så kallad rasism av vänstern. Detta har vi fått höra i tidigare anföranden. Man får inte fråga vad saker kostar eller vilka konsekvenser de har, så jag ska inte begära för mycket av Annika Hirvonen. Men om Annika Hirvonen ändå skulle drista sig till en gissning mellan tummen och pekfingret: Hur många fler personer tror hon skulle flytta till Sverige om Miljöpartiet fick som de ville? Då hänvisar jag till kommittémotioner och även det som har sagts i EU-nämnden av Miljöpartiets representanter.

Ungefär hur många fler pratar vi om? Är det 5 000, 50 000, 100 000 eller 150 000? Mellan tummen och pekfingret, Annika Hirvonen: Hur många fler skulle komma?

Anf. 147 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Två minuter kommer inte att räcka till för att rätta alla fel i Ludvig Asplings replik, men låt mig ändå ta frågan om de rättsosäkra åldersbedömningarna. Det är en fullständig rättsskandal. Vi i Miljöpartiet säger inte att vi inte ska ha någon form av åldersbedömningar. Det vi säger är att de måste baseras på rättsäkra grunder.

Till att börja med var det som vi såg under 2015 helt godtyckliga okulära bedömningar där handläggare kunde se på en person och bedöma att den var en dag äldre än vad den påstod eller flera år äldre än vad den påstod. Helt plötsligt blev lillebror storebror.

Konsekvenserna blev att barn berövades de rättigheter som tillkommer barn och i stället blev behandlade som vuxna. I vissa fall betydde det att de blev utkastade från sina familjehem och HVB-hem och i stället placerades på boenden med bara vuxna män. Där placerades barn på grund av åldersbedömningarna. Men de värsta konsekvenserna drabbade förstås de barn som absolut inte borde ha utvisats utan ett ordnat mottagande i hemlandet, i värsta fall till platser som Afghanistan.

Det vi har sagt är att de rättsosäkra åldersbedömningar som infördes, så kallade medicinska åldersbedömningar, och som inte har någon grund i vetenskap behövde avskaffas och utvärderas. Den utvärderingen valde Tidöpartierna som ett av sina första beslut att lägga ned. Man var inte intresserad av att hitta rättsäkra metoder för åldersbedömningar, och detta kan jag bara beklaga.

Anf. 148 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Min fråga gällde hur många personer som Annika Hirvonen tror kommer att söka sig till Sverige på grund av de förslag som Miljö-

partiet lyfter fram, bland annat de säkra vägarna till EU och till Sverige, som skulle innebära en explosion av antalet asylsökande.

Annika Hirvonen vill inte ge mig någon siffra. Jag klandrar henne inte för detta, utan jag tror att jag har en ganska god förståelse för varför.

Jag tänkte ta ett par räkneexempel, herr talman, om det är okej. Om vi tar emot 50 000 personer, varav 5 000 barn, kostar det på ett år 9,4 miljarder kronor. Om vi tar emot 100 000 personer, varav 10 000 barn, kostar det på ett år 18,8 miljarder kronor. Om vi tar emot 150 000 personer, varav 15 000 barn, kostar det på ett år 28,2 miljarder kronor.

Det är i storleksordningen lika mycket som hela Polismyndigheten kostar, och det skulle ge ett enormt hål i statsbudgeten. Var hittar man då detta hål i Miljöpartiets budgetmotion? Ingenstans.

Om vi ska vara ärliga, Annika Hirvonen, är det nog i det sista exemplet vi skulle hamna – någonstans runt 150 000 personer per år, varav 15 000 barn. Här har jag inte räknat in några ensamkommande barn, som vi vet kostar exponentiellt mycket mer.

Miljöpartiet har budgeterat exakt 0 kronor till detta i sin budget. Det finns inte en spänn avsatt för att ta emot alla personer som med allra största sannolikhet skulle dyka upp om deras politik skulle bli verklighet.

Min fråga är: Hur kan man vara så oseriös att man föreslår en fullständig omläggning av migrationspolitiken till ett system som är det generösaste som världen någonsin har skådat och sedan budgetera 0 kronor för att ta hand om de personer som dyker upp?

Anf. 149 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att två minuter räcker till för att rätta alla felaktigheter i den repliken heller. Jag får bara konstatera att Ludvig Aspling baserar sina beräkningar på något som inte har redogjorts för här.

Jag kan konstatera att när vi höjer antalet kvotflyktingar budgeterar vi för detta. Men när det kommer till hur människor flyr runt om i världen är det ett förenklat resonemang som ligger till grund för Sverigedemokraternas analyser.

I den migrationskommitté som bland andra jag var ledamot i kunde vi konstatera att de saker som påverkar vilket land människor flyr till egentligen har väldigt lite att göra med exakta regelverk i det landet. Det handlar i väldigt hög utsträckning om var det finns en diaspora och om den allmänna bilden av Sverige.

En av de faktorer som avskräcker människor från att komma till Sverige i dag och som Migrationsverket lyfte upp på insynsrådet för en tid sedan är gängskjutningarna. Det är ändå ganska märkligt att tänka sig att vi skulle påverkas i vår vilja att motverka skjutningar i Sverige baserat på hur vi ser på invandringen.

Jag tycker att Sverige ska vara ett bra land för dem som bor här, och dem som vi tar emot ska vi behandla väl. Vi ska ha rättssäkra asylprocesser, och vi ska satsa på en bättre integration.

Anf. 150 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag alltid är positiv till att människor arbetar i vårt land – alltid. Men vad gäller gymnasielagen, eftersom Hirvonen tog upp den i sitt anförande, måste jag säga att hela förutsättningen för att få vara kvar här och få ett uppehållstillstånd enligt gym-

nasielagen var att man inom sex månader efter avslutade studier fått ett arbete.

Enligt gymnasielagen är alltså en grundförutsättning för att få uppehållstillstånd att man har ett jobb. Att 80 procent av den gruppen har ett arbete i dag är, givet den förutsättningen, en självklarhet. Det är ungefär som att säga: Majoriteten av alla som har ett arbetstillstånd i Sverige har ett jobb – helt fantastiskt! Självklart är det så.

Men det var inte därför jag gick upp i talarstolen, utan jag reagerade redan innan på att ledamoten beskrev att asyl aldrig får handla om pengar. Jag kan inte hålla med om det. Asyl handlar om pengar.

Sverige har internationella åtaganden i Sverige och utanför Sverige. Vi hjälper till i närområdet där katastrofer uppstår, oavsett om det är krig, naturkatastrofer eller något annat. Vi har också ett visst asylmottagande i Sverige där vi hjälper människor som behöver det.

Vi kan aldrig komma ifrån att det handlar om pengar. Sedan kan vi ha olika uppfattning om hur mycket det får kosta. Menar ledamoten på fullt allvar att det inte finns någon gräns för hur många människor vi kan ta emot i Sverige? Menar ledamoten att vi under ett år exempelvis skulle ta emot 1 miljon människor på flykt? Skulle det fungera? Det är min fråga.

Anf. 151 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med, Magnus Resare: Läs SCB:s rapport! Där står att över 80 procent av de ensamkommande som fick uppehållstillstånd från början, alltså inte till följd av gymnasielagen, också har arbete. Det är alltså nästan lika höga siffror både för den grupp som omfattas av den nya gymnasielagen och för den grupp som fick uppehållstillstånd som ensamkommande barn.

Jag tycker att det är fantastiska siffror. Framför allt tror jag att de är talande för kraften i den enorma stöd som gode män och familjehem har varit för att dessa ungdomar skulle integreras i Sverige. Det är förstås en slutsats som inte kan läsas rakt av i rapporten. Men det handlar alltså inte bara om gymnasielagsungdomarna, och det tycker jag är fascinerande och väldigt positivt.

Vad gäller kostnaderna finns det självklart kostnader som är relaterade till mottagande av flyktingar. Men frågan jag ställer är vad ni som nu beställer den här utredningen baserad på människors folkgrupp, alltså ursprung, vill göra med resultatet. Handlar det om att människor som kommer från länder med lägre utbildningsnivå och därför har svårare att få välbetalda jobb inte i lika hög utsträckning ska beviljas asyl när de söker? Är det detta som är syftet med den här rapporten, eller vad vill man komma åt?

Anf. 152 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! De ensamkommande barn som kom 2015 och tidigt under den urspårade migrationsvåg som vi hade under en period fick komma in i folks bostäder och bo hos svenska familjer. Det var äldre par som tog emot och lät dem bo i ungarnas gamla pojk- eller flickrum. Det är klart att det integrationsarbetet gav dem möjlighet att komma in i samhället på ett sätt som inte är möjligt för vem som helst som kommer hit. Men att civilsamhället stod upp och gjorde ett fantastiskt arbete då för att få människor i jobb och få dem integrerade, det håller jag med om. Jag ser dock inte det

som en långsiktig lösning för svensk migrationspolitik. Det var något som hände då och som i viss utsträckning har lett till positiva konsekvenser.

Jag saknar fortfarande svar på frågan jag ställde eftersom ledamoten sa att man inte kan blanda ihop asyl och kostnader. Finns det någon gräns även för Annika Hirvonen för hur många människor Sverige kan ta emot?

Anf. 153 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Tittar man ut i världen ser man att länder som till exempel Libanon, där var fjärde människa är en flykting från Syrien, nu har utmaningar med dricksvattenförsörjning och andra väldigt grundläggande frågor.

Jag tror absolut att världens länder måste samarbeta om mottagandet av flyktingar globalt ska vara hållbart. Det är klart att inte heller Sverige ensamt skulle kunna ta emot hur många som helst. Men det jag vänder mig emot är resonemang om att vi inte skulle ta emot människor bara för att det skulle innebära en kostnad. Det är det som jag tycker har varit viktigt att markera mot och fråga om.

Jag fick inte svar från Magnus Resare, och jag vet att hans chans att svara nu är förbi, men jag undrar ändå. Vad avser regeringen att göra om det visar sig att människor från en viss grupp som har fått asyl i Sverige har inneburit mer kostnader än andra? Avser man då att till exempel arbeta för att utsatta kvinnor ska skickas till talibanerna, eller vad är tanken? Vad är syftet med den här rapporten? Vill man veta hur man jobbar bättre med integration kan man väl börja mäta olika integrationsåtgärder i stället.

Anf. 154 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! "Migrationspolitiken måste ta hänsyn till vår förmåga att integrera. När detta inte sker får vi överfyllda förorter, parallellsamhällen, utanförskap och förläggningar med tusentals människor. Vi måste se sambandet mellan en invandring i alltför stora volymer och de mycket allvarliga samhällsproblem som vi brottas med."

Det är faktiskt mina egna ord, och de uttalades här i denna talarstol i en av mina första migrationsdebatter när jag som nybliven riksdagsledamot hade fått bli Kristdemokraternas migrationspolitiska talesperson, som det så vackert heter.

Det här kan tyckas ganska självklart nu, men det var det inte då. Miljöpartiet, exempelvis, gillade det inte alls och begärde replik. Vart är ni på väg någonstans som resonerar på detta sätt, undrade de.

Jag svarade då att jag gillar stenhårt att vi kristdemokrater redan 2014 började göra positionsändringar på migrationsområdet – detta därför att det jag såg på nära håll då, i mitt liv före riksdagen när jag jobbade i två av Örebros fyra utsatta områden, var att en stram migrationspolitik är en förutsättning för att vi ska kunna ta itu med integrationsproblematiken som vi brottas med. Det var och är avgörande om vi ska förmå att skapa ett Sverige där vi lever med, inte bredvid, varandra.

I den här debatten klargjorde jag även något annat som jag burit med mig alltsedan dess. Även om jag nu sitter i ett annat utskott har jag varje dag när jag gått runt här på Helgeandsholmen försökt vinnlägga mig om att alltid analysera förslag som läggs fram i den här kammaren oavsett från vilket parti de kommer, för rätt är rätt och fel är fel, alldeles oavsett vem som yttrar det.

Det löftet, herr talman, står i bjärt kontrast mot socialdemokratins sätt att resonera och agera inom migrationspolitiken det senaste decenniet.

Man kan förvisso säga, och jag tycker, att det avgjort är ett steg framåt att man helt nyligen i en rapport om sin egen migrations- och integrationspolitik erkände att man bär ett stort ansvar för de problem som en alltför stor migration fört med sig.

Rapportförfattaren Lawen Redar, socialdemokratisk riksdagsledamot, säger så här i en intervju: "Jag är därför kritisk gentemot mitt eget parti och gentemot mig själv. Vi har haft socialdemokratiska kommunalråd som under 20 års tid gett uttryck för att migrationen måste stå i paritet med integrationskapaciteten." Vidare säger Lawen Redar: "Segregationen i Sveriges tre största städer är bland västvärldens mest extrema."

Då undrar man ju: Om man nu ägde all denna kunskap, varför gjorde man inte annorlunda? Svaret är nog faktiskt beröringsskräcken för SD. Med Lawen Redars egna ord: "När SD klev in i den nationella politiken 2010 behövde alla partier markera mot dem."

Herr talman! I detta nu levererar vår nuvarande regering med migrationsminister Maria Malmer Stenergård i spetsen på punkt efter punkt för att skapa en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Denna migrationspolitik syftar till att få ned söktrycket, och det är en politik som jag tror måste gälla många, många år framöver. Det finns ingen quickfix för att komma till rätta med de problem som vi har och nå fram till den samhällsgemenskap som vi kristdemokrater vill se – en samhällsgemenskap för alla, inte bara för vissa.

När migrations- och integrationspolitiken inte fungerar drabbas faktiskt alla, både de som kommit till Sverige och vi som växt upp i det här landet. Under så många år har vi på grund av pajkastning och brunsmetningar förvägrat oss själva att ha en diskussion om migrationspolitikens utformning som bygger mer på analys och mindre på känslomässiga yttningar.

Det stora mottagande som Sverige haft under en lång rad av år har lett till allvarliga integrationsproblem. Människor som kommit till vårt land, till Sverige, med drömmar och förhoppningar om ett bättre liv har fått se sig själva fastna i arbetslöshet, passivitet och utanförskap. Skuggsamhället, gängkriminalitet och hederskultur har kunnat frodas, och samhällsgemenskapen som jag pratar om har vittrat sönder till oigenkännlighet när vår tilltro till varandra har bytts ut mot främlingskap och misstänksamhet.

Herr talman! Vi har upprepade gånger, under 2015 och 2016 och nu senast i samband med de ukrainska flyktingarna, sett bevis på generositet och medmänsklighet. Civilsamhället med alla dess föreningar, samfund och organisationer men även privatpersoner har tagit egna initiativ för att de flyktingar som kommit till vårt land ska få tak över huvudet, mat i munnen och omsorg.

Jag vill påpeka detta, för samtidigt får vi i undersökning efter undersökning även besked om att väljarna vill ta emot färre flyktingar. Och det är alltså inte ett uttryck för vare sig bristande generositet eller för den delen främlingsfientlighet, utan det är en reaktion på det man ser: ett Sverige som har gått sönder. Det är också ett uttryck för att vi inte kan ta ett så stort ansvar att vi inte förmår hjälpa de människor som redan finns här i Sverige. Det kallas samhällskontrakt, och det är något som ska hedras mellan dem

som bor och betalar skatt i Sverige. De vill se ett Sverige som de kan lita på när de är i behov av hjälp och stöd.

Herr talman! Jag har lyssnat till migrationsdebatten så här långt, och det känns fantastiskt roligt att vara tillbaka i SfU-debatterna. Jag tänkte tillåta mig att göra en liten avslutande reflektion.

Jag recenserar på intet sätt något av inläggen, men jag ställer mig ändå frågande till hur en migrationspolitik som inte är utformad av regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna, alltså Tidöpartierna, kommer att se ut. Den frågan har ju denna debatt inte gett något som helst svar på. Vad är alternativet – kommer vi att få en stram migrationspolitik eller en generös migrationspolitik? Kommer vi att få en politik som syftar till att sänka söktrycket eller till att höja detsamma? De frågorna får jag väl bära med mig efter denna debatt.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 155 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Hans Eklind pratar om vad väljarna vill ha, nämligen en bättre integration. I en undersökning som bland annat Rädda Barnen beställde visade det sig att en stor majoritet av svenska väljare också tycker att små barn ska ha rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige.

Jag förstår inte hur ett parti som Kristdemokraterna, som brukar sätta familjen främst, resonerar när man bestämmer att små barn som befinner sig i flyktingläger runt om i världen ska leva där i flera år medan deras föräldrar står i bostadskö i Sverige och desperat försöker hitta ett fast jobb med en lön som är tillräckligt hög för att uppfylla de krav som Kristdemokraterna har ställt upp för att någon ska få åtnjuta den grundläggande mänskliga rättigheten att återförenas med sina barn.

Hur blir den viktiga integrationen, som vi båda talar om, bättre av att barn går kvar i flyktingläger i Jordanien eller på andra platser i världen i stället för att så fort som möjligt få komma till sina mammor och pappor i Sverige och börja i den svenska skolan i så låg ålder som möjligt? Vi vet ju från varenda mätning att ju tidigare barn som invandrar till Sverige börjar skolan, desto bättre chanser har de att klara gymnasiet. För den som börjar redan i de första årskurserna är chanserna lika goda som för svenska elever, men för den som kommer till Sverige först i högstadiet är det riktigt tufft.

Anf. 156 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Annika Hirvonen!

Familjesplittringen äger uppenbarligen inte rum i Sverige. Därmed är frågan naturligtvis vad som ska krävas för att familjen ska kunna återförenas. Jag tycker att det är fullt rimligt att den familj som vill återförenas med sitt barn ska bo på ett sådant sätt och ha en sådan inkomst att man kan ta ansvar för varandra. Det tycker jag är rimligt.

Från mitt arbetsrum följde jag en debatt som SfU hade för kanske en vecka sedan och där man pratade om just detta. Då var det en väldigt diskussion här i kammaren om barnkonventionen – att den kränks och så vidare. Jag vill bara kontrollera om följande stämmer: Har Annika Hirvonnens parti, alltså Miljöpartiet, reserverat sig mot beslutet att tajta åt möjligheten till familjeåterförening, med hänvisning till barnkonventionen? Det skulle vara intressant att veta, för det som har lyfts fram är just att detta

skulle vara ett brott mot barnkonventionen. Om man nu tycker att det är så solklart vore det väl ganska rimligt att reservera sig mot beslutet.

Vi skulle aldrig ha ställt oss bakom en proposition som bryter mot barnkonventionen, och jag tror faktiskt inte att något av partierna i Tidögänget skulle ha gjort det. Man har försäkrat sig om att både barnkonventionen och andra konventioner faktiskt iaktas, så att detta inte strider mot någon av dem.

Det som skiljer oss åt, Annika Hirvonen, är att det för mig är oerhört viktigt att vi får en reglerad invandring som vi kan lita på. Då måste skyddsskälerna vara avgörande. Vi har en rad regler för detta, och de ska såklart uppfyllas. Jag tycker att det är fruktansvärt att familjer splittras, och av det skälet hade vi kristdemokrater exempelvis ett förslag om försörjningskrav även för att barn ska kunna återförenas med sina föräldrar. Vi vet nämligen att också barn sattes i händerna på människosmugglare och skickades på livsfarliga resor för att ta sig till ett annat land.

Anf. 157 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Vi har alla ett val, och det är om vi ska göra allt i vår makt för att de flyktingar som får skydd i Sverige ska få återförenas med den familj de skiljts från eller om vi inte ska det. Tidigare var Kristdemokraterna ett av de partier som satte barnens rätt att leva med sina mammor och pappor i centrum. Nu har Kristdemokraterna i stället valt en annan väg.

Många remissinstanser har lyft att detta inte är förenligt med barnkonventionen. Faktum är att frågan aldrig kommer att prövas rättsligt eftersom Sverige inte har tillträtt barnkonventionens tredje protokoll. Men det räcker väl ändå med den moraliska frågan: Är det rätt att hålla barn ifrån sina föräldrar när vi har ett val?

Dessa försörjningskrav leder till att barn frågar sina föräldrar: Älskar du mig inte? De förstår nämligen inte varför de inte får komma till mamma. De kan inte begripa att enrumslägenheten inte uppfyller de krav som myndigheterna ställer upp för att en åttaårig pojke ska få se sin mamma igen. Föräldrar får se sina barn växa upp via Facetime i väntan på att få en tillräckligt stor lägenhet.

Detta är inhumant. Det strider mot grundläggande rättigheter som tillkommer varje barn i den här världen. Vi borde verkligen göra allt i vår makt för att se till att de barn och föräldrar som befinner sig här i Sverige ska få återförenas med familjemedlemmar som de har skilts från på grund av flykt.

Anf. 158 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Det blir tydligt vad som skiljer en miljöpartist från en kristdemokrat. Annika Hirvonens parti Miljöpartiet vill exempelvis ha permanenta uppehållstillstånd, medan vi vet – och har erfarenheter av – vad som händer när Sverige har egna typer av uppehållstillstånd som inget annat land i Europa har. Det kallas pull factor, vilket innebär att det blir ett söktryck mot Sverige som slår till direkt. Vi såg det exempelvis 2013, eller om det var 2014, när Sverige var ensamt om att erbjuda permanenta uppehållstillstånd till syriska personer. Då kom de till Sverige.

Det är någonstans detta som är poängen: Vi i Tidöpartierna har nu formerat en politik där vi lägger oss på en miniminivå. Men det regelverk vi nu har tagit fram i Sverige ligger fortfarande helt och hållet i linje med alla

konventioner. Det strider inte mot familjeåterföreningsdirektivet, och det strider inte mot barnkonventionen. Jag hörde inte Annika Hirvonen säga att Miljöpartiet hade reserverat sig med hänvisning till barnkonventionen, så jag gissar att det är korrekt att Miljöpartiet inte har gjort det. Detta ligger nämligen fullt i linje med barnkonventionen.

Jag tror att det är oerhört viktigt att se att utmaningen nu är att barnen i de familjer som vi faktiskt har tagit emot – som har fått ett ja till att få stanna i Sverige – ska kunna få se sina mammor och pappor gå till jobbet. Det är ju det som är verkligheten bland dem som är här i Sverige.

Trångboddhet är inget som jag brukar höra att något parti tycker är okej, exempelvis att en familj ska bo i ett rum och kök. Tvärtom har vi slagit fast ett regelverk därför att vi ser barnets och familjens behov av ett visst antal rum beroende på familjens storlek. Nu har Annika Hirvonen inte möjlighet att svara på frågan, men tycker Miljöpartiet alltså inte att vi ska ha regelverk kring bostadssituationen för en familj? Det var ny information för mig, men det kanske har hänt något under de senaste ett och ett halvt åren.

Som sagt: Låt oss nu försöka ta hand om dem som har kommit hit. För att göra det måste vi ha ett regelverk som ligger på EU:s miniminivå, och det står vi kristdemokrater helt och hållet bakom.

Anf. 159 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara ställa en fråga om utredningen om detta med bristande vandel. Jag noterar att Kristdemokraterna har en ny policychef som är dömd för grovt bedrägeri, en partiledare som har varit inblandad i grovt förtal och en toppkandidat i EU-valet som har rökt cannabis under sin tjänsteutövning. Min fråga till Hans Eklind är om detta ska anses vara bristande vandel. Skulle sådana här saker passera förbi om vederbörande inte var svensk medborgare?

Anf. 160 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Här tänker jag inte säga tack, för jag tycker att detta var nästan på gränsen för vad jag tycker är tolererbart.

Här diskuterar vi migrationspolitik på ett seriöst sätt, och då kan vi inte dra in enskilda personer. Det tror jag att Ola Möller också förstår. Detta tänker jag inte kommentera. De personer det handlar om är heller inte här. Om Ola Möller har frågor får han gärna ställa dem direkt till personerna i fråga.

Socialdemokraterna lyfte jag fram i mitt anförande. Jag trodde faktiskt att Ola Möller skulle ha mod nog att ta tag i det jag sa. Ni har ju på grund av beröringsskräcken gentemot SD – detta säger ni själva i en rapport – bedrivit en politik som vi nu ser konsekvensen av och som det kommer att ta generationer att åtgärda, eller det finns i alla fall ingen quickfix. Där har socialdemokratin i allra högsta grad medverkat aktivt. Det säger ni själva.

Då undrar jag: Har inte Ola Möller någonting att säga om detta? Vi pratar ju om migrationspolitiken. Det handlar visserligen om den framtida utformningen, men då måste man ta avstamp i den verklighet som vi står inför.

Vi bedriver nu en stram migrationspolitik. Den har inte kommit ur in-tet, utan det är en stram migrationspolitik som delvis är en produkt av den politik som har förts under en rad år.

Jag står bakom en stram migrationspolitik av ett centralt skäl: Jag vill att vi ser till att ta tag i integrationsproblematiken. Av det skälet måste vi ha en stramare migrationspolitik än jag själv skulle önska om jag finge bestämma. Men när jag ser hur Sverige har gått sönder ser jag också att den enda chans vi har att verkligen ta itu med saker och ting är att ha en mycket stram migrationspolitik som ligger på EU:s miniminivå.

Då undrar jag naturligtvis: Hur kommer det sig att en socialdemokrat i en migrationspolitisk debatt inte vågar ta tag i detta när ni själva har lagt fram en sådan rapport?

Anf. 161 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag noterar att Hans Eklind inte vill diskutera de förslag som hans eget parti lägger fram i Tidöavtalet. Detta är ju en fråga som är i högsta grad relevant för en stram migrationspolitik enligt Tidöavtalet.

Här har jag alltså tre exempel som jag gärna skulle vilja att Hans Eklind redogör för. Men jag kan ta fler exempel. Vi har ju en statssekreterare hos statsministern som sysslat med brottslighet. Vi har dessutom en ordförande här i ett av riksdagens utskott som har blivit av med körkortet. Det finns ledamöter i finansutskottet som har stora skatteskulder.

Sådana saker har i debatten nämnts som sådant som skulle kunna vara bristande vandel för den som inte är svensk medborgare. Därför vill jag höra Eklinds uppfattning om detta. Detta har alltså inget med personerna att göra, utan det är fakta som ligger på bordet.

Jag har absolut ingen beröringsskräck gentemot SD. Det är Lawen Redar som citeras här, och hon får väl svara för det. Men jag har ingen beröringsskräck.

Jag var dock inte intresserad av till exempel den politik som Sverigedemokraterna förde 2011. Då talade man om nedärvd essens, alltså rasbiologi, i sitt principprogram. Att Hans Eklind 2014 började tänka på att samarbeta med dem kan man ju fundera på.

Om Hans Eklind har läst socialdemokraternas kommittémotion kan han se att vi är för en stram migrationspolitik. Mycket av den politik som har genomförts under denna mandatperiod bygger på utredningar som vi har tillsatt. I det perspektivet finns det ingen konflikt.

Jag har stått här många gånger och sagt att vi givetvis hade velat göra mer för att till exempel ha bättre integration, men det har vi inte kunnat genomföra, för vi har haft en högermajoritet i den här kammaren sedan 2006 som har stoppat mycket av våra förebyggande åtgärder.

När det handlar om att lägga om migrationspolitiken vill jag säga: Det var vi som gjorde det.

Anf. 162 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Lawen Redar är ju inte vem som helst. Hon är ansvarig för rapporten. Jag gissar att den som är ansvarig för rapporten också uttrycker sig på ett sätt som är okej för att ge en bild av socialdemokratin.

I december 2014 meddelade vi kristdemokrater att de som söker asyl i Sverige som huvudregel ska ges tidsbegränsade uppehållstillstånd. Stefan Löfven, som var statsminister då, sa att det var helt fel väg att gå. Sedan fattade Socialdemokraterna samma beslut ungefär ett år senare. Då var det helt plötsligt rätt och riktigt.

Någon månad senare, 2015, föreslog vi införande av tillfälliga gränskontroller, och vi kom med förslag om mer effektiva avvisning och tillsättande av en kriskommission. Då kritiserade regeringen Kristdemokraterna ånyo, för att sedan ta upp våra förslag och genomföra dem.

Jag vill inte hamna i en debatt om detta, men att gå med på en historie-skrivning där man påstår att socialdemokratin har suttit i förarsätet för den nya migrationspolitiken är att aktivt försöka skriva om historien.

Häromveckan kom Riksrevisionen med rapporten *Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd*. Den är en svidande kritik av den dåvarande regeringen och migrationsminister Morgan Johansson. Tusentals uppehållstillstånd borde ha återkallats. Vi talar om 9 000 personer som har kvar sina permanenta uppehållstillstånd i Sverige trots att de flyttat från landet. Hälften av dem flyttade för över tio år sedan, påpekar Riksrevisionen.

Man säger att det är minst 430 miljoner kronor som har betalats ut felaktigt. Man tar upp detta med studier och arbetstillstånd. Var tionde person som har fått uppehållstillstånd för att arbeta har inte någon inkomst.

Det finns mycket som den förra regeringen borde ha gjort. Nu städar vi upp efter er, och vi gör det i en snabb och rask takt.
(Applåder)

Anf. 163 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! Vi debatterar i dag regeringens budgetförslag för 2024 på migrationsområdet. Det innehåller, utöver de rent budgetmässiga aspekterna, en viktig omdefinition av målen för utgiftsområdet som är värd att kommentera och som vi i Liberalerna helt ställer oss bakom. Det är enligt vår mening ett mycket bra sätt att konkretisera det viktiga migrationspolitiska paradigmskifte som denna regering driver fram.

För oss handlar det om en nödvändig anpassning till en verklighet som kräver en migrationspolitik som ger oss ett andrum för att hantera följderna av den påfallande obalans som under lång tid har funnits mellan en dåligt fungerande integrationspolitik och en mycket stor invandring. Inte minst har det handlat om en flyktingrelaterad invandring från samhällen som på ett radikalt sätt skiljer sig från det moderna och demokratiska svenska samhället.

I detta sammanhang vill jag påminna om att det mellan 2000 och 2022 var över 2 miljoner människor som invandrade till Sverige. Denna invandring gav en nettoökning av antalet utlandsfödda personer bosatta i vårt land från 1 miljon till mer än 2 miljoner. Tre fjärdedelar av denna ökning bestod av personer födda i Asien och Afrika, som i dag utgör drygt 10 procent av Sveriges befolkning.

Ett väsentligt bidrag till denna ökning kommer från den flyktingrelaterade invandringen. Nästan 620 000 personer fick uppehållstillstånd som flyktingar eller flyktinganhöriga under dessa år. Det är en exceptionellt hög siffra i förhållande till vår befolkning – runt fem gånger mer än genomsnittet för Europeiska unionen.

Herr talman! Följderna av obalansen mellan en stor invandring och en mycket otillfredsställande integration är många och allvarliga. Det handlar om utslagning och utanförskap, parallell- och skuggsamhällen, gäng- och klanvälden, omfattande hedersförtryck och normsystem som strider mot det fria och jämställda samhällets grundprinciper, våldsbejakande islam-

ism och systemhotande separatism. Det är några kända uttryck för en alltmer bekymmersam utveckling som måste stoppas här och nu.

Läget är akut och behöver tas på stort allvar. Det är vi i Liberalerna och den regering som vi är en del av övertygade om. Dessutom anser en betryggande majoritet av riksdagen att det under dessa omständigheter vore fullständigt ansvarslost att driva fram en politik som de facto skulle leda till en ännu större flyktingrelaterad men också rent illegal invandring än den som vi redan har haft hittills.

Det är som vi vet just en sådan politik som Vänsterpartiet och Miljöpartiet förespråkar. Att konstatera detta är ingen bagatell, ty dessa partier kan i morgon i en eventuell socialdemokratisk regeringskonstellation få ett förhandlingsläge som ger dem möjligheten att diktera villkoren för vår framtida migrationspolitik. Det vore givetvis förödande.

Fru talman! Jag skulle i detta sammanhang vilja göra några förtydliganden angående Liberalernas migrationspolitiska ståndpunkter, så att det inte blir några missuppfattningar om partiets linje i denna viktiga fråga.

Först och främst motiveras vårt stöd till en restriktiv flyktingpolitik som lägger sig på EU:s miniminivå av de omständigheter som redan har nämnts. Det är för oss en akut lösning på en situation som har blivit alltmer ohanterlig.

I början av 00-talet ville vi omdana grunderna för svensk integrationspolitik just för att vårt land inte skulle tvingas genomdriva en hård migrationspolitisk åtstramning av den typ som vi håller på att genomföra i dag. Tyvärr var det inte många som då var villiga att lyssna till vår röst, och Sveriges integrationsproblem har vuxit sedan dess på ett sätt som överträffar dåtidens mest pessimistiska prognoser.

Men, fru talman, vi vill inte göra en dygd av nödvändigheten. Vi önskar att det vore möjligt att upprätthålla en mindre restriktiv flykting- och migrationspolitik, men så är inte fallet i dagens läge. För oss kan såväl migrationen som en växande etnisk och kulturell mångfald bidra till en positiv utveckling, men det förutsätter en fungerande integration och inte minst en invandringssammansättning och volym som inte överskrider vår integrationsförmåga.

Allt detta måste givetvis ske inom ramen för ett samhälle som med tydlighet markerar de nödvändiga gränserna för den mångfald som kan accepteras i ett öppet, demokratiskt och jämställt samhälle. Ingen får i religionens, den kulturella särartens eller hederns namn kränka andra individers lika värde eller inskränka deras bestämmanderätt och grundläggande fri- och rättigheter. Att det tyvärr händer här och nu och drabbar hundratusentals personer, inte minst flickor och kvinnor, är en skam för vårt land. Denna frihetsvidriga mångfald vill vi inte ha, och vi kommer att göra allt som står i vår makt för att bekämpa den.

Fru talman! Den svenska migrations- och integrationspolitiken befinner sig i ett formativt skede. Till följd av en invandring utan paralleller i vår historia har det hänt något viktigt med vårt land, som tvingar oss att ställa en rad fundamentala frågor om Sverige och om vår gemensamma framtid.

Det råder en växande konsensus om att landet genomgår en mycket allvarlig kris, en kris som inte har med ekonomin att göra utan med något som är mycket viktigare än det: landets identitet och sammanhållning, det som förenar oss, de värderingar, normer och referenspunkter som skapar

ett vi, en delad identitet, en förpliktande solidaritet och en grundläggande gemenskap som ger ett meningsfullt innehåll åt ordet Sverige.

Detta är till syvende och sist vad det hela kretsar kring. Framtidens stora politiska debatter kommer att handla om olika sätt att ta itu med de utmaningar som har med landets sammanhållning att göra. Olika alternativ kommer att stå mot varandra – olika projekt för vad Sverige kan och bör bli efter den stora migrationens tid.

I det perspektivet kommer vi liberaler att hävda att en mångfaldsbejakande gemenskap inte bara är möjlig utan själva grundbulten för att kunna bygga upp ett fritt och välmående samhälle. Men det bör handla om en mångfald som inte söndrar och som inte står i konflikt med de liberaldemokratiska principer som ligger till grund för vårt samhälle.

Med detta sagt vill jag slutligen yrka bifall till utskottets förslag gällande utgiftsområde 8.

(Applåder)

Anf. 164 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Tack så mycket, ledamoten, för anförandet och engagemanget! Jag håller inte med.

Det finns recept för att öka skuggsamhället i Sverige. För det första kan man exempelvis strama åt lagen om mottagandet, vilket ni gjorde för några år sedan, så att de som får utvisningsbeslut inte kan utvisas. De blir av med jobb, hem och studier men är ändå kvar i landet. För det andra kan man blunda för exploateringen på arbetsmarknaden eller lägga fram förslag om mycket högre lönegolv, vilket resulterar i mycket fusk och i att många som är inne i systemet i dag och som jobbar vitt går över till att jobba svart under radarn. Den biten kan ni också bocka av. För det tredje kan man medvetet göra människor statslösa.

Min enkla fråga till Liberalerna är: Stöder ni Sverigedemokraternas förslag som handlar om att vilja göra människor statslösa?

Anf. 165 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Nej, det gör vi inte – definitivt inte.

Vad gäller skuggsamhället skulle jag vilja ställa frågor till ledamoten. Hur skulle det påverka om era förslag, som leder till en radikal ökning av antalet personer som kommer hit, skulle få riksdagens stöd? Ni föreslår en generell amnesti oavsett den status som personen har här. Illegala invandrare som har befunnit sig i Sverige under en viss tid skulle då alltså få stanna här. Det står i er migrationspolitiska motion.

Vad skulle hända om man avskaffar Frontex, som ni vill enligt den motionen? Vad skulle hända om avtalet med Turkiet sägs upp, som ni vill just i er kommittémotion? Vad skulle hända om man inrättar så kallade asylvisum, det vill säga att människor var som helst på jorden skulle kunna ansöka om att få komma hit för att söka asyl? Har ni funderat på konsekvenserna av allt detta? Har ni funderat på vad en amnesti betyder för flyktingsmugglare och för människosmugglare? Hur skulle Sverige se ut om er politik skulle gälla?

Om ni kan regera någon gång vill ni regera med Socialdemokraterna, vars förslag och inställning går helt emot den migrationspolitik som ni förrespråkar. Det är antagligen väldigt svårt för väljarna att veta vad det är

för politik man kommer att få om ni skulle kunna bilda regering. Det blir en mycket svår situation för er att diskutera.

Prot. 2023/24:44
7 december

Anf. 166 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det var precis det här engagemanget jag tackade ledamoten så mycket för tidigare.

Jag är nöjd med svaret på min fråga, och jag hoppas att det står kvar som ett nej – eller att ni får en regeringskris. Det kan man ju också hoppas på.

Det var jättemånga frågor, och jag kommer inte att hinna med alla. Men jag ska göra mitt bästa.

Amnesti har man provat flera gånger i Sverige genom historien. Min folkgrupp fick amnesti i Sverige. Det är många som har fått amnesti. Det är gruppen ensamkommande barn som har varit här i ett år som ska få amnesti, helt enkelt för att de har behandlats fruktansvärt illa i de rättsosäkra asylprocesserna. Detta känner ledamoten säkert till.

Så var det förslaget att avskaffa Frontex. Det är ett mycket bra förslag. Det som sker på Medelhavet i dag och som Frontex också har gjort sig skyldigt till är ingen vacker historia. Väldigt många människor dör på Medelhavet i dag. Det tror jag också att ledamoten känner till.

Jag vänder mig starkt emot att vi finansierar sådana avtal som avtalet med Turkiet. Det kommer rapporter om att man skjuter ned människor på flykt för att stoppa dem. Dessa avtal leder också till fler avtal med diktaturer. Exempelvis har man nu också avtal med länder i norra Afrika. Tunisien är ett exempel där man hittar människor döda i öknerna, nedskjutna.

De här avtalen ska hindra människor från att komma till Europa. Det är ingen vacker historia. Jag tycker att ledamoten skulle satsa på ett säkert och ordnat mottagande. I stället för att fly undan ansvar och se till att människor dör på Medelhavet tycker jag att politiker ska ta ansvar och se till att människor inte dör längs flyktvägen.

Anf. 167 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Tack, Tony Haddou, för att du var ganska tydlig med att ni står fast vid den politik som jag läste om i er kommittémotion! Då vet du att ert amnestiförslag inte bara gäller ensamkommande barn utan alla personer, oavsett uppehållsrättslig status, som har befunnit sig i Sverige under en viss tid, alltså även illegala invandrare.

Om du inte har läst er egen motion är det inte mitt problem, men det står så. Jag kan skicka en kopia till dig.

Problemet är att den politiken skulle generera ett oerhört starkt tryck att komma till Sverige. Flyktingsmugglare, människosmugglare – alla skulle utnyttja detta på ett fantastiskt sätt. Jag vet inte varför ni vill gynna den typen av industri som är så omänsklig, men det är det ni skulle göra.

Och inte bara det: Ni skulle skapa en fullständigt ohållbar situation i Sverige. Tror du att vi skulle klara en ännu värre migrationskris än den vi hade 2015? Kanske tror du att vi skulle klara det, men jag är säker på att en stor majoritet av svenskarna inte vill ha något sådant utan skulle reagera mycket starkt mot en riksdag som stiftar sådana lagar som ert parti vill ha.

Migration

Men det finns ingen risk, för Socialdemokraterna går rakt emot vad ni säger. Eller, det är klart att det finns en liten risk, för det är makten framför allt för vissa partier. Det vet du. Du säger ”javisst, vi kanske kan tvinga dem att säga ja till alla de här sakerna”. Det borde väljarna tänka på!

Anf. 168 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Det är minst sagt en orolig tid. Inte långt från oss rasar Rysslands orättfärdiga och vedervärdiga krig mot Ukraina. Terrororganisationen Hamas attack på Israel har skapat ett obeskrivligt lidande, och den humanitära situationen i Gaza är mycket, mycket svår.

På svenska gator har Hamas vedervärdiga attacker på israeler den 7 oktober hyllats. En tidigare, till synes slumrande, antisemitisk glöd har fått syre och står i vissa delar av samhället i full brand.

Detta vittnar om ett parallellsamhälle som inte hör hemma i Sverige. Lägg till det en omfattande segregation, där den sociala rörligheten har stagnerat och där det spelar alltför stor roll för en liten flickas framtid i vilket område hon växer upp. I det djupa utanförskapet frodas trångboddhet, bristande skolresultat, hedersförtryck och kriminalitet.

Decennier av ohållbar invandringsspolitik i kombination med avsaknad av en genomtänkt integrationspolitik har tagit oss hit. Jag är övertygad om att det går att vända utvecklingen. Men det kommer att krävas mycket, och det kommer att kräva en kraftigt minskad invandring under lång tid framöver.

Fru talman! Det märks inte så mycket i Sverige, men i Europa råder en mycket ansträngd migrationssituation. Hittills i år har antalet asylsökande ökat med runt 25 procent till över 1 miljon. I Tyskland har antalet asylsökande ökat med 70 procent. Ungefär hälften av de migranter som kommer EU bedöms ha skyddsskäl. Resten utgör ekonomisk migration. Till dessa siffror som jag nämnde kommer 4 miljoner ukrainare som beviljats stöd enligt massflyktsdirektivet, varav runt 40 000 just nu befinner sig i Sverige.

I Sverige ser vi däremot en annan utveckling. I år har antalet asylansökningar minskat med cirka 25 procent jämfört med förra året. Bortsett från under pandemin, då gränserna var stängda, har vi inte haft en så låg asylinvandring under hela 2000-talet. Den utvecklingen måste fortsätta.

Men det räcker inte med minskad invandring. Vi måste också ha ordning och reda i migrationspolitiken. En reglerad invandring bygger på att de beslut som har fattats efter en rättssäker prövning också efterlevs. Den säkerställer att de som får ett ja får alla möjligheter och förväntningar om att komma in i samhället. Men den innebär också att den som har fått ett nej faktiskt lämnar landet. Säkerhetshot måste identifieras och felaktiga uppehållstillstånd återkallas.

Den moderatledda regeringen har hittills lagt fram tre propositioner för en mer ordnad invandring. Vi har tillsatt fem nya utredningar och ändrat tre direktiv till befintliga utredningar om allt från stärkt säkerhet på Migrationsverkets förvar till skärpta krav för medborgarskap. Allt detta kommer att leda fram till en mer ändamålsenlig lagstiftning på migrationsområdet. Steg för steg får vi ordning på invandringen.

Men lagstiftning är verkligen inte allt. Minst lika viktigt är hur vi styr våra myndigheter. En av de första saker som jag gjorde som minister var att ge Migrationsverket i uppdrag att prioritera arbetet med återkallelse av felaktiga uppehållstillstånd. Det fick direkt resultat. Under det första halvåret i år återkallades tre gånger så många uppehållstillstånd som samma period förra året.

Att detta uppdrag var nödvändigt bekräftas av den granskning av återkallelsearbetet åren 2013–2022 som Riksrevisionen presenterade förra veckan. Det är nedslående, för att inte säga förfärande, läsning. Under den förra S-ledda regeringen saknades helt styrning på detta område. ”Regeringen har mellan åren 2013 och 2022 inte gett Migrationsverket några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav rörande återkallelser”, konstaterar Riksrevisionen.

Och effekterna är tydliga. Nästan vart tionde arbetstillstånd och vart fjärde studerandestillstånd kan ifrågasättas. Medborgarnas surt förvärvade skattepengar, som kunde ha gått till välfärden, har i stället felaktigt betalats ut till personer som inte borde ha fått dem. Granskningen visar att 9 000 personer hade kvar sina uppehållstillstånd trots att de hade flyttat från landet. Det har medfört felaktiga utbetalningar från statliga myndigheter och kommuner på upp till 430 miljoner kronor under perioden 2013–2020. Utbetalningarna har dels gått till personer vars uppehållstillstånd har återkallats, dels till personer som varaktigt flyttat från landet utan att deras permanenta uppehållstillstånd har återkallats.

Berörda myndigheter – och Migrationsverket är inte ensamma – har varken fått förutsättningar eller styrning för att hålla ordning på vilka som har rätt att vara i Sverige och ta del av den svenska välfärden. Det är slut med det nu.

En annan sak som jag gjorde under min första tid som minister var att ge Migrationsverket i uppdrag att främja den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen. Som ett resultat av det rullar myndigheten nu ut en helt ny modell, där de som har högskoleutbildning eller söker en chefstjänst garanteras besked inom 30 dagar. Det är nödvändigt med en smidig ansökningsprocess för att våra företag som verkar på en global marknad med mycket tuff konkurrens ska kunna locka talanger från hela världen.

Fru talman! Jag nämnde hur viktigt arbetet med återvändande är. Detta är ännu ett område som varit mycket lågt prioriterat under den tidigare, S-ledda regeringen. Alltför många som borde ha lämnat landet efter avslag på asylansökan har hållit sig kvar och blivit del av ett växande skuggsamhälle där många far illa och utnyttjas. Faktum är att var fjärde asylansökan som just nu ges in kommer från en person som har ett tidigare lagakraftvunnet beslut om att lämna landet.

Nu tar vi steg för steg bort från EBO, eget boende, som bidrar till segregationen och försvårar återvändandet. Kommunpolitiker med olika politisk färg runt om i landet har larmat om EBO:s effekter i många år, men ändå har det fått vara kvar.

Av den budget vi debatterar i dag framgår att regeringen skapar en helt ny modell för mottagande och återvändande. En stor majoritet av dem som kommer till Sverige – ungefär två av tre – får besked om att de ska återvända. Det ställer krav på effektiv asylprövning och effektivt återvändande. Den nya modellen innebär att alla ska bo på mottagningscenter i stället för i eget boende i avvaktan på beslut. Det ska redan från början

vara tydligt att beslutet kan resultera i att man får stanna eller att man ska återvända.

Den stora majoritet som får nej ska flytta till återvändandecenter där de kan få närmare kontakt med handläggare, information och stöd i återvändandet och återintegreringen. Den minoritet som får ja på sin asylansökan ska få full stöttning i att komma in i det svenska samhället, lära sig språket och kulturen och bli självförsörjande.

I budgeten satsar vi också på ökad dialog med ursprungsländer för att förmå dem att ta emot sina egna medborgare. Den dialogen för vi även på politisk nivå, outtröttligt och från flera departement. Alla talar med en gemensam röst.

Fru talman! Slutligen vill jag lyfta fram vikten av att riksdagen nu antar nya mål för migrationspolitiken. De tidigare målen antogs 2009 och speglar en annan tid och en helt annan migrationssituation.

I årets budgetproposition har regeringen föreslagit nya migrationspolitiska mål. Jag är glad om än något förvånad över att det är full uppslutning i riksdagens kammare bakom dem.

Det nya målet för utgiftsområdet är en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik som för det första ger tillfälligt skydd till människor som har skyddsbehov i enlighet med miniminivån som följer av EU-rätten och de bindande internationella regler som Sverige åtagit sig att följa, bland annat asylrätten, samt upprätthåller en kontrollerad invandring.

För det andra minskar migrationspolitiken den irreguljära migrationen till Sverige och EU.

För det tredje bidrar migrationspolitiken till att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige lämnar landet.

För det fjärde säkerställer migrationspolitiken en ändamålsenlig arbetskraftsinvandring som bidrar till Sveriges konkurrenskraft.

För det femte förhindrar, upptäcker och åtgärdar migrationspolitiken fusk och missbruk.

För det sjätte stimulerar migrationspolitiken frivillig återvandring.

Som jag nämnt tidigare i mitt anförande är mål och styrning mot mål viktigt för en effektiv offentlig verksamhet. Nu får vi nya mål som underlättar för oss att driva igenom den restriktiva politik som samarbetspartier har enats om. Det är bra för integrationen, det är bra för säkerheten och det är bra för Sverige.

Jag konstaterar att Socialdemokraterna inte längre är kvar i kammaren. Jag beklagar det, för jag hade gärna debatterat denna mycket viktiga och svåra fråga med dem. Men på något sätt är det symtomatiskt att de nu lämnar walkover i migrationspolitiken precis som de gjorde under de tidigare mandatperioderna till inte minst Miljöpartiet. Det är inte bra för Sverige. Vi behöver fler som tar ansvar för invandringen. Jag önskar att Socialdemokraterna hade stannat kvar i debatten och i matchen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M), Hans Eklind (KD) och Mauricio Rojas (L).

Anf. 169 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det sista kan jag hålla med om. Jag är glad över att ministern närvarar vid debatten, och jag beklagar att många missbedömt hur sent den skulle hålla på och därför inte längre är kvar.

Jag vill också för tydlighets skull säga att ingen del i vår följdmotion var avsedd att ge stöd till regeringens förändrade mål kring migrationspolitiken. Jag vill att det tas till protokollet om det har varit oklart. Vi har en annan syn än Tidöpartierna på det här området, och det tror jag nog att de flesta är väl bekanta med.

Mina frågor till Maria Malmer Stenergard rör ett område där jag upplever att vi har haft något större samsyn än i andra frågor. Det handlar om stödet till Ukraina och mottagandet av flyktingar därifrån. I utskottet har vi diskuterat ett flertal gånger men fortfarande inte kunnat få besked från Skatteverket om vad som kommer att gälla för folkbokföring av ukrainska flyktingar. Den frågan kräver ett svar.

Det har gått alldeles för lång tid. Människor har levt utan grundläggande rättigheter till sjukvård och har haft en dagersättning som inte går att leva på. Det är för lite att få 71 kronor om dagen. Då har man inte råd med mat, bussresor, hygienartiklar, läkarbesök, mediciner med mera.

Vi vet att kvinnor har rest tillbaka till Ukraina för att över huvud taget få tillgång till gynekologiska undersökningar. Det är en skam för Sverige att den här gruppen behandlas på det här sättet.

Jag undrar om ministern kan ge klara besked om när folkbokföringsfrågan löses och dagersättningen höjs för ukrainska flyktingar och asylsökande.

Anf. 170 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Ledamoten och jag delar verkligen engagemanget för de ukrainska flyktingarna, och regeringens stöd är starkt både militärt och humanitärt på plats i Ukraina. Vi stöttar naturligtvis också de ukrainare som har kommit hit och bosatt sig här för att få skydd. De får grundläggande sjukvård, skola och arbetstillstånd.

Det är väldigt glädjande att den omfattande rapport som vi beställde från FN:s migrationsorganisation, IOM, visar på att ukrainarna i Sverige i större utsträckning än i andra europeiska länder har kommit i arbete. I den arbetsföra delen av den gruppen är det 55 procent som jobbar, och det är naturligtvis väldigt glädjande.

På EU-nivå driver vi på för att få veta vad som gäller om det fruktansvärda kriget fortfarande fortgår efter det att massflyktsdirektivet har löpt ut. Det talade också Annika Hirvonen om tidigare. Jag tycker att det är viktigt att tidigt ge tydliga besked från EU:s sida, och min förhoppning är att direktivet ska kunna förlängas även bortom dessa tre år och att vi fattar beslut om det så fort som möjligt.

Regeringen analyserar alltjämt hur vi på bästa sätt kan hjälpa ukrainarna som är här. Jag ser flera behov, precis som Annika Hirvonen. Det handlar om ganska komplicerad lagstiftning. Man implementerade direktivet för över 20 år sedan, och det var då en annan situation.

När det däremot gäller dagersättningen till asylsökande generellt avser vi inte att genomföra några höjningar. Vår avsikt är i stället, som jag nämnde i mitt huvudanförande, att alla ska bo på mottagningscenter där de naturligtvis får mat och logi.

Anf. 171 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag har förståelse för att regeringen inte hade lösningar på de här problemen klara när man tillträdde. Men nu har det gått över ett år, och det hänvisas fortfarande till att lagstiftningen är gammal och att man inte hade tänkt igenom allting för 20 år sedan. Problematiken är ju här och nu!

Jag har själv mött en läkare som inte vet om det är värt att sätta igång vidareutbildningen för att bli behörig i Sverige, eftersom man inte vet någonting om framtiden här och vidareutbildningen tar två år.

Jag möter ukrainska flyktingar här och nu som får välgörenhet från Röda Korset bestående av potatis, lök, havregryn och blöjor – det allra mest grundläggande. Det beror på att dagersättningen är för låg. Asylsökande klarar sig inte heller på den.

Jag stöder inte regeringens planer för framtiden, men alldeles oavsett vad man vill borde vi vara överens om att dagersättningen, som det beslutades om för 30 år sedan och som inte har höjts sedan dess, inte går att klara sig på här och nu. Vi vet alla hur mycket priserna har gått upp bara de senaste åren på basvaror som mat.

Mitt intryck är att regeringen inte har prioriterat och lagt kraft på att lösa situationen vad gäller dagersättningen och frågan om folkbokföring. När regeringen vill går det uppenbarligen att både snabbutreda och snabbhantera diverse lagstiftning. Men samtidigt som regeringen säger sig ge fullt stöd till dem som nu strider för Ukrainas frihet går deras barn fattiga i Sverige.

Anf. 172 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Det här är en viktig debatt. Jag delar som sagt Annika Hirvonens engagemang för ukrainarna. När jag har samtal med politiskt aktiva ukrainska unga, vilket jag hade senast i helgen, säger de: Ge oss vapen, vapen, vapen! Det är det som de efterfrågar. Vi gör allt vi kan från regeringens sida för att göra just detta för att säkerställa att de kan vinna kriget mot Ryssland.

Men naturligtvis arbetar vi också för att förbättra villkoren på plats här i Sverige. Det var anledningen till att vi sköt till pengar till sfi, så att de skulle kunna få svenskundervisning. De säger själva i den undersökning som vi lät göra att språket är det främsta hindret för dem att komma in på arbetsmarknaden, och det försöker vi alltså åtgärda.

Vi har inväntat bedömningar från Skatteverket när det gäller folkbokföringen för att kunna veta hur vi ska hantera frågan vidare. Jag kan garantera Annika Hirvonen att vi fortsätter att jobba med de här frågorna.

Anf. 173 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tackar migrationsministern för deltagandet i debatten i dag. Jag vill återkomma till en fråga som har kommit upp några gånger nu med anledning av Vänsterpartiets motion och vårt budgetalternativ. Vi vill att ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas uppehållstillstånd genom en amnesti. I dag är åtta av tio av dem som kom 2015 sysselsatta, främst inom vård och omsorg och socialtjänst. Det här handlar om barn som sökte och behövde skydd i Sverige men som har behandlats fruktansvärt illa till följd av politiska beslut.

Jag ställde tidigare en fråga till migrationsministerns kollega i Moderaterna om att väldigt många av dessa personer får utvisningsbeslut, många gånger till Afghanistan, men inte kan utvisas utan hamnar i limbo och år efter år förblir i det som kallas skuggsamhället. Väldigt många av dem rycks upp från sina jobb, studier och bostäder och kastas helt ut från det system de varit inne i. Många har jobbat vitt men tvingas nu arbeta svart för att de blivit av med sin försörjning. Vad är det de ska göra? De kan inte utvisas men får inte vara kvar. Det här sker år efter år. Utvisning är inget alternativ för dem, och skuggsamhället är kontraproduktivt. Jag ser inget annat alternativ för den här gruppen än att låta dem stanna. Vad tänker regeringen göra för de ensamkommande som inte kan utvisas?

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 174 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik:

Fru talman! Vi har väldigt olika syn på migrationspolitiken, Tony Haddou och jag, Vänsterpartiet och Moderaterna. Jag har full respekt för Vänsterpartiets förslag, men jag vill hävda att vi har provat den vägen tidigare, det vill säga att göra avsteg från den reglerade invandringen och ge amnesti till personer som inte har skyddsskäl. Det senaste är den gymnasielag som drevs igenom under den socialdemokratiskt ledda regeringen. Det är inte bra eller rättvist. Det underminerar våra möjligheter att hjälpa dem som faktiskt har skyddsskäl. Är det någonting som är vår skyldighet som politiker är det att fatta de svåra besluten och förmå prioritera dem som faktiskt har skyddsskäl framför dem som inte har skyddsskäl när behoven i världen är enorma.

Faktum är att det går att verkställa utvisningar till i princip alla världens länder om den enskilde samarbetar. Det kan vara så att det inte är möjligt att verkställa en utvisning på grund av att den som ska utvisas exempelvis skulle drabbas av tortyr eller död. Då beviljar vi uppehållstillstånd under kortare tid på grund av hinder för verkställighet. Jag tycker att det är en rimlig ordning. Som sagt är det vår skyldighet att prioritera dem som har skyddsskäl.

Anf. 175 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Problemet är att den grupp jag pratar om kastas ut i ett rättslöst limbo medan ministern står här och berättar om sin migrationspolitik. Detta händer år efter år. De lever i skuggsamhället. Min fråga är: Vad är det de ska göra? De är i Sverige. Många av dem har fått rättsosäkra beslut efter ovetenskapliga åldersbedömningar. Deras asylansökningar hamnade längst bak. Just den här gruppen har farit väldigt illa.

Jag vet inte längre hur man ska säga det här, men faktum är att de inte kan utvisas. Jag förstår intentionen från migrationsministern när hon säger att man kan utvisa till alla världens hörn. Jag vet inte om det är så att ministern har ett återvändandeavtal med talibanerna i Afghanistan i bakfickan. Men annars är det så att man faktiskt inte kan utvisa till Afghanistan.

Då är frågan: Vad är det den här gruppen ska göra? Det är väl bättre att de är inne i systemet än utanför. Det är det här som är totalt kontraproduktivt. Vi har kastat ut de här människorna i rättslöshet, otrygghet och osäkerhet år efter år och fråntagit många jobb och studier. De är utanför samhället. De kommer att vara kvar nästa år när jag ställer de här frågorna till

ministern. De kommer att vara kvar även nästnasta år när jag ställer de här frågorna till ministern. Är det inte bättre att de är i systemen än utanför? (Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 176 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Det enkla svaret är ju att man ska följa de beslut som har fattats. Om det är så att det faktiskt inte går att verkställa en utvisning beviljar Migrationsverket och i förekommande fall även domstolar tillfälliga uppehållstillstånd på grund av hinder för verkställighet.

Men jag tycker att den verkliga grunden för Tony Haddous fråga skiner igenom. Man litar inte på myndigheterna och domstolarna. Man överprövar dem och säger att de inte fattar rättssäkra beslut. Man tycker nog egentligen inte att de beslut som de fattar ska följas, eftersom man inte tycker att de är korrekta.

Jag har en helt annan inställning. Jag är av den bestämda uppfattningen att vi har en rättssäker process i Sverige där man får sin sak prövad, oftast i flera instanser, och när man väl slutligen har fått ett avgörande har man också som enskild en skyldighet att följa det beslutet. Som jag sa inledningsvis är det en förutsättning för att vi över huvud taget ska kunna upprätthålla den reglerade invandringen och i förlängningen en förutsättning för att vi ska kunna fortsätta vara ett öppet land som hjälper människor som är på flykt och verkligen har skyddsskäl.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 december

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU4 Utgiftsområde 8 Migration

Kammaren biföll utskottets förslag.

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 716 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om
inrättande av EU:s talangreserv

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 december

2023/24:283 En hållbar förvaltning av Sveriges världsarv

av *Louise Thunström* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:284 Effektiv kapitalbeskattning vid utflyttning

av *Mathias Tegnér* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:285 Järnvägssträckan Oslo–Stockholm vid beredskap och krigshot

av *Mikael Dahlgvist* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:286 Nedskärningar i kulturskolorna

av *Linus Sköld* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 december

2023/24:345 Naturreservat

av *Sanne Lennström* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:346 Nationellt kulturarvsråd

av *Louise Thunström* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:347 Effekterna på näringslivet vid minskat riskkapital

av *Tobias Andersson* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:348 Ålderskontroll vid överlämnandetidpunkten

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:349 Utvecklad postservice i hela landet

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:350 Effekter av åtgärd för småhusbyggande
av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:351 Effekter av stöd till detaljplanearbete
av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:352 Effekt av tillfälligt höjt rotavdrag
av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:353 Effekter av kreditgarantier till nyproduktion av bostäder
av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:354 Effekt av avvecklat stöd för samhällsbyggnadsprojekt i norr

av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:355 Vätgasanvändning

av *Johnny Svedin* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 december

2023/24:296 Ett biljettsystem i Öresundsreutveen

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:297 Trafikproblem som följd av upprustning av vägar

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:298 Införande av en äldreomsorgslag

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:299 Åtgärder för trähusindustrin

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:301 Bostadsbyggande i Sverige och Norge

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:300 Förlängning av pausen i miljöprövningen av vattenkraft

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:307 Dragartister och hbtqi-rättigheter

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:310 Nationell gemensam digital infrastruktur för hälso- och sjukvården

av *Dzenan Cisija* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:311 Informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommuner

av *Dzenan Cisija* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:302 Ratificering av ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:306 Åtgärder med anledning av skärpt säkerhetshot och försenat Natomedlemskap

av *Laila Naraghi* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:305 Halvautomatiska vapen

av *Per Söderlund* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:304 Vargstammen

av *Erik Ezelius* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:308 Kinapolitik utan påtryckningar

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:309 Markering av retuscherade bilder

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:312 Flytt av varg till södra Sverige

av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2023/24:313 Flytt av varg till södra Sverige

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:325 Anslagen för placerade barn

av *Åsa Eriksson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:324 Beskattningen av olika typer av energilagring

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:316 Narkotikasmugglingen via Helsingborg

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:326 Politisk asyl för fackligt aktiva i Belarus

av *Heléne Björklund* (S)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:319 Åtgärder mot minskad sexlust

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

Prot. 2023/24:44
7 december

2023/24:318 Riksnormen inom försörjningsstöd

av *Maj Karlsson* (V)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:314 Sabotaget i Östersjön

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:317 Kostnaden för broarna på Ekerö

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:321 Sveriges stöd till Bosnien och Hercegovinas anslutningsförhandlingar med EU

av *Dzenan Cisija* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:320 Den ökande antisemitismen i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:322 Armeniens fredsförslag Crossroads of Peace

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:315 Sanktioner mot azerbajdzjanska regimföreträdare

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:323 Arbetsförmedlingens samarbete med Kriminalvården

av *Sanna Backeskog* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:327 Motorvägsstandard på hela riksväg 40

av *Jessica Rodén* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:328 Vaxling av svenska sedlar vid utlandsresor

av *Dzenan Cisija* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.39.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.50,

av talmannen därefter till och med § 9 anf. 87 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 118 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 11 anf. 163 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

§ 1 Val av ställföreträdande justitieombudsmän	1
§ 2 Justering av protokoll.....	1
§ 3 Utökning av antalet suppleanter.....	2
§ 4 Val av extra suppleant.....	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 6 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 7 Rättsväsendet	3
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU1.....	3
Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD)	3
Anf. 2 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	5
Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	5
Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	6
Anf. 5 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	6
Anf. 6 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	6
Anf. 7 LOUISE MEIJER (M) replik	9
Anf. 8 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	9
Anf. 9 LOUISE MEIJER (M) replik	10
Anf. 10 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik.....	10
Anf. 11 LOUISE MEIJER (M).....	11
Anf. 12 RASMUS LING (MP) replik	13
Anf. 13 LOUISE MEIJER (M) replik	13
Anf. 14 RASMUS LING (MP) replik	14
Anf. 15 LOUISE MEIJER (M) replik	14
Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V).....	15
Anf. 17 TORSTEN ELOFSSON (KD)	17
Anf. 18 ULRIKA LILJEBERG (C).....	19
Anf. 19 MARTIN MELIN (L)	20
Anf. 20 RASMUS LING (MP) replik	23
Anf. 21 MARTIN MELIN (L) replik	23
Anf. 22 RASMUS LING (MP) replik	24
Anf. 23 MARTIN MELIN (L) replik	24
Anf. 24 RASMUS LING (MP).....	25
(forts. § 9).....	27
Ajournering.....	27
Återupptaget sammanträde.....	27
§ 8 Statsministerns frågestund.....	27
Skatt på bankernas vinster.....	27
Anf. 25 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	27
Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	28
Anf. 27 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	28
Anf. 28 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	28
Jämställdhet och invandring.....	29
Anf. 29 LINDA LINDBERG (SD).....	29
Anf. 30 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	29
Anf. 31 LINDA LINDBERG (SD).....	30
Anf. 32 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	30
Marknadshyror	31

Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V)	31
Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	31
Anf. 35 NOOSHI DADGOSTAR (V)	32
Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	32
<i>Samtal om Sveriges Natoansökan</i>	32
Anf. 37 MUHARREM DEMIROK (C)	32
Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	32
Anf. 39 MUHARREM DEMIROK (C)	33
Anf. 40 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	33
<i>Klimathandlingsplanen och växthusgasutsläppen</i>	34
Anf. 41 ELIN SÖDERBERG (MP)	34
Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	34
Anf. 43 ELIN SÖDERBERG (MP)	34
Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	35
<i>Kärnkraft och utsläpp</i>	35
Anf. 45 MATS GREEN (M)	35
Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	35
<i>Förbudet mot uranbrytning</i>	35
Anf. 47 CAMILLA BRODIN (KD).....	35
Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	36
<i>Mäns våld mot kvinnor och barn</i>	36
Anf. 49 LINA NORDQUIST (L).....	36
Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	36
<i>Terrorhot mot julhandeln</i>	37
Anf. 51 ARDALAN SHEKARABI (S)	37
Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	37
<i>Sveriges energiförsörjning</i>	38
Anf. 53 JESSICA STEGRUD (SD).....	38
Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	38
<i>Nedskärningar i sjukvården</i>	38
Anf. 55 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	38
Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	39
<i>Vårbruket och lönegolvet för arbetskraftsinvandrare</i>	39
Anf. 57 JONNY CATO (C)	39
Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	39
<i>Lönekriterierna för Regeringskansliets opolitiska tjänstemän</i>	40
Anf. 59 RASMUS LING (MP)	40
Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	40
<i>Svenska språket och barn med invandrarbakgrund</i>	40
Anf. 61 ARIN KARAPET (M)	40
Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	40
<i>Svenskt skogsbruk och EU-kommissionens förslag</i>	41
Anf. 63 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	41
Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	41
<i>Regeringskansliets lönesättning</i>	42
Anf. 65 PATRIK BJÖRCK (S)	42
Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	42
<i>Totalförsvarets återuppbyggnad</i>	42
Anf. 67 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD).....	42
Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	43

<i>Utvecklingsbiståndet till Palestina</i>	43	Prot. 2023/24:44
Anf. 69 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	43	7 december
Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	43	
<i>Förebyggande åtgärder mot PFAS-utsläpp</i>	44	
Anf. 71 KATARINA LUHR (MP).....	44	
Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	44	
<i>Den småskaliga vattenkraften</i>	44	
Anf. 73 MAGNUS JACOBSSON (KD)	44	
Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	44	
<i>Utredningstid och kvalitet</i>	45	
Anf. 75 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	45	
Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	45	
<i>Eldupphör i Gaza</i>	45	
Anf. 77 HÅKAN SVENNELING (V).....	45	
Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	46	
§ 9 (forts. från § 7) Rättsväsendet (forts. JuU1)	46	
Anf. 79 LOUISE MEIJER (M) replik	46	
Anf. 80 RASMUS LING (MP) replik	47	
Anf. 81 LOUISE MEIJER (M) replik	47	
Anf. 82 RASMUS LING (MP) replik	48	
Anf. 83 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	48	
Anf. 84 RASMUS LING (MP) replik	49	
Anf. 85 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	49	
Anf. 86 RASMUS LING (MP) replik	49	
Anf. 87 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	50	
Anf. 88 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik.....	52	
Anf. 89 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	53	
Anf. 90 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik.....	54	
Anf. 91 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	54	
Anf. 92 RASMUS LING (MP) replik	55	
Anf. 93 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	55	
Anf. 94 RASMUS LING (MP) replik	56	
Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	56	
(Beslut fattades under § 13.).....	57	
§ 10 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	57	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU2	57	
Anf. 96 LENA BÄCKELIN (S)	57	
Anf. 97 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	58	
Anf. 98 LENA BÄCKELIN (S) replik	58	
Anf. 99 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	59	
Anf. 100 LENA BÄCKELIN (S) replik	59	
Anf. 101 MARTINA JOHANSSON (C).....	59	
Anf. 102 DANIEL PERSSON (SD).....	60	
Anf. 103 ULRIKA HEINDORFF (M)	61	
Anf. 104 IDA GABRIELSSON (V).....	63	
Anf. 105 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	65	

Anf. 106	IDA GABRIELSSON (V) replik	65
Anf. 107	ULRIKA HEINDORFF (M) replik.....	65
Anf. 108	IDA GABRIELSSON (V) replik	66
Anf. 109	HANS EKLIND (KD).....	66
Anf. 110	MAURICIO ROJAS (L)	68
Anf. 111	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	70
	(Beslut fattades under § 13.)	70
§ 11	Migration.....	71
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU4	71
Anf. 112	MAGNUS RESARE (M).....	71
Anf. 113	TONY HADDOU (V) replik	73
Anf. 114	MAGNUS RESARE (M) replik.....	73
Anf. 115	TONY HADDOU (V) replik	74
Anf. 116	MAGNUS RESARE (M) replik.....	74
Anf. 117	JONNY CATO (C) replik.....	74
Anf. 118	MAGNUS RESARE (M) replik.....	75
Anf. 119	JONNY CATO (C) replik.....	75
Anf. 120	MAGNUS RESARE (M) replik.....	76
Anf. 121	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	76
Anf. 122	MAGNUS RESARE (M) replik.....	76
Anf. 123	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	77
Anf. 124	MAGNUS RESARE (M) replik.....	77
Anf. 125	TONY HADDOU (V).....	77
Anf. 126	MAGNUS RESARE (M) replik.....	79
Anf. 127	TONY HADDOU (V) replik	79
Anf. 128	MAGNUS RESARE (M) replik.....	79
Anf. 129	TONY HADDOU (V) replik	79
Anf. 130	OLA MÖLLER (S)	80
Anf. 131	MAGNUS RESARE (M) replik.....	81
Anf. 132	OLA MÖLLER (S) replik.....	82
Anf. 133	MAGNUS RESARE (M) replik.....	82
Anf. 134	OLA MÖLLER (S) replik.....	82
Anf. 135	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	83
Anf. 136	OLA MÖLLER (S) replik.....	83
Anf. 137	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	84
Anf. 138	OLA MÖLLER (S) replik.....	84
Anf. 139	JONNY CATO (C)	85
Anf. 140	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	86
Anf. 141	JONNY CATO (C) replik.....	87
Anf. 142	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	87
Anf. 143	JONNY CATO (C) replik.....	88
Anf. 144	LUDVIG ASPLING (SD).....	88
Anf. 145	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	90
Anf. 146	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	92
Anf. 147	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	93
Anf. 148	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	93
Anf. 149	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	94
Anf. 150	MAGNUS RESARE (M) replik.....	94
Anf. 151	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	95
Anf. 152	MAGNUS RESARE (M) replik.....	95
Anf. 153	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	96

Anf. 154 HANS EKLIND (KD).....	96	Prot. 2023/24:44
Anf. 155 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	98	7 december
Anf. 156 HANS EKLIND (KD) replik.....	98	
Anf. 157 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	99	
Anf. 158 HANS EKLIND (KD) replik.....	99	
Anf. 159 OLA MÖLLER (S) replik	100	
Anf. 160 HANS EKLIND (KD) replik.....	100	
Anf. 161 OLA MÖLLER (S) replik	101	
Anf. 162 HANS EKLIND (KD) replik.....	101	
Anf. 163 MAURICIO ROJAS (L)	102	
Anf. 164 TONY HADDOU (V) replik.....	104	
Anf. 165 MAURICIO ROJAS (L) replik	104	
Anf. 166 TONY HADDOU (V) replik.....	105	
Anf. 167 MAURICIO ROJAS (L) replik	105	
Anf. 168 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	106	
Anf. 169 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	109	
Anf. 170 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	109	
Anf. 171 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	110	
Anf. 172 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	110	
Anf. 173 TONY HADDOU (V) replik.....	110	
Anf. 174 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	111	
Anf. 175 TONY HADDOU (V) replik.....	111	
Anf. 176 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	112	
(Beslut fattades under § 13.).....	112	
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 december.....	112	
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	112	
SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	112	
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	112	
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	112	
SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	112	
SfU4 Utgiftsområde 8 Migration.....	112	
§ 14 Bordläggning.....	113	
§ 15 Anmälan om interpellationer.....	113	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	113	
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	114	
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.39.....	116	